

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

FILOZOFICKÁ FAKULTA

Katedra sociologie a andragogiky

PETR PAWLAS

Školský management

Role etiky v profesi učitele

The Role of Ethics in Profession of the Teacher

Závěrečná bakalářská práce

Vedoucí práce:

PhDr. Zuzana Tichá, Ph.D.

OLMOUC 2010

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem závěrečnou bakalářskou práci vypracoval samostatně a použil jen uvedených pramenů a literatury.

V Karviné dne 29. 03. 2010

.....
vlastnoruční podpis

Poděkování

Využívám tohoto místa k vyslovení vřelého poděkování paní PhDr. Zuzaně Tiché, Ph.D. za odborné vedení práce. Dále děkuji paní Ivě Kráčmarové, ředitelce MŠ ve Šternberku, za realizaci dotazníkového šetření na svém pracovišti, a všem učitelům a žákům, jež se dotazníkového šetření zúčastnili.

Anotace

Název bakalářské práce:

- Role etiky v profesi učitele

Autor:

- Mgr. Petr Pawlas

Katedra:

- Sociologie a andragogiky, Institut celoživotního vzdělávání

Studijní obor:

- Školský management

Vedoucí práce:

- PhDr. Zuzana Tichá, Ph.D.

Počet stran:

- 56

Počet příloh:

- 12

Rok obhajoby:

- 2010

Klíčová slova:

- Etika, etická norma, etický kodex, etiketa, hodnotový systém, morálka, morální výchova, mravní hodnoty, svědomí, učitelská profese.

Resumé:

- Bakalářská práce se věnuje etice a jejímu místu v učitelské profesi. První část, teoretická, zahrnuje vybrané pojmy a problémy. Druhá část, praktická, zahrnuje dotazníková šetření a analýzy vybraných etických kodexů a školních řádů. Dotazníky a analýzy dokumentů reflektují současnou důležitost etických norem u žáků a učitelů.

Annotation

Title of the Bachelor Thesis:

- The Role of Ethics in Profession of the Teacher

Author:

- Mgr. Petr Pawlas

Department:

- Sociology and Andragogics, Institute of Lifelong Education

Field of Study:

- Education Management

Supervisor:

- PhDr. Zuzana Tichá, Ph.D.

Number of Pages:

- 56

Number of Appendices:

- 12

Year of Defence:

- 2010

Key Terms:

- Ethics, Ethical Norm, Code of Ethics, Etiquette, System of Values, Morals, Moral Education, Moral Values, Conscience, Teaching Profession.

Summary:

- The centre of attention of the bachelor thesis is ethics and of its place in teaching profession. The bachelor thesis is divided into two parts. The first part – theoretical – explains terms and problems. The second part – practical – is devoted to questionnaires and documents analysis. The thesis reflects contemporary interest of the students and teachers in ethics.

Obsah

Úvod	8
TEORETICKÁ ČÁST	
1 Vymezení pojmu etika	10
1.1 Vybrané pojmy v etice	10
1.2 Vztah mezi etikou a etiketou	14
2 Etické normy jako nedílná součást společenských norem	15
3 Hodnotový systém jedince a společnosti	16
3.1 Mravní hodnoty	16
4 Aplikace etiky v učitelské profesi	17
4.1 Morální výchova a úloha morálky	18
4.2 Etika v kultuře každé školy	21
4.3 Vybrané etické problémy	22
5 Etické kodexy	24
5.1 Etický kodex v profesi učitele	25
PRAKTICKÁ ČÁST	
6 Dotazníkové šetření hodnotové orientace žáků se soupisem vlastností	28
6.1 Vyhodnocení dotazníkového šetření hodnotové orientace žáků	28
6.2 Interpretace dat dotazníkového šetření hodnotové orientace žáků	30
7 Dotazníkové šetření hodnotové orientace žáků s tvořivým přístupem	32
7.1 Vyhodnocení dotazníkového šetření hodnotové orientace žáků	33
7.2 Interpretace dat dotazníkového šetření hodnotové orientace žáků	34
8 Dotazníkové šetření etické problematiky v učitelské profesi	36
8.1 Vyhodnocení dotazníkového šetření pro učitele	37
8.2 Interpretace dat dotazníkového šetření mezi pedagogy	39
9 Analýza vybraných etických kodexů	41
9.1 Analýza etického kodexu sociálního pracovníka.....	41
9.1.1 Interpretace analýzy etického kodexu sociálního pracovníka.....	42
9.2 Analýza etického kodexu posluchače Vysoké školy hotelové.....	43
9.2.1 Interpretace analýzy etického kodexu posluchače Vysoké školy hotelové.....	44
9.3 Analýza etického kodexu českých knihovníků	44
9.3.1 Interpretace analýzy etického kodexu českých knihovníků.....	45
10 Analýza vybraných školních řádů.....	46
10.1 Analýza školního řádu SOŠ	46
10.1.1 Interpretace analýzy školního řádu SOŠ	47
10.2 Analýza školního řádu Gymnázia.....	48

10.2.1 Interpretace analýzy školního řádu Gymnázia	49
Závěr	50
Seznam použité literatury	52
Seznam použitých internetových zdrojů	54
Seznam zkratk	55
Seznam příloh	56

Úvod

„Když chceme být morální, musíme snížit své nároky.“

Stanisław Jerzy Lec

Respektování etických norem teprve z nás činí člověka v tom nejširším smyslu slova. Člověk ale nepřichází na svět jako mravní osobnost. Postupně se vyvíjí a aby jeho vývoj byl všestranný, harmonický, musí zahrnovat i mravní stránku výchovy. Už Aristoteles, velikán antické filozofie, rozlišuje tři stránky výchovy: mravní, rozumovou a tělesnou. Každý jedinec tedy prochází morálním vývojem. K morálnímu vývoji dochází cílevědomým a dlouhodobým výchovným působením základní sociální skupiny – rodiny, členů jiných sociálních skupin a koneckonců i společnosti na jedince. Výchovné působení je nejintenzivnější a zároveň nejefektivnější v dětském a dospívajícím věku. Rodiče tak mají na celkový a tedy i morální vývoj svého potomka největší podíl, což s sebou nese i největší odpovědnost. Kdo po rodičích se velkou měrou podílí na celkovém, všestranném vývoji mladého člověka? Nepochybně je to učitel. Učitelská profese je ta, se kterou dítě a dospívající má nejčastěji osobní kontakt. Učitel je jakýmsi pomocníkem, rádcem a mnohokrát i příkladem, ne-li vzorem. Učitel nemůže suplovat rodiče, ale může vyplnit, příp. korigovat výchovné mezery včetně mezer v mravní výchově.

Téma práce, *Role etiky v profesi učitele*, jsem zvolil s ohledem na své profesní zaměření a také pro hlubší zájem o etiku, jakožto součást praktické filozofie.

Hlavním cílem této práce je navrhnout opatření k posílení profesionální kompetence učitelů. Hlavního cíle bude dosaženo prostřednictvím následujících dílčích cílů:

- vymezit aktuální etické problémy v učitelské profesi;
- zjistit názory pedagogické veřejnosti na etické otázky;
- zjistit hodnotovou orientaci žáků vybrané SOŠ;
- posoudit vybrané etické kodexy;
- zhodnotit vybrané středoškolské školní řády.

K dosažení formulovaných cílů budou použity metody:

- studium odborné literatury;
- studium elektronických zdrojů;
- dotazníky pro žáky;
- dotazník pro učitele;
- analýza dokumentů.

Předpokládané výstupy bakalářské práce:

- ☑ využití práce při výuce předmětu Občanská nauka (Základy společenských věd) s ohledem na budoucí možnost volby společné části maturitní zkoušky Občanský a společenskovědní základ;
- ☑ využití získaných poznatků při řešení etických otázek v učitelské profesi;
- ☑ využití získaných poznatků při diskusi o případném zavedení etického kodexu pedagogických pracovníků;
- ☑ poznání významu etiky v profesi učitele může přispět ke zlepšení společenského postavení učitelstva;
- ☑ poznání významu učitelské etiky rovněž může přispět ke zvýšení kultury každé školy.

Bakalářskou práci tvoří dvě části – teoretická a praktická.

Teoretická část obsahuje pět kapitol s čísly 1-5. Kapitola první, *Vymezení pojmu etika*, vymezuje základní etické pojmy jakými jsou např. etika, morálka, dobro a zlo, svoboda, svědomí, empatie. Dále kapitola vymezuje vztah mezi etikou a etiketou. V kapitole druhé, *Etické normy jako nedílná součást společenských norem*, je prostor věnován společenským normám a především etickým normám. Jak se normy vytvářejí, k čemu slouží atd. Třetí kapitola, *Hodnotový systém jedince a společnosti*, se zabývá hodnotovým systémem, hodnotovou orientací a hodnotami. Rovněž zmiňuje důležitost mravních hodnot pro moderní demokratickou společnost. Předposlední kapitola teoretické části, *Aplikace etiky v učitelské profesi*, nahlíží do učitelské profesní etiky, poskytuje návod v podobě modelu etického rozhodování, věnuje pozornost morálnímu vývoji, morální výchově. V neposlední řadě se věnuje vlivu etiky na kulturu školy a etickým problémům učitelstva. Pátá kapitola teoretické části, *Etické kodexy*, hledá význam a místo etických kodexů s důrazem na uplatnění etického kodexu v učitelské profesi.

Praktická část obsahuje pět kapitol s čísly 6-10. Šestá kapitola, *Dotazníkové šetření hodnotové orientace žáků se soupisem vlastností*, zjišťuje důležitost určitých hodnot a na základě těchto zjištění vyvozuje závěry. Obdobným způsobem kapitola sedmá, *Dotazníkové šetření hodnotové orientace žáků s tvořivým přístupem*, zjišťuje, jaké hodnoty žáci očekávají, příp. vysoce cení u vybraných sociálních rolí. Následující kapitola, *Dotazníkové šetření etické problematiky v učitelské profesi*, zjišťuje názory a postoje pedagogických pracovníků. Jak učitelé vnímají etické otázky. Kapitoly devátá, *Analýza vybraných etických kodexů*, analyzuje dva profesní etické kodexy a jeden podnikový etický kodex. Jedná se o rozbor formulací, zda profesní etické kodexy jsou přehledné, reálné, přiměřené adresátům a nakolik mohou být inspirativní pro jednotný etický kodex pedagogického pracovníka. Poslední kapitola praktické části, *Analýza vybraných školních řádů*, analyzuje středoškolské školní řády z pohledu přehlednosti, přiměřenosti, vynutitelnosti a do jaké míry řeší etické problémy.

V této práci používám mužský rod pro obecná jména např. učitel, pedagogický pracovník.

TEORETICKÁ ČÁST

1 Vymezení pojmu etika

Etika od svých antických počátků do dnešních dnů byla definována nesčetněkrát. Téměř všechny definice měly jedno společné, spatřovaly totiž jádro etiky v dobrém a správném lidském chování, rozhodování a cítění.

„Pojem se odvozuje z řeckého slova **ethos**. Lze se s ním v rozmanitých významech setkat již u Homéra“, u něhož znamená *obydlí, příbytek, chlív*. Jiné nejstarší významy můžeme vymežit těmito slovy: *zvyk, obyčej, způsob jednání, pořádek, ráz, kvalita* (Kolektiv, 2004, str. 729).

„Etika pracuje s dosti velkým množstvím historického materiálu, zkoumá historické formy chování lidí a na základě příslušných analogií zkoumá, jak se lidé chovají v současnosti a jak se mohou lidé chovat v budoucnosti“ (Fiala, 2009, str. 13).

Fiala (2009, str. 13) připomíná úzkou spolupráci etiky s dalšími vědními obory včetně využití poznatků z této spolupráce pro její potřebu, na základě čehož lze „v současné době zařadit etiku mezi **humanitní a společenské** vědy, které mají **interdisciplinární** charakter“.

Pro ilustraci uvádím několik definic etiky, s nimiž se zájemci o tuto vědu mohou běžně setkat:

„Etika se zabývá tím, co je správné a co nesprávné. Zkoumá mravní rozhodnutí lidí a způsoby, kterými se je snaží odůvodnit“ (Thompson, 2004, str. 11).

„Etika je humanitní věda, která se zabývá morálními jevy v nejširším smyslu. Upírá svou pozornost k mravním hodnotám jako takovým, podrobuje výzkumu jejich obsahy a zdůvodňování. Etika se rovněž věnuje studiu určitého stavu mravnosti jak v individuální, tak ve společenské rovině“ (Fiala, 2009, str. 8).

Etika je vědní obor, „který se zabývá specifickým společenským jevem – morálkou“ (Vacek, 2008, str. 7).

„Pod pojmem etika se od Aristotelových časů rozumí teorie, věda o morálce a mravnosti, věda o tom, jak by se měli lidé chovat v soukromém, pracovním a veřejném životě“ (Janotová a kol., 2005, str. 13).

1.1 Vybrané pojmy v etice

Etika utvářející morálku současného člověka zahrnuje celou řadu pojmů. Vybral jsem na základě vlastního úsudku pojmy, které považuji za stěžejní jak pro vlastní práci, tak i pro etiku samotnou.

MORÁLKA

Slovo morálka nachází původ v latině. Z latinského slova **mos** se odvozuje a je pozdějším ekvivalentem starořeckého slova *ethos* (volně podle Fiala, 2009). Česky lze latinské slovo přeložit jako *mrav, zvyk, obyčej, způsob*, v plurálu jako *mravy, chování, povaha*. Pro ilustraci uvádím slovní spojení *contra bonos mores*, které znamená *proti dobrým mravům* (srov. Kucharský a kol., 1991).

„Pojmy morálka a etika se často používají hlavně v hovorové řeči jako synonyma. Nepatrný rozdíl mezi uvedenými pojmy existuje a v odborné veřejnosti se plně respektuje. Přitom jedno bez druhého neexistuje. Pokud se mluví o morálce, morálním vědomí, zákonitě dochází ke konfrontaci s etikou a naopak. Jedno bez druhého je nemožné a samoúčelné“ (Janotová a kol., 2005, str. 13).

„Pod pojmem morálka, případně mravnost, si obvykle představujeme soubor norem či pravidel, podle nichž se řídí chování člověka, kladné, obecně platné hodnoty, o které bychom v celém našem životě měli usilovat, hodnotová měřítká a představy o smyslu života, jež bychom měli uplatňovat, prosazovat, chránit a kultivovat v našich činech i smýšlení“ (Kolektiv, 2004, str. 728).

Podle Janotové a kol. (2005) morálka je nejstarším regulátorem lidského chování. Obdobně tento pojem vysvětluje Pavlas (1995, str. 26) „princip morality je principem regulace chování, založený na způsobilosti brát v jednání zřetel k etickým normám“.

„Žádné jiné živé bytosti neregulují svoje chování k sobě, k jiným lidem a okolí na základě vědomých hodnotově-normativních vztahů, které jsou běžně označovány pojmem morálka. Se změnou společnosti dochází i ke změně morálky, a naopak, změny v morálce mohou vyvolat změny ve společnosti. Znamená to, že obě jsou vzájemně podmíněny. Kořeny morálky současné moderní a postmoderní západní civilizace se nacházejí v židovsko-křesťanských náboženských hodnotách a antické moudrosti, ze kterých si mnohé díky svému obecně platnému humánnímu charakteru zachovaly svoji nadčasovost. Jako příklad lze uvést úctu k starším, pravdomluvnost, neobohacování se na úkor jiných, respektování stavu, vyznání apod.“ (Janotová a kol., 2005, str. 11).

Každý amorální čin oslabuje morální řád a škodí (volně podle Pavlas, 1995):

- poškozovanému – pocit křivdy;
- škůdci – pocit viny;
- společnosti – porušení etických norem.

DOBRO A ZLO

„Nejobecnějšími pojmy jsou v etice kategorie“ (Fiala, 2009, str. 42). K etickým kategoriím řadíme např. *dobro* a *zlo*. Kořeny západního ale i východního myšlení prorůstají těmito abstraktními pojmy ve snaze definovat dobro, zlo, spravedlnost, pravdu etc.

K nejčastějším a nejstarším filozofickým otázkám proto patří: Co to znamená být dobrý?, Co to znamená být zlý?, Co je dobro?, Co je zlo?

„Dobrem většinou označujeme ty stránky světa okolo nás, děje a způsoby jednání lidí, které pojmáme jako žádoucí a potřebné, protože naplňují naše očekávání. Dobro je pojem, do něhož jsou vsunuty pozitivní stránky světa a lidského života“ (Fiala, 2009, str. 43).

„Zlo se velmi často pojímá jako absence dobra v přírodě, či v lidském životě. Jestliže je dobro charakteristické pro dokonalost, jeví se zlo jako zosobnění nedostatečnosti. Stejně jako v případě dobrého činu sehrává velmi důležitou roli úmysl, pro zlé činy je typické to, že se vyznačují tím, že jsou výsledkem úmyslů, které sledují někoho či něco poškodit nebo zničit. Jako zlé můžeme označit nejenom výsledky lidského jednání, ale také úmysly“ (Fiala, 2009, str. 43).

„Člověk ve své každodenní praxi nekolísá jen mezi dobrem a zlem, ale také mezi „lepším“ a „horším“. Navíc kolísá i tehdy, když si má vybrat mezi dobrem a dobrem“ (Pavlas, 1995, str. 26).

Arthur Schopenhauer, německý filozof a proslulý představitel iracionalismu, byl přesvědčen o existenci spravedlivého člověka. Podle něj „mezi špatným a dobrým člověkem je střední stupeň – spravedlivý člověk. Na rozdíl od špatného člověka nevidí spravedlivý člověk individualitu jako absolutní dělicí stěnu mezi ním a ostatními, chce uznat vůli žít u jiných na stejné úrovni jako u sebe až tak daleko, že se vyhne zraňování svých bližních. Dobrý člověk pozbývá iluze individuace, poznává sám sebe, svoji vůli v každé bytosti, a tedy i v trpícím. Ale dobrota ho vede o krok dále než k shovívavosti“ (Kenny, 2000, str. 426).

SVOBODA

Na téma politické svobody, která zasahuje do svobody jedince i společnosti, během demokratické transformace v 90. letech minulého století bylo řečeno i napsáno mnohé. V nesvobodné zemi jsme totiž nemohli zcela porozumět etice. „Abychom porozuměli etice, potřebujeme dostatečnou svobodu jednat a za své jednání převzít odpovědnost“ (Thompson, 2004, str. 32).

John Rawls, americký filozof, tvrdil, že rozsah svobody každého jedince má být v souladu s rozsahem svobody ostatních, jinými slovy svoboda jedince končí tam, kde začíná svoboda ostatních (volně podle Thompson, 2004).

„V užším významu se morální svoboda pojímá jako neexistence či odmítání povinnosti k dodržování určitých způsobů a forem lidského volního jednání“ (Fiala, 2009, str. 43).

SVĚDOMÍ

Svědomí má každý z nás a je jakýmsi „hlídacím psem“ našich činů. Pro zajímavost uvádím poslanecký a senátorský slib, v němž se v souvislosti s výkonem mandátu na svědomí poukazuje. „Slibuji věrnost České republice. Slibuji, že budu zachovávat její Ústavu a zákony. Slibuji na svou čest, že svůj mandát budu vykonávat v zájmu všeho lidu a podle svého nejlepšího vědomí a **svědomí**“ (ÚZ, 1999, str. 4).

„Základním kritériem morálky je svědomí. Svědomí, nebo-li Sokratův „vnitřní hlas“, je cit, úsudek a soud zároveň. Jeho základem je mravní smysl, schopnost poznávat obecná pravidla mravního jednání a pociťovat jejich příkazní a zavazující moc“ (Pavlas, 1995, str. 26).

Svědomí tedy můžeme chápat jako vnitřní prožitek morálky, zvnitřnění ethosu a jeho plné osvojení ve smyslu sebekázně (volně podle Fiala, 2009).

„Svědomí tvoří podstatu morálního charakteru, je sebereflexí založenou na internalizovaném morálním řízení individuálního chování. Je projevem procesů vnitřního sebetrestání a sebeodměňování, založené na pocitech povinnosti, hrdosti, viny, studu a lítosti“ (Pavlas, 1995, str. 59).

Světověznámý myslitel a psycholog Sigmund Freud zavedl termín *superego*, jež má širší význam než svědomí. „Pro Freuda je superego síla, která dohlíží na ego, soudí a trestá jeho chování, z části identická se svědomím, a zabývá se udržováním ideálů“ (Kenny, 2000, str. 454).

ZLATÉ PRAVIDLO MRAVNOSTI

Toto univerzální pravidlo lidského chování dává návod, jak se mravně chovat. „Dochovalo se v tzv. kladné a záporné variantě. Smyslem pozitivně formulovaného pravidla je doporučení, aby člověk působil druhému to, co by sám od něho rád přijímal, aby se k němu choval tak, jak to očekává i od něho ve vztahu k sobě samému“ (Kolektiv, 2004, str. 731).

V 6. století před naším letopočtem Konfucius, staročínský myslitel, zlatým pravidlem v záporné variantě zodpověděl dotaz týkající se dokonalé ctnosti: „Co sám nechceš, nečiň jiným!“ (volně podle Störig, 1991).

EMPATIE

„Proces vcitřování se do druhého člověka představuje způsob bytí s druhými, který plodí i specifickou morální senzibilitu (citlivost vůči zlu, např. nesmyslnému utrpení a ponižování

důstojnosti člověka, smysl pro odpovědnost za vše, co člověk vykoná a co se dotýká ostatních, nejen jeho bezprostředního okolí). Dokážeme-li být empatičtí, pak si intenzívně ověřujeme vlastní pocity, názory, hodnoty v konfrontaci s míněním druhého“ (Kolektiv, 2004, str. 733).

„Opakem empatie je nezájem o druhé, neschopnost jim porozumět, podívat se na situaci očima druhého, je to bezohlednost“ (Pavlas, 1995, str. 10).

1.2 Vztah mezi etikou a etiketou

Slovo etiketa má dvojí význam: 1) pravidla společenského chování, zvláště při panovnickém dvoře, při diplomatických stycích atp.; 2) nálepka s nápisem, značka, viněta (Klimeš, 1987). S ohledem na souvislost etiky s etiketou věnuji svou pozornost prvnímu významu.

Ve středoškolské učebnici se můžeme dočíst, že etiketa představuje souhrn společenských zvyklostí a nepsaných zákonů, které určují, jak se slušně chovat (volně podle Dudák a kol., 2008).

Dudák a kol. (2008, str. 30) též upozorňuje na skutečnost, že „slušné chování neznamena jen dokonalé ovládnutí a dodržování etikety“. Ve slušném chování lze spatřovat „přesah“ etikety, která se zaměřuje na vnější formy chování. Dovolím si tvrdit, že pro člověka ovládajícího etiketu je snazší dopustit se amorálního činu, než pro člověka slušného.

„Slušnost je uvnitř člověka. Je to jeho dobrotivé smýšlení. Slušný člověk je vždy připraven k jistým obětem ve vztahu k druhým lidem. Základem slušnosti je úcta a ohleduplnost k bližním, ale také úcta k sobě samému. Zdvořilost je vědomá vnější podoba slušnosti, to jak se chováme, jak nás druzí vidí. Zdvořilost je úmyslné omezení sebe sama, je to dobrovolné podřízení se společenským normám. Zdvořilosti je možné se naučit. Má ovšem cenu pouze tehdy, je-li skutečným obrazem **vnitřní** slušnosti. Jinak se stává společenskou přetvářkou. Více než slušnost a zdvořilost je takt. Takt znamená umění zvolit správnou formu a vyhnout se všemu, čím bychom mohli druhé urazit nebo jim způsobit bolest“ (Dudák a kol., 2008, str. 30).

Vztah etiky s etiketou lze vyjádřit tím, že jak etika, tak i etiketa se řídí normami. Pomocí výchovné činnosti dochází k osvojování těchto norem. Stát v obou případech dodržování norem nevynucuje. Etika i etiketa kultivují mezilidské vztahy.

2 Etické normy jako nedílná součást společenských norem

Kultura lidské civilizace obsahuje nejen materiální a technické hodnoty a výsledky, ale i duchovní hodnoty a výsledky, jako je např. jazyk, morálka, náboženství a právo (volně podle Kolektiv, 2004).

„Člověk vnímá vše, co podmiňuje jeho seberealizaci a vývoj, jako hodnoty. Ty získává a promítá je do svého chování. Tak se formují obvyklé, standardní způsoby myšlení a chování, které všichni považují za „normální“ a „samozřejmé“, předávané z generace na generaci. Čím jsou takovéto vzory důležitější pro harmonické fungování společnosti, tím větší je potřeba institucionalizovat je, tj. přesně, striktně a jasně je vyjádřit, uspořádat a formulovat. Tak se postupně tyto vzory stávají **společenskými normami**, pravidly, která stanovují, jak se mají jednotlivci v určitých situacích a za určitých podmínek chovat a jaké postihy jim hrozí, pokud tato pravidla nedodrží. Normy představují určité vzory, typy chování a jednání, díky kterým jsme schopni předvídat jednání ostatních neznámých lidí. Někdy bývají normy přirovnávány k dobře naolejovaným kolejevcům, po kterých se pohybují naše vzájemné kontakty. Vzorce jednání, normy nám pomáhají ztotožnit se s vlastní civilizací“ (Kolektiv, 2004, str. 271).

K základním společenským normám řadíme např. normy etické, náboženské a právní.

„Normy slouží jako „měřítko“, kterým se zkoumá, jestli cesta, na kterou jsme se vydali za dosažením hodnot, je správná. Normy nejenom něco dovolují a něco zakazují, ale k jejich charakteristice také přináležejí uplatňování sankcí, které plní funkci donucovací“ (Fiala, 2009, str. 43).

„Etické normy na rozdíl od právních norem nejsou podporovány ani vymáhány institucemi, ale veřejným míněním, které koriguje chování se jednotlivce“ (Janotová a kol., 2005, str. 14).

3 Hodnotový systém jedince a společnosti

„Pod slovem hodnota rozumíme především význam, cenu, něco pozitivního“ (Fiala, 2009, str. 43).

„Zralost, konsistence a integrace osobnosti je značně závislá na existenci relativně harmonického souboru osobních hodnot. Hodnotový systém řídí, dává smysl životu, dává přístup ke světu. Měl by být integrovaný, konsistentní, realistický a pružný. Měl by uspokojovat svého nositele, jestliže podle něho žije. Na utváření hodnotové orientace je důležitý vztah postojů a hodnot. Hodnoty tvoří jádro sdružování postojů, řídí chování perspektivně k určitým cílům“ (Pavlas, 1995, str. 15).

„Hodnotovou orientací rozumíme tedy relativně stálou soustavu fixovaných orientací, které charakterizují vztah osobnosti k různým materiálním, politickým, duchovním hodnotám, k různým sférám společenského života. Hodnotové orientace obsahují postoje, poznatky, vlastnosti, zkušenosti, citová prožívání a přesvědčení. Odrážejí cíle vztažných sociálních skupin a celé společnosti“ (Pavlas, 1995, str. 15).

C. Rogers, americký psycholog, rozlišuje tzv. **operativní** (biologické) **hodnoty**, které jsou spojeny s činností organismu, a **uznávané hodnoty**, které vyjadřují určité požadavky kulturního prostředí, v němž dítě žije – projevy slušnosti, kázně, **mravnosti** (volně podle Pavlas, 1995).

3.1 Mravní hodnoty

„Předměty a cíle, o které se v mravním životě člověka jedná, se nazývají hodnotami. Hodnoty pro nás znamenají mravní dokonalost, ke které se lidská bytost snaží přiblížit“ (Fiala, 2009, str. 43).

Podle T. G. Masaryka, mravní autority novodobých českých dějin, člověk odvrácením se od Boha, jakožto nejvyšší mravní autority, nese za to následky v podobě hluboké mravní krize ve společnosti. Řešení této „krizové situace“ Masaryk vidí v tzv. **humanitní demokracii** (volně podle Kolektiv, 2004). Koncepte humanitní demokracie vychází z mravních hodnot, neboť Masaryk byl přesvědčen o tom, že morálka prostřednictvím hodnot oslovuje politiku. A Masarykův ideál spočívá v mravní politice.

4 Aplikace etiky v učitelské profesi

„Učitelství patří mezi nejrozšířenější profese“ (Průcha, 2000, str. 140). Učitel vykonává bezesporu specifickou profesi. Specifičnost především spočívá v tom, že učitel vůči přímým nadřízeným disponuje určitou autonomií a sám neformálně vykonává manažerskou funkci při řízení výchovně-vzdělávací činnosti. Učitel téměř denně stojí před etickým rozhodováním. Proto ve své profesi může využít tzv. model etického rozhodování (srov. Fiala, 2009):

1. IDENTIFIKACE PROBLÉMU

V čem spočívá etický problém?

2. IDENTIFIKACE ZÚČASTNĚNÝCH

Kdo má být poškozen?

Kdo by mohl být poškozen?

Komu by se pomohlo?

Jsou to dobrovolní hráči nebo jsou oběťmi?

Dá se s nimi jednat?

3. ZJIŠTĚNÍ SITUACE

Směřuje to k lepšímu či horšímu?

Kdo má vinu?

Kdo v tomto okamžiku může něco udělat?

Jak by se tomu mohlo zabránit?

Mohlo by dojít k nějaké škodě?

4. ANALÝZA VAŠICH VOLEB

Představte si škálu možností.

Omezte se na dvě či tři volby, které jsou pro vás nejvíce zvládnutelné.

Jaké jsou pravděpodobné výsledky každé volby?

Jaké jsou pravděpodobné náklady každé volby?

Jak je můžete dosáhnout?

Které volby jsou nejvíce žádané za daných okolností?

5. AKCE

Udělejte, co jste měli udělat.

Nebojte se přiznat chyby.

Postavte se čelem k řešení problému, jako byste ho zapříčinili.

„Být fundovaně připravený na výkon povolání je pouze jednou stranou jedné mince. Druhá strana souvisí s tím, jak se to – které povolání vykonává, jak záleží jednotlivci nebo „komunitě“ příslušného povolání na jeho dobré pověsti a společenské potřebě (ve smyslu společenského dobra). Právě zájem o dobrou pověst povolání a jeho společenský přínos znovu přivedl k životu existenci **profesních etik**“ (Janotová a kol., 2005, str. 15).

Janotová a kol. (2005, str. 17) rozumí profesní etikou „jednu ze součástí **aplikované etiky**, která reflektuje etické aspekty pohledů a problémů vznikajících v rámci určitých povolání. Profesní etika se věnuje etickým normám a hodnotám a taktéž povinnosti jejich dodržování v konkrétní profesi. Profesní etiky spadají do skupiny deontologických etik (jsou etikami povinností). Ve vztahu k představitelům profese jde o formu kolektivní etiky, kterou by měly v praxi uplatňovat konkrétní subjekty“.

„Profesní etika představuje standard očekávaného chování té které profesní skupiny. Celospolečenský význam profesních etik je v tom, že zabezpečují zodpovědnost příslušníků profesních skupin nebo povolání před společností za to, že svoje osobní zájmy nebudou stavět nad zájmy profesní skupiny, ke které patří a které z pohledu její užitečnosti a odpovědnosti jde především o pozitivní vnímání a akceptaci ze strany společnosti“ (Janotová a kol., 2005, str. 17).

Faktory podmiňující pracovní schopnost člověka (srov. Fiala, 2009):

- fyzická způsobilost;
- duševní způsobilost;
- věk;
- nadání;
- vzdělání;
- zkušenost.

„Otázky práce, mezd a pracovních podmínek patří k nejdůležitějším otázkám ekonomie, **etiky** a práva. Týkají se přímo jednotlivých lidí a na nich záleží rozvoj každého podniku, jeho růst a zisk“ (Fiala, 2009, str. 94).

4.1 Morální výchova a úloha morálky

Morální výchova je klíčovou součástí výchovného, z učitelského pohledu výchovně vzdělávacího procesu. Učitel nesmí ve své činnosti mravní stránku výchovy opomíjet, příp. zlehčovat. Aby učitelovo snažení nebylo marné, považuji za vhodné uvést nejznámější koncepce morálního vývoje, metody a dovednosti.

Jean Piaget, švýcarský filozof, psycholog, rozlišuje dvě stadia morálního vývoje (srov. Pavlas, 1995):

- heteronomní (převzaté normy od druhých lidí, hlavně od rodičů, učitelů);
- autonomní (zvnitřněné, „vlastní“ normy).

Piaget toto rozlišení dokládá mj. analýzou vztahu dětí k pravidlům (normám). „U nejmladších dětí (do dvou let) pravidla při hře nehrají roli. Mezi druhým a šestým rokem dítě pozoruje starší kamarády, kteří si hrají, a začíná napodobovat jejich činnosti. Ve věku mezi sedmi a deseti lety se vývoj dítěte postupně ubírá k uspokojení, které souvisí s narůstající

kompetencí vzít spolu s ostatními v úvahu soubor dohodnutých pravidel. Pro dítě ve věku jedenácti až dvanácti let, v návaznosti na rozvoj abstraktního myšlení, získává sjednocení a upravení pravidel na důležitosti“ (Vacek, 2008, str. 9).

Podle Vacka (2008, str. 10) Piagetova zjištění lze využít při práci s dětmi ve škole i v rodině např. „školní třída, která poskytuje dětem dostatečné příležitosti ke spolupráci, je dobrým prostředím pro překonávání egocentrického myšlení a „slepé“ poslušnosti vůči autoritě. Z těchto zjištění pak vyplývá, jak je pro rozvoj morálky důležité, aby se děti podílely na tvorbě školních (třídních) řádů a pravidel a také v rodině byly přizvány k debatě o rozdělení povinností při domácích pracích“.

Další významný badatel Lawrence Kohlberg, americký psycholog, pedagog, vymezuje tři úrovně a šest stadií morálního vývoje (volně podle Vacek, 2008):

- Prekonvenční úroveň. Stadium 1: Orientace na poslušnost a vyhýbání se trestu. V tomto stadiu autoritu respektujeme nikoli proto, že představuje společenský řád nebo morální ideály, ale proto, že je silnější. Stadium 2: Individualismus, účelovost, vzájemnost, usilování o odměnu a ocenění. Typickým jevem pro toto stadium je uspokojit vlastní zájmy a potřeby.
- Konvenční úroveň. Stadium 3: Orientace na vzájemné vztahy, sociální shodu a dohodu, vzájemnou přizpůsobivost. Individuální pohled je propojen s pohledem druhých osob. Morální rozhodování a jednání se řídí tím, co potěší druhé. Stadium 4: Orientace na zákon a řád, respektování společenského systému. Jedinec pravidla a normy chápe jako neměnné, výjimky jsou nepřípustné. Dojde-li ke střetu svědomí s uzákoněnou normou je upřednostněna norma před hlasem svědomí.
- Postkonvenční úroveň. Stadium 5: Orientace na legální společenskou smlouvu a na respektování práv jednotlivce. Správné jednání vychází z respektu k individuálním právům, s nimiž souhlasí celá společnost. Stadium 6: Orientace na obecné etické principy a vlastní svědomí. Právo je definováno svědomím jednotlivce, jež se shoduje se zvolenými principy, které jsou zvnitřněny a představují součást hodnotového systému.

Z této koncepce mj. vyplývá, že morální vývoj člověka může být ukončen na úrovni kteréhokoliv stadia, a na základě výzkumných zjištění necelých 20 % dospělé populace dospěje na nejvyšší úroveň pátého a šestého stadia (volně podle Vacek, 2008).

Kritické hlasy poukazují např. na rozdílnost kultur, díky čemuž v některých kulturách nejvyšší úroveň morálního vývoje není (srov. Vacek, 2008).

Učitel může dosáhnout cílů morální výchovy prostřednictvím těchto metod (volně podle Vacek, 2008):

Přímé (direktivní) metody:

- metoda požadavku;
- metoda vysvětlování;
- metoda podněcování a tlumení citů;
- metoda přesvědčování;
- metoda příkladu;
- metoda režimu;
- metoda kontroly a dozoru;
- metoda cvičení;
- metoda hodnocení.

Nepřímé (indirektivní) metody:

- problémové situace (příběhy) s morálním obsahem;
- analytická diskuzní metoda (rozbor obecnějšího morálního problému);
- hry s morálním obsahem.

Při volbě metody musí mít učitel na zřeteli především cíl, k němuž má metoda dovést. Nermalou pozornost je třeba věnovat střídání metod, kombinaci, aby se metoda nestala pro žáky nezáživnou, nudnou.

Jednou z klíčových dovedností učitelské profese je vytváření sociálně příznivého klimatu. „Vytváření kladného klimatu ve třídě hodně závisí na tom, jaké vztahy s žáky navážete. Žáci se pravděpodobně budou nejefektivněji učit v prostředí, kde jsou vztahy založeny na vzájemné úctě a kontaktu mezi vámi a nimi. Pro vytvoření vzájemné úcty je do značné míry podstatné, aby žáci z vašich činů zřetelně viděli, že jste jako učitel kompetentní a že se zajímáte o jejich pokrok, protože připravujete a řídíte efektivní vyučování a své úkoly plníte s maximálním nasazením. Kromě toho i svým jednáním s žáky během vyučování a v osobních kontaktech s nimi jim vyjadřujete, že si vážíte každého žáka jako jednotlivce s jeho individuálními a osobními potřebami“ (Kyriacou, 2008, str. 85).

Neméně důležitou dovedností každého učitele je posílení sebeúcty a sebedůvěry žáků. Učitel by neměl dopustit, aby žákův momentální neúspěch nahlodal jeho důvěru ve vlastní učební schopnosti. „Mnozí autoři ve svých pracích doložili, jak mohou učitelé poškodit sebeúctu žáka tím, že mnohým z nich zdůrazňují jejich relativní nedostatek úspěchu ve srovnání s vynikajícími žáky. Takoví žáci při všem, co dělají, prožívají určitý pocit selhání, i když podávají nejlepší výkon, jakého jsou schopni“ (Kyriacou, 2008, str. 87).

V posilování žákovy důvěry ve vlastní schopnosti spatřuji silný motivační efekt. Žák mobilizující vlastní síly se snaží dosáhnout lepších učebních výsledků.

Osvojování těchto učitelských dovedností můžeme vidět v humanistickém přístupu k výchovně vzdělávací činnosti. Za klíčové prvky pro aplikaci humanistického přístupu považujeme (srov. Kyriacou, 2008):

- chápat roli učitele v zásadě jako roli pomocníka (zprostředkovatele);
- poskytnout žákům značnou míru volnosti výběru a rozhodování o organizování a řízení jejich učení;
- dávat najevo úctu a empatii k žákům.

Úloha morálky má nezastupitelné místo v lidském životě a v učitelské profesi obzvlášť. Thompson (2004, str. 87) zmiňuje výrok J. J. Rousseaua, francouzského osvíceneckého filozofa a pedagoga, který mluví za vše „morálka je vyjádřena ve svědomí jedince, ale vždy se realizuje ve společenském kontextu – mravní otázky se týkají toho, jak se k sobě navzájem chováme, a úkolem spravedlivé a mravně bezúhonné společnosti je umožnit, aby se přirozený mravní cit uplatnil a nebyly mu do cesty kladeny překážky“.

4.2 Etika v kultuře každé školy

Prášilová (2006, str. 180) prezentuje několik definic pojmu kultura školy, jedná se např. o tým Pola, pro který „jádro pojmu kultura školy se nachází v **hodnotách a normách** a kultura školy se vždy týká lidí, kteří jsou se školou v souvisejícím vztahu“. Rovněž Světlík (in Prášilová, 2006), pro něhož kultura školy představuje otevřený systém obsahující nemateriální a materiální znaky, vymezuje jako nemateriální, „neviditelné“ znaky hodnoty, normy a vztahy.

Podsouvá se několik otázek, které se týkají hodnot, norem a vztahů v rámci kultury školy. Např. O jaké hodnoty, normy a vztahy jde?, Koho mají oslovit?, Na čem se lze shodnout?, Jaká je jejich stálost?. Odpovědi na tyto a další otázky se ubírají k etice. Neexistuje snad škola, která by neměla vytvořený soubor mravních hodnot. Nemravní hodnoty totiž žádná smysluplná škola za důležité nepovažuje. Škola s nízkou morálkou v konkurenčním prostředí neobstojí, protože je pod silným tlakem sociálních partnerů a veřejného mínění. Etické normy minimalizují prostor k amorálním vztahům ve škole. Jestliže hlavní aktéři školy tj. vedení, zaměstnanci a zákazníci nerespektují hodnotový systém školy, etické normy, pak ani nemohou dost dobře respektovat cíle školy. Neboť cíle školy vycházejí z morálního poslání a morálních záměrů. Výchovně vzdělávací činnost, všestranný rozvoj osobnosti musí jednoznačně vést k morálnímu vývoji vzdělávaného.

Pro ilustraci uvádím citace, které použil Průcha (2000) a ze kterých je patrné mimořádné postavení etiky v učitelské profesi:

„Zkušenost velmi zřetelně ukazuje, že ne chudoba, ale úpadek **kulturní a mravní** vede zpravidla ke zločinu: náš zločinec nekrade z bídy a hladu, nýbrž krade, loupí a třeba

i bestiálně vraždí proto, že je lehkomyšlný a chce se bez práce domoci peněz, nemá sebekázně ani vědomí **mravní odpovědnosti**... Hlavní pramen zločinnosti jest v **nedostatečné mravní výchově mládeže**. Toto poznání mělo by jako hrom zahřmět do uší naší občanské veřejnosti a zburcovat její ospalé svědomí, a nemělo by ho býti zapomínáno zejména též při všech úvahách o reformě našeho školství... Boj proti zločinnosti mládeže se nesmí omeziti jen na upotřebením prostředků represivních, potlačujících zločin již se vyskytnuvší, nýbrž - a to je ještě důležitější - nutno užiti především prostředků preventivních, neboť lépe je zlu předem brániti, než dodatečně se starati o jeho nápravu“ (Lány, in Průcha, 2000, str. 88).

„Učitelé ve školách mají spoluvychovatelové býti: Na tom ještě dosti není, když se děti vedou, aby rozumnými byly, oni také dobrými, a sice mravně dobrými býti mají. **Mravní dobrota** mnohem více platí nežli naučenost. Proto také plným právem může se od učitelů žádati, aby kromě učitelského umění také v pravidlách vychovávání známi a zběhlí byli. Tím samým dosahuje učitelský úřad tak velikou cenu a hodnost, že se jiným vznešeným a vážným ouřadům vyrovnati může“ (Rádce pro školní čekancy, ... 1814, in Průcha, 2000, str. 136).

„Dobří učitelé se zajímají nejen o intelektuální růst svých žáků, ale i o rozvoj jejich **morálního charakteru**... Učitelé pomáhají svým žákům posilovat jejich morální a osobní charakter nikoli tím, že by je jen učili o principech, ale hlavně tím, že jim jsou příkladem“ (Švecová, Vašutová, in Průcha, 2000, str. 136).

Předpokladem učitelské profese tak zůstává morální vyspělost. Každý učitel musí mít neustále na zřeteli skutečnost, že existuje jak **formální**, tak i **skryté** kurikulum. „Formálním kurikulem rozumíme komplexní projekt cílů, obsahů, prostředků a organizace vzdělávání, jeho realizace ve vzdělávacím procesu a předepsané způsoby kontroly a hodnocení výsledků. Skrytým kurikulem rozumíme veškeré zkušenosti žáka z reálného života školy, které nejsou postižitelné ve vzdělávacích programech a ve formálním kurikulu: klima třídy a školy, hodnoty a postoje, vzory chování, které si žáci osvojí od učitelů a spolužáků“ (Bezchlebová, 2006, str. 8).

4.3 Vybrané etické problémy

Hlavní problém učitelstva z pohledu etiky spatřuji v tom, že všichni učitelé nedosahují nejvyšších stadií morálního vývoje. To pak vede k dílčím a častým etickým problémům.

„Znevýhodňování člověka na základě toho, že patří k určitému národu, rase, nebo že je to žena či muž, nebo že má sníženou pracovní schopnost, je nemorální. Diskriminace je úzce spjata s netolerancí. Je důležité si uvědomit, že odlišnosti druhých lidí nebudeme pojímat jako něco zlého, nenormálního, méněcenného. Překonání diskriminace znamená

respektování odlišnosti jiných lidí a snahu nalézt určité společné styčné body, na kterých se můžeme shodnout“ (Fiala, 2009, str. 95).

Vztahy mezi učiteli, učiteli a vedením nebývají vždy idylické. I na školách se mohou vyskytnout problémy související s pojmy **mobbing** a **bossing**. Pojmem mobbing rozumíme „systematické intrikování, šikanování, četné lumpárny – tedy psychoteror na pracovišti, který je iniciován a řízen kolegy případně nadřízeným (bossing) s cílem někoho poškodit – aktivním a trvalým tlakem po delší dobu – resp. způsobit určité osobě nějakou škodu“ (Výkladový slovník pro lidské zdroje).

Se vztahy mezi zaměstnanci a zaměstnavateli se pojí také pojem **whistle-blowing**. Tento pojem převzatý z podnikatelské etiky původně označoval morální povinnost neškodit firmě. Tímto pojmem se nyní označují i aktivity, které lze považovat za nemorální nebo morálně problematické. Jinými slovy jde o donášení, kdy zaměstnanec informuje svého nadřízeného o odhalených prohřešcích svých kolegů, a o zveřejnění oznámení o nemorálním jednání organizace (volně podle Fiala, 2009). „Etika zveřejňování informací je velmi sporná. Vedou se diskuse, jestli je whistle-blowing z morálního hlediska přijatelný nebo by měl být zakázán. Velmi často se za neetické považuje takové zveřejnění, které se dělá bez toho, aniž by se zaměstnanec pokusil nalézt řešení problému u samotného podniku. Zveřejnění může být ovšem v některých případech pojmáno jako morálně akceptovatelné a v některých situacích dokonce jako morálně závazné, ba dokonce povinné, pokud má člověk jednat morálně“ (Fiala, 2009, str. 101).

„Od morálního souzení k morálnímu jednání je ještě dlouhá cesta. V praxi soudíme nikoli podle toho, co člověk říká, ale co činí. Jednáme-li v rozporu s tím jak smýšlíme, vyjadřuje to rysy charakteru – neupřímnosti, pokrytectví, zbabělosti“ (Pavlas, 1995, str. 27).

Snad každý učitel ve své praxi zaznamenal u některého žáka pocit nespravedlnosti ze známkování. Hodnocení a klasifikace je nejčastějším etickým problémem. „Pocit nespravedlnosti vzniká proto, že existují psaná nebo nepsaná pravidla upravující naše chování. Tato pravidla všichni známe nebo alespoň instinktivně tušíme. Konkrétní chování poměříme s těmito normami. Odpovídá-li, je to chování mravně správné, neodpovídá-li, je to chování špatné a nemravné. Většina studentů má jasnou představu spravedlivého známkování. Některé její části jsou naprosto jasné, např. že vliv na známku mají správné odpovědi a ne výška zkoušeného. Některé části mohou být sporné, např. má-li být student omluven ze zkoušení kvůli návštěvě divadla“ (Bureš, 1991, str. 3).

5 Etické kodexy

Etický kodex určité profese či organizace je jedním z možných způsobů, jak dát zaměstnancům a veřejnosti najevo, že etika má důležité místo pro výkon profese či pro chod organizace (volně podle Fiala, 2009). Téhož názoru je Janotová a kol. (2005, str. 16) „mnohé profese, které dbají o svou pověst, vytvářejí morální pravidla, kterými se řídí jejich realizátoři. Ve formě profesních kodexů prezentují před společností svoje poslání a především to, jak chtějí svoji profesi co nejlépe vykonávat ke spokojenosti svých klientů a celé společnosti“.

K primárním cílům etického kodexu každé profese patří (volně podle Janotová a kol., 2005):

- zavázat příslušníka dané profese ke konání podle morálních norem, které se považují za součást zodpovědně vykonávané práce v oboru;
- apelovat na profesní hrdost;
- vést ke správně chápané solidaritě, obhajující důstojnost profese.

Z hlediska obecného profesní etické kodexy kladou důraz na následující sociální a občanské vlastnosti (srov. Janotová a kol., 2005):

- tolerance;
- poctivost;
- pracovitost;
- zdvořilost;
- trpělivost;
- pravdomluvnost;
- sebeovládání;
- rozvážnost;
- obětavost;
- ochota dobrovolně dodržovat zákony;
- zodpovědnost vůči osobám, institucím;
- zodpovědnost vůči materiálním a duchovním hodnotám.

Z hlediska profesionálního stěžejní roli v případě profesních etických kodexů sehrává (srov. Janotová a kol., 2005):

- odbornost;
- kvalita vykonávané práce.

Tvorba profesního etického kodexu s sebou přináší i jisté problémy. K těm častým patří odmítání ze strany pracovníků, výhrady, chybné nebo málo srozumitelné formulace, chybějící diskuse nebo připomínkování o návrzích kodexu, chybějící přesvědčování o jeho důležitosti, opomíjení návrhů jednotlivých zaměstnanců, detailnost.

„Problémy při formulaci etických kodexů vyplývají také z toho, že etické kodexy většinou formulují co je morálně nesprávné, ale velmi málo hovoří o tom, co je morální. Etické kodexy mohou velmi obtížně obsahovat detailní prezentaci morálních posuzování, mohou poskytnout pouze všeobecné morální principy. Podle A. Remišové by měl etický kodex přiměřeným způsobem vysvětlit hlavní principy, z kterých vychází: **princip čestnosti, princip férovosti, princip spravedlnosti, princip zodpovědnosti, princip respektování základních lidských práv, princip – Neškodit jiným!**“ (Fiala, 2009, str. 64).

„Dominantní funkcí každého etického kodexu je regulace chování jednotlivce či celé skupiny v souladu s určitými morálními normami. Většinou se nejedná o vyšší morální hodnoty, ale o běžně přijímané morální normy, které fungují v běžném mezilidském styku. Etické kodexy pomáhají také velmi významnou měrou řešit určitý typ konfliktních situací, pomáhají při uvědomění si mravního života jednotlivých zaměstnanců a rovněž napomáhají při řešení mezilidských konfliktů na pracovišti“ (Fiala, 2009, str. 64).

Etické kodexy mají rovněž nemalý význam v prezentaci organizace navenek, která je součástí public relations (volně podle Janotová a kol., 2005).

„Typy kodexů se mohou vzájemně lišit i podle toho, o jaký subjekt se jedná. Podle subjektu to mohou být například **profesní** kodexy (lékaři, **učitelé**, právníci, manažeři, ...), **odvětvové** kodexy (pro bankovníctví, reklamu, poštu, pojišťovnictví, ...) a **podnikové** kodexy (konkrétní a jen pro jeden podnik určený vnitropodnikový regulátor)“ (Janotová a kol., 2005, str. 19).

5.1 Etický kodex v profesi učitele

V úvodu této subkapitoly chci připomenout, že nic nebrání tomu, aby vznikaly podnikové kodexy ve školství, jinými slovy školní etické kodexy. Ty ale neoslovují učitelstvo jako celek, což je hlavním předpokladem vzniku profesního etického kodexu. Profesní etický kodex by by závazný pro všechny učitele, jež vykonávají výchovně vzdělávací činnost na základě školského zákona a zákona o pedagogických pracovnících.

Pedagogickým pracovníkem je ten, kdo vykonává přímou pedagogickou činnost. „Přímou pedagogickou činnost vykonává a) učitel, b) vychovatel, c) speciální pedagog, d) psycholog, e) pedagog volného času, f) asistent pedagoga, g) trenér, h) vedoucí pedagogický pracovník“ (§2 odst.2 písm. a) až h) zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, v platném znění).

Sestavení etického kodexu pedagogického pracovníka by mělo vycházet ze zásad vzdělávání. Především tři zásady ze školského zákona pokládám za klíčové. „Vzdělávání je založeno na zásadách a) rovného přístupu každého státního občana České republiky nebo jiného členského státu Evropské unie ke vzdělávání bez jakékoli diskriminace z důvodu rasy,

barvy pleti, pohlaví, jazyka, víry a náboženství, národnosti, etnického nebo sociálního původu, majetku, rodu a zdravotního stavu nebo jiného postavení občana, b) zohledňování vzdělávacích potřeb jednotlivce, c) vzájemné úcty, respektu, názorové snášenlivosti, solidarity a důstojnosti všech účastníků vzdělávání“ (§2 odst.1 písm. a) až c) zákona č. 561/2004 Sb., školský zákon, v platném znění).

„Inspiraci pro tvorbu etického kodexu pro české učitele můžeme hledat v zahraničí, kde jsou podobné dokumenty běžné. Bylo by ovšem hloupé, kdyby šlo o pouhý překlad zahraničních materiálů. Nejlepší formou by byla široká diskuze, která by přijetí tohoto významného dokumentu měla předcházet. Diskuze budou zřejmě dlouhé, ale nic nebrání ředitelům a pedagogům na konkrétních školách, aby již dnes společně přijali vlastní „firemní materiály“, tedy školní etické kodexy. Jejich zárodky už na některých školách existují v podobě součástí školních řádů. I tady by bylo možné hledat inspiraci pro tvorbu univerzálního profesního etického kodexu“ (Sárközi, 2005).

Školní etické kodexy za předpokladu existence jednotného profesního kodexu by nemusely vznikat vůbec a navíc s novým ředitelem školy by mohly doznat zásadní změny, příp. být zrušeny.

Úprava školních řádů je dána školským zákonem. V následujících dvou bodech mají ředitelé škol možnost zdůraznit etický rozměr. „Ředitel školy vydá školní řád; ředitel školského zařízení vnitřní řád. Školní řád a vnitřní řád upravuje a) podrobnosti k výkonu práv a povinností dětí, žáků, studentů a jejich zákonných zástupců ve škole nebo školském zařízení a podrobnosti o pravidlech vzájemných vztahů s pedagogickými pracovníky, c) podmínky zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí, žáků nebo studentů a jejich ochrany před sociálně patologickými jevy a před projevy diskriminace, nepřátelství nebo násilí“ (§30 odst. 1 písm. a) a c) zákona č. 561/2004 Sb., školský zákon, v platném znění).

„Na Západě je důraz na morální hodnoty přirozenou součástí demokratické společnosti. Vydáme se i my touto cestou? Učitelé bohužel nepůjdou v této věci příkladem, protože etické kodexy přijala v Čechách už většina profesí...“ (Sárközi, 2005).

Morálku nelze nikomu naordinovat. Díky současnému stavu ve školství neuzrál čas pro vznik profesního etického kodexu.

PRAKTICKÁ ČÁST

V této části využiji teoretických poznatků z etiky, z nichž budu vycházet při dotazníkových šetřeních a analýzách dokumentů.

Hlavním cílem této práce je navrhnout opatření k posílení profesionální kompetence učitelů. Hlavního cíle bude dosaženo po úspěšném naplnění dílčích cílů. V předchozí teoretické části byl splněn jeden z dílčích cílů. Vymezil jsem aktuální etické problémy v učitelské profesi. Zbývající dílčí cíle, jež povedou k hlavnímu cíli, budou splněny právě v této praktické části.

Těmito dílčími cíli jsou:

- zjistit hodnotovou orientaci žáků vybrané střední školy;
- zjistit názory pedagogické veřejnosti na etické otázky;
- posoudit vybrané etické kodexy;
- zhodnotit vybrané středoškolské školní řády.

Ke splnění formulovaných cílů použiji dvou metod – dotazníkového šetření a analýzy dokumentu. Výzkumný soubor moji práce budou tvořit učitelé, žáci, etické kodexy a školní řády. Zjištění hodnotové orientace žáků se uskuteční pomocí dvou různých dotazníků. Snahou je zjistit, jestli žáci z předloženého soupisu vlastností budou vycházet i při tvorbě vlastního soupisu hodnot. Oba dotazníky pokládám za důležité a navzájem se doplňující.

6 Dotazníkové šetření hodnotové orientace žáků se soupisem vlastností

Dotazník byl sestaven s použitím studijní opory (Obst, 2006). Vzor dotazníku je umístěn v příloze č. 1. Dotazníkové šetření se uskutečnilo v Hotelové škole a Obchodní akademii Havířov s.r.o., Tajovského 2, Havířov – Podlesí.

Dotazník hodnotové orientace pro žáky má uzavřené položky. Žáci k uvedeným vlastnostem (hodnotám) přiřadí čísla od 1 do 3 dle důležitosti. Vlastnost (hodnotu), kterou považují za velmi důležitou označí číslem 1, číslem 2 označí důležitou vlastnost a číslem 3 označí nedůležitou vlastnost. Jedná se o škálové položky.

Dotazník jsem v tištěné podobě rozdál během výuky Občanské nauky na přelomu měsíců květen – červen 2009. Pro dotazníkové šetření jsem zvolil celkem 4 třídy, z toho 3 třídy byly ze čtvrtého ročníku oboru Hotelnictví a turismus a 1 třída z druhého ročníku oboru Obchodní akademie. Výběr tříd jsem provedl na základě následujících kritérií:

- třída, ve které učím;
- třída, která ve školním roce má povinný předmět Občanská nauka (tento předmět se vyučuje od 2. do 4. ročníku);
- třídy s heterogenním zastoupením, tj. obě pohlaví, oba obory vzdělávání, různé věkové kategorie, místní i dojíždějící žáci.

Dotazníkového šetření se zúčastnilo 87 žáků, z toho bylo 53 děvčat a 34 chlapců. Věková struktura respondentů je graficky zobrazena v příloze č. 5.

6.1 Vyhodnocení dotazníkového šetření hodnotové orientace žáků

Přehled podrobných zjištěných dat dotazníkového šetření je umístěn v příloze č. 2.

Tabulka 1 uvádí podle nejčastějších odpovědí žáků bez rozdílu pohlaví i s rozdílem pětici velmi důležitých, důležitých a nedůležitých vlastností.

Tabulka č. 1 Hodnotová orientace žáků se soupisem vlastností

Žáci (dívky a chlapci)						
Pořadí	Velmi důležitá vlastnost	Počet	Důležitá vlastnost	Počet	Nedůležitá vlastnost	Počet
1.	Sebeovládání	60	Množství vědomostí	51	Bezohlednost v jednání	62
2.	Ohleduplnost	58	Opatrnost	45	Schopnost prosadit se za každou cenu	46
3.	Pracovitost	54	Snášlivost	44	Tělesná zdatnost	29
4.	Obětavost	47	Ukázněnost	42	Ukázněnost, Opatrnost	12
5.	Ukázněnost	33	Tělesná zdatnost	41		
Žákyně						
Pořadí	Velmi důležitá vlastnost	Počet	Důležitá vlastnost	Počet	Nedůležitá vlastnost	Počet
1.	Sebeovládání, Ohleduplnost	35	Množství vědomostí	32	Bezohlednost v jednání	38
2.			Opatrnost, Snášlivost	28	Schopnost prosadit se za každou cenu	31
3.	Obětavost, Pracovitost	30			Tělesná zdatnost	19
4.			Ukázněnost	27	Ukázněnost, Snášlivost	9
5.	Množství vědomostí	18	Tělesná zdatnost	24		
Žáci (chlapci)						
Pořadí	Velmi důležitá vlastnost	Počet	Důležitá vlastnost	Počet	Nedůležitá vlastnost	Počet
1.	Sebeovládání	25	Množství vědomostí	19	Bezohlednost v jednání	24
2.	Pracovitost	24	Opatrnost, Tělesná zdatnost	17	Schopnost prosadit se za každou cenu	15
3.	Ohleduplnost	23			Tělesná zdatnost	10
4.	Obětavost	17	Snášlivost	16	Opatrnost	4
5.	Ukázněnost, Snášlivost	16	Ukázněnost	15	Obětavost, Ukázněnost	3

6.2 Interpretace dat dotazníkového šetření hodnotové orientace žáků

Ze zjištěných dat vyplynulo, že žáci bez rozdílu věku a pohlaví nejčastěji uvedli za velmi důležitou vlastnost **sebeovládání**. Prvenství této hodnoty je velmi pozitivní s ohledem na dospívající respondenty. Jde o vlastnost, se kterou právě mnozí dospívající mají potíže. Mnoho kázeňských opatření včetně životních problémů pramení z nedostatečného sebeovládání. Za typické projevy lze označit impulsivnost, drzost, hněv, slovní a tělesné napadání, poškozování majetku apod. Je dobré, že si žáci uvědomují význam této vlastnosti. V pomyslném žebříčku hodnot na druhém místě se umístila vlastnost **ohleduplnost**. I tady mohu jednoznačně z pohledu učitele konstatovat spokojenost. Tato vlastnost usnadňuje mezilidské vztahy, připomíná, že je třeba brát ohled na jiné, především na lidi jakkoli znevýhodněné, např. staré, nemocné, děti, retardované, ... Třetí místo přináší **pracovitost**. Tuto hodnotu je třeba společensky povznést, neboť stále existují lidé, jež svými názory na práci a postoji k práci devalvují důležitost této hodnoty. Především u dospívajících je třeba klást důraz na pracovní morálku. Posilovat pozitivní přístup k práci. Přesvědčovat např. o tom, že pracovat je nejenom normální, ale i morální.

Na prvním místě mezi důležitými vlastnostmi podle žáků skončila vlastnost **množství vědomostí**. Žáci si zřejmě uvědomují potřebu znalostí, zejména když se vzdělávají, ale i proto, že na získané školní znalosti mohou navázat dalším vzděláváním, příp. získané znalosti uplatnit v profesním životě. Tato hodnota s ohledem na skutečnost, že se nejednalo o respondenty z řad „intelektuálů“ skončila nad očekávání. Druhé místo mezi důležitými vlastnostmi žáci přiřadili **opatrnosti**. Je pozitivním zjištěním, že tuto vlastnost dospívající považují za důležitou pro život. Nemalý počet mladých má tendenci hazardovat se zdravím, riskovat v životních situacích či lehkomyšlně rozhodovat. Určitě tato vlastnost má být na předním místě hodnotového systému mladého člověka. Jako třetí důležitá vlastnost se umístila **snášlivost**. Nemalá pozornost ve školách, v médiích se věnuje této hodnotě. Snášlivost neboli tolerance se netýká pouze našeho vztahu k minoritním skupinám, ale též našeho vztahu k osobám blízkým, např. partnerská tolerance. Nakolik dokážeme přijímat a respektovat chyby druhého. Rovněž s touto vlastností souvisí i názorová snášlivost, bez níž nelze vést konstruktivní diskusi. Tato vlastnost je nepostradatelná při překonávání předsudků a při adaptaci.

Do čela nedůležitých vlastností žáci zařadili **bezohlednost v jednání**. S touto volbou lze více než souhlasit. Bezohledné jednání silně narušuje mezilidské vztahy. Takové jednání je neetické, konfliktní a nežádoucí. Žáci si zřejmě dobře uvědomili, že profesně i občansky by neobstáli, protože pro zákazníky, klienty i spoluobčany by takové jednání bylo nepřipustné. V pořadí druhá mezi nedůležitými vlastnostmi skončila **schopnost prosadit se za každou cenu**. V nejednom případě se ale může stát, že tuto hodnotu např. obchodní manažer

u členů svého týmu považuje za důležitou. Nic to ale nemění na tom, že tzv. „ostré lokty“, „chování na hraně“ spojuje v očích veřejnosti dravost, drzost a neohleduplnost. Jako třetí nedůležitá vlastnost se umístila **tělesná zdatnost**. Většina tělocvikářů a tělesně nadaných by nejspíš vyjádřili nespokojenost. Tato hodnota v hodnotovém systému žáků nepředstavuje nepodstatné místo, téměř polovina z nich (41 žáků) tělesnou zdatnost označila za důležitou. Existují však z pohledu žáků mravní hodnoty důležitější.

Rozdíly v odpovědích dle pohlaví nebyly zásadní. Děvčata nejčastěji za velmi důležitou vlastnost označily shodně **sebeovládání** a **ohleduplnost**. Zatímco respondenti z řad chlapců uvedli **sebeovládání**. Jako důležitá vlastnost u obou pohlaví zvítězila hodnota **množství vědomostí**, stejně tomu bylo i v případě nejčastější nedůležité vlastnosti – **bezohlednost v jednání**.

Ze zjištěných dat vyplynulo, že hierarchie hodnot se u žáků liší a je tedy individuální.

7 Dotazníkové šetření hodnotové orientace žáků s tvořivým přístupem

Dotazník byl sestaven s použitím studijní opory (Obst, 2006). Vzor dotazníku je umístěn v příloze č. 3. Dotazníkové šetření se rovněž konalo v Hotelové škole a Obchodní akademii Havířov s.r.o., Tajovského 2, Havířov – Podlesí.

Dotazník hodnotové orientace pro žáky má otevřené položky. Žák (respondent) ke čtyřem položkám uvede, vyjmenuje libovolný počet vlastností (hodnot), které má mít správný kamarád, otec, matka a učitel.

Dotazník v tištěné podobě jsem rozdál během výuky Občanské nauky na přelomu měsíců květen – červen 2009. Pro dotazníkové šetření jsem zvolil celkem 4 třídy, z toho 3 třídy byly ze čtvrtého ročníku oboru Hotelnictví a turismus a 1 třída z druhého ročníku oboru Obchodní akademie. Výběr tříd jsem provedl na základě těchto kritérií:

- třída, ve které očí;
- třída, která ve školním roce má povinný předmět Občanská nauka (tento předmět se vyučuje od 2. do 4. ročníku);
- třídy s heterogenním zastoupením, tj. obě pohlaví, oba obory vzdělávání, různé věkové kategorie, místní i dojíždějící žáci.

Dotazníkového šetření se zúčastnilo 87 žáků, z toho bylo 53 děvčat a 34 chlapců. Věkovou strukturu respondentů graficky vyjadřuje příloha č. 5.

7.1 Vyhodnocení dotazníkového šetření hodnotové orientace žáků

Přehled podrobných zjištěných dat dotazníkového šetření je umístěn v příloze č. 4.

Tabulka 2 uvádí podle nejčastěji shodných odpovědí žáků bez rozdílu pohlaví i s rozdílem pětici žádoucích, očekávaných, důležitých vlastností u kamaráda, rodičů a učitele.

Tabulka č. 2 Hodnotová orientace žáků s tvořivým přístupem

Žáci (dívky a chlapci)				
Pořadí	Kamarád by měl být:	Otec by měl být:	Matka by měla být:	Učitel by měl být:
1.	obětavý	obětavý	obětavá	vzdělaný, tolerantní
2.	upřímný	pracovitý	hodná	
3.	ohleduplný	hodný	ohleduplná	spravedlivý
4.	kamarádský=přátelský	tolerantní	láskyplná	ohleduplný
5.	spolehlivý	starostlivý	přátelská	schopen naučit
Žákyně				
Pořadí	Kamarádka by měla být:	Otec by měl být:	Matka by měla být:	Učitel by měl být:
1.	obětavá	pracovitý, obětavý	obětavá	vzdělaný
2.	upřímná		hodná	tolerantní
3.	ohleduplná	starostlivý	přátelská	spravedlivý
4.	spolehlivá	hodný	láskyplná	ohleduplný, obětavý, sebeovládající
5.	kamarádská=přátelská	tolerantní	starostlivá, tolerantní, ohleduplná	
Žáci (chlapci)				
Pořadí	Kamarád by měl být:	Otec by měl být:	Matka by měla být:	Učitel by měl být:
1.	obětavý	obětavý	hodná	ohleduplný
2.	kamarádský=přátelský	ohleduplný	obětavá	tolerantní
3.	ohleduplný	hodný	ohleduplná	vzdělaný, schopen naučit
4.	spolehlivý, schopen pomoci	vzorem, tolerantní	láskyplná, schopná pomoci	
5.				spravedlivý

7.2 Interpretace dat dotazníkového šetření hodnotové orientace žáků

Žáci za nejžádanější a neočekávanější vlastnost v případě kamaráda a obou rodičů nejčastěji uvedli **obětavost**. Obětovat se pro druhého představuje pro dospívající respondenty zásadní hodnotu, která udržuje a upevňuje vřelý kamarádský a rodičovský vztah. Tato vlastnost není slučitelná se sobectvím a lhostejností. Obětavý člověk nerealizuje zistný cíl. Obětuje se proto, že je o této správnosti hluboce přesvědčen, považuje to za svou mravní povinnost. Podle žáků učitel by měl být především **vzdělaný a tolerantní**. Pro obě tyto vlastnosti byl shodný počet odpovědí. Potřeba vzdělání je v učitelské profesi celoživotní nutností. Už samotné slovo učitel je odvozeno od slova učit. To ale zahrnuje jak učení druhých, tak i vlastní. Tolerance nepochybně má klíčový význam pro práci učitele. Globalizace, evropská integrace vytváří multikulturní prostředí. Působení odlišných kultur, norem a hodnot se stává skutečností a samozřejmostí. Učitelův tolerantní přístup k žákům různých kultur, tradic, norem a hodnot se přímo vyžaduje. Učitel by měl žáky vést i k názorové toleranci, což znamená přijímat a hájit různé názory, ale i přesvědčovat o tom, že některé názory jsou nesprávné, protože vedou k netoleranci, jsou v rozporu s principy moderní demokracie. Žáci však nemohou očekávat, že učitel bude tolerovat nevhodné chování, neplnění studijních povinností apod.

Žákyně nejčastěji uvedly, že ke správné kamarádce a stejně i k matce patří **obětavost**. V případě otce shodně uvedly **obětavost a pracovitost**. Zřejmě děvčata vidí v sociální roli otce především toho, kdo velkou měrou finančně zajišťuje chod domácnosti, tedy finančně uspokojuje potřeby členů rodiny. Tento postoj vychází z tradičního, konzervativního pojetí rodiny. Muž je ten, kdo vydělává, žena je ta, co pečuje o děti a domácnost. Částečně tento model rodiny i dnes přetrvává. Učitel by měl být podle žákyň **vzdělaný**.

Respondenti z řad chlapců **obětavost** uvedli nejčastěji u kamaráda a otce. Zatímco matka by měla být **hodná**. Tuto vlastnost snad žáci přiřadili matce proto, že z obou rodičů bývá právě matka tou mírnější, milejší, vstřícnější..., alespoň co se týče ve vztahu matka – syn. Otcům se přisuzuje přísnost, odměřenost a snad více dovolí dcerám. Nemusí tomu tak být vždy. Někteří chlapci možná tuto vlastnost u své matky příliš nenacházejí, proto tuto vlastnost uvedli. Učitel by měl být **ohleduplný**. Učitelství je práce s lidmi a o lidech, proto tato hodnota napomáhá vytvářet dobré mezilidské vztahy.

K neobvyklým, netypickým, „originálním“ odpovědím bez rozdílu věku a pohlaví patřili následující:

Kamarád by měl být: morální, nevulgární, spořivý, respektující druhé, kámoš do deště, úplně obyčejný, odvázaný.

Otec by měl být: pohodový, nepít alkohol, vůdčí typ, hlava rodiny, dobrý rádce.

Matka by měla být: mírumilovná, měkká, ženská, umět vařit, starat se o rodinu a ne o kariéru.

Učitel by měl být: výřečný, morální, dávat jedničky, neznámkovat podle oblíbenosti, neměl by být byrokratem, starat se o sebe a neplést se do cizích věcí.

I když tyto vlastnosti uvedl jen malý počet respondentů, neznamená to, že jejich význam pro lidský život je zanedbatelný.

Zjištěná data potvrdila, že hierarchie hodnot je u každého jiná, je tedy individuální.

8 Dotazníkové šetření etické problematiky v učitelské profesi

Dotazník byl sestaven s použitím studijní opory (Dopita, 2005). Vzor dotazníku je umístěn v příloze č. 6. Dotazníkové šetření se uskutečnilo především u učitelů Hotelové školy a Obchodní akademie Havířov s.r.o., Tajovského 2, Havířov – Podlesí a Mateřské školy, Nádražní 7, Šternberk.

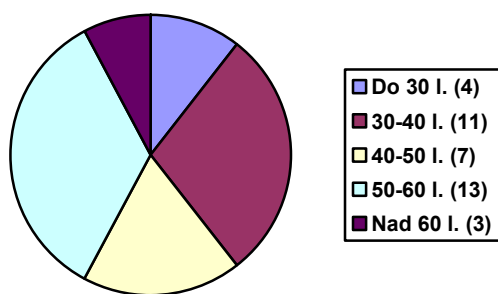
Dotazník pro učitele má formu uzavřených položek. K dispozici je hodnotící škála, učitel může ze čtyřbodové škály zvolit, zda s tvrzením plně souhlasí, částečně souhlasí, nesouhlasí a tvrzení nemůže posoudit. Jde o tzv. škálové položky.

Dotazník jsem zprvu rozeslal elektronicky na pracovní maily spolupracovníkům po předchozím upozornění na pedagogické radě. Dotazník pro učitele byl také elektronickou cestou adresován některým známým z řad bývalých nebo současných kolegů z vysokoškolských studií. Snahou bylo zvýšit počet respondentů z řad pedagogické veřejnosti a docílit zastoupení různých druhů škol. Pochopitelně nejvíce oslovených bylo středoškolských učitelů. Takto bylo osloveno 31 vyučujících, návratnost čítala 26 dotazníků. Celkový počet vyplněných dotazníků byl navýšen o 12 vyučujících Mateřské školy, Nádražní 7, Šternberk. Těmto vyučujícím byl tištěný dotazník předán jejich ředitelkou.

Dotazníkového šetření se zúčastnilo 38 učitelů, z toho bylo 29 žen a 9 mužů. Věkovou strukturu respondentů zobrazují následující grafy.

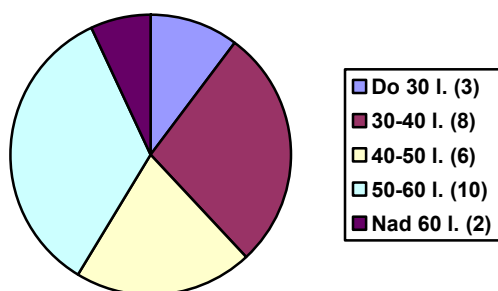
Graf 1 zobrazuje věkovou strukturu pedagogických pracovníků bez rozdílu pohlaví (ženy a muži).

Graf č. 1

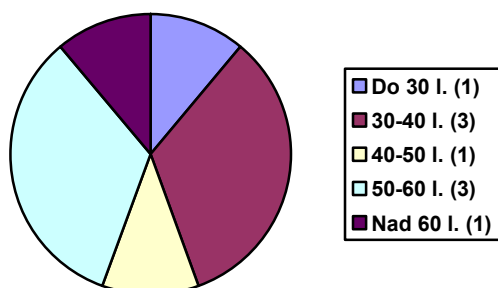
Graf 2 zobrazuje věkovou strukturu pedagogických pracovníc (ženy).

Graf č. 2

Graf 3 zobrazuje věkovou strukturu pedagogických pracovníků (muži).

Graf č. 3

8.1 Vyhodnocení dotazníkového šetření pro učitele

Přehled podrobných zjištěných dat dotazníkového šetření je umístěn v příloze č. 7

Tabulka 3 znázorňuje patnáct položek s etickým tvrzením, ke kterým se respondenti vyjadřovali. Mohli se vyjádřit jedním ze čtyř způsobů, a to podle toho, jestli s tvrzením zcela souhlasí, částečně souhlasí, nesouhlasí, nebo jsou vůči tvrzení neutrální. Čtvrtá varianta nebyla žádoucí, ale naštěstí se vyskytovala málo. Protože vždy je lepší mít jakýkoli názor, než nemít žádný.

Tabulka č. 3 Přehled odpovědí pedagogických pracovníků

Tvrzení	ANO	SNAD	NE	NEVÍM
Morálka řízená tradicí v globálním světě neobstojí.	5	15	14	4
Morální normy jsou méně důležité než právní normy.	4	4	27	3
Existují-li mezi svědomím učitele a požadavky společnosti konflikty, měl by hledat kompromis. Není-li kompromis možný, pak rozhoduje jeho vlastní „zkoušené“ svědomí.	20	14	2	2
Etika spoluutváří kulturu každé školy.	33	4	1	
Osvojení základních etických pravidel mezilidského chování náleží k výslovným předpokladům učitelské způsobilosti.	36	2		
Žáci, které učitel vyučuje, patří do nižší věkové skupiny, a proto jako sociální skupina mají nižší společenský status, což se promítá i do společenské prestiže učitelů.	8	7	20	3
Etický kodex učitele může vést k posílení profesionální kompetence.	20	17	1	
Etický kodex učitele může vést ke zvýšení společenského postavení.	15	17	6	
Etický kodex učitele může efektivně řešit vztahy mezi učiteli.	16	14	7	1
Etika (etická výchova) by měla být samostatným předmětem.	20	10	5	3
Jestliže jste na předchozí tvrzení odpověděli ve sloupci A nebo B, pak prosím pokračujte.	Výuka etické výchovy by měla probíhat na 2. stupni ZŠ.	28	2	
	Výuka etické výchovy by měla probíhat na SŠ všech typů a ve všech oborech (studijní i učební).	22	4	
Výchovně vzdělávací činnost je ve své podstatě činností etickou, neboť se uskutečňuje v něčí prospěch, dobro.	25	7	2	4
Postoj učitele by měl být podobný postoji lékaře: radit, doporučovat, neodsuzovat, nenálepkovat.	35	2	1	
Učiteli nejvíce škodí nevhodný, pohrdavý vztah k práci.	31	2		5
V profesi učitele nacházím seberealizaci.	26	11	1	
Škola je taková, jací jsou lidé uvnitř.	34	3		1

8.2 Interpretace dat dotazníkového šetření mezi pedagogy

Ze zjištěných dat dotazníkového šetření pro učitele vyplývá, že etika hraje významnou roli v jejich profesním a osobním životě.

Naprostá většina respondentů nepovažuje právní normy za důležitější než morální normy. Toto zjištění je velmi pozitivní, neboť morální normy nejsou vynutitelné sankcemi. Učitelé si nejspíš uvědomují, že existuje ne jeden případ, kdy člověk jedná v souladu s právem (zákonem) a zároveň nemorálně. Morální normy tak přesahují normy právní. Rovněž pro většinu pedagogických pracovníků je svědomí důležitým elementem při rozhodování. Nemůžeme vyhovět požadavkům druhých, brání-li nám v tom naše svědomí. S výjimkou jednoho respondenta všichni ostatní souhlasí plně nebo částečně s tvrzením, že etika spoluutváří kulturu každé školy. Učitelská způsobilost se podle všech dotazovaných neobejde bez osvojení základních etických pravidel mezilidského chování. Žádoucím jevem pro společnost i samotnou profesi je rozvíjení těchto osvojených etických pravidel mezilidského chování. Většina učitelů nesouhlasí s tvrzením, podle kterého učitelkou prestiž oslabuje nižší společenský status žáků v dětském a dospívajícím věku. Zajímavostí je vstřícný postoj k profesnímu etickému kodexu. Pro většinu respondentů etický kodex může posílit profesionální kompetenci. Pouze jeden z dotazovaných s tímto tvrzením nesouhlasí. Etický kodex jako způsob ke zvýšení profesní prestiže je přijatelný pro většinu dotazovaných. Šestice je opačného názoru. Vztahy mezi učiteli může dle naprosté většiny respondentů řešit etický kodex. O opaku je přesvědčeno sedm pedagogických pracovníků. Pozitivním zjištěním je skutečnost, že víc jak polovina respondentů souhlasí s existencí samostatného předmětu Etika (Etická výchova). Pět se samostatným předmětem nesouhlasí a tři neví. Pro většinu z učitelů předmět by se měl vyučovat v základním i středním školství. Naprostá většina učitelů odmítá odsuzování, nálepkování, škatulkování žáků. Toto pozitivní zjištění je třeba zdůvodnit tím, že učitel nehodnotí celou osobnost žáka, nýbrž jeho aktuální chování. Velká většina učitelů v učitelském povolání nachází seberealizaci. Pro zajímavost většina respondentů z řad mužů nachází částečnou seberealizaci a jeden ji vůbec nenachází. Toto zjištění může i vysvětlovat vysokou feminizaci učitelské profese. Ženy – učitelky jsou s profesí spokojenější, tato profese je více naplňuje. V případě mužů – učitelů velkým problémem mohou být jejich finanční požadavky a tedy nedostatečné odměňování a nevyřešený kariérní růst. S tvrzením, že škola je taková, jací jsou lidé uvnitř souhlasí převážná většina. Lze ovšem oprávněně namítat, že se jedná o přílišné zobecnění. Mnozí z řad učitelů určitě zažili ten pocit, že i když se sebevíce snažili, kýženého výsledku či změny nedosáhli. Proto nelze vinit všechny, hledat společného viníka za špatný image školy. Vždy jsou mezi učiteli rozdíly a někdy zcela zásadní. Je to ovlivněno také individuálním

hodnotovým systémem. Pověst školy neméně ovlivňují její žáci, mohou tak školu jakkoli „proslavit“.

Z dosavadních poznatků této práce a na základě zjištěných dat lze navrhnout opatření k posílení profesionální kompetence učitelů. Návrh nemá vzestupnou hierarchii, všechny kroky (opatření) jsou stejně důležité.

Jedná se z pohledu etiky o následující opatření:

- zjistit a použít vlastní hodnotovou orientaci a hodnotovou orientaci žáků při vymezení a formulaci postojevých výukových cílů;**
- aplikovat model etického rozhodování;**
- rozvíjet osvojené etické pravidla mezilidského chování;**
- zařadit etickou sebereflexi jako klíčovou součást sebereflexe;**
- zdůrazňovat v rámci výchovně vzdělávacího působení pozitivní rysy osobnosti vzdělávaného.**

9 Analýza vybraných etických kodexů

Z velkého množství etických kodexů jsem vybral tři, z toho dva profesní a jeden podnikový (firemní). Volba byla vskutku těžká. Výběr etických kodexů jsem provedl na základě těchto tří kritérií:

- srozumitelnost;
- dostupnost (snadné vyhledání na WWW);
- příbuznost s pedagogickou profesí.

Výsledkem byly dva profesní etické kodexy, Etický kodex Společnosti sociálních pracovníků a Etický kodex českých knihovníků, a jeden podnikový etický kodex, Etický kodex posluchače Vysoké školy hotelové. Sociální pracovník se neustále setkává s různou klientelou, která očekává jeho pomoc, vstřícnost, ale i důvěru. Sociální pracovník musí zachovat vyvážený a přitom citlivý lidský přístup ke všem svým klientům. Totéž velkou měrou platí pro učitelskou profesi. Učitel je celoživotně studujícím povoláním a návštěva knihoven je mu víc než blížká. Proto etický kodex knihovníků. Etický kodex posluchače Vysoké školy hotelové je umístěn na webu Vzdělávací akademie Havířov s.r.o., jejíž součástí je můj zaměstnavatel. Absolventi školy, na které působím, mohou pokračovat ve studiu na místní Vyšší odborné škole a poté ve zkrácené formě absolvovat bakalářský program na Vysoké škole hotelové Praha s.r.o. Takže při volbě podnikového etického kodexu jsem tuto skutečnost zohlednil.

9.1 Analýza etického kodexu sociálního pracovníka

Vzor etického kodexu Společnosti sociálních pracovníků České republiky (dále jen „ČR“) je umístěn v příloze č. 8.

Sociální pracovník ve vztahu ke klientovi: Zdůrazňuje klientům jejich vlastní odpovědnost. Nemohou klienti považovat pomoc sociálního pracovníka za automatickou, je třeba si uvědomit, že do sociálně potřebné situace se mohli dostat vlastním přičiněním, nezodpovědným způsobem života. Žádoucím východiskem je zpětná vazba a nalézání spolu se sociálním pracovníkem způsobů řešení. Častou nutností bývá změna v preferovaných hodnotách, změna nebo zásadní úprava životního stylu. Sociální pracovník přitom nesmí opomíjet fakt, že pracuje s citlivými údaji. Je zcela nepřijatelné, aby s arogancí přistupoval ke klientům. Dále sociální pracovník se zajímá o celou osobnost potřebného, vnímá ho tedy jako osobnost. Hledá v něm dobré ego, pozitivní rysy osobnosti. Pokouší se i navodit otázku rodinného zázemí. Podstatou pracovní náplně je poskytnutí veškerých důležitých informací k řešení současné klientovy situace. Nemorálním jednáním sociálního pracovníka je zatažení takových informací, které mohou připravit klienta o lidskou či hmotnou pomoc. Etický kodex zdůrazňuje odbornost profese, přesto může nastat situace, kdy sociální pracovník nemůže

s klientem sám pracovat. V takovém případě jej neodmítne, ale citlivě mu vysvětlí, proč tomu tak je, a informuje klienta o možnostech, kde hledat vhodnou pomoc.

Sociální pracovník ve vztahu k zaměstnavateli: Veškeré pracovní povinnosti plní svědomitě a odborně. Snaží se vytvářet dobré klima na pracovišti. Ustanovení etického kodexu dává prostor sociálnímu pracovníkovi v ovlivňování sociální politiky, pracovních postupů v organizaci s ohledem na co nejvyšší úroveň služeb poskytovaných klientům. Tímto ustanovením může sociální pracovník mít potíže se zaměstnavatelem, vyžaduje-li zaměstnavatel přesné dodržování pracovních postupů. Především autoritativní styl řízení neocení tvůrčí nebo iniciativní přístup.

Sociální pracovník ve vztahu ke kolegům: V této části je důraz kladen na vzájemný respekt a spolupráci. Je žádoucí přejímat od zkušených kolegů osvědčené znalosti, postupy. Je zde prostor pro názorovou toleranci a konstruktivní diskusi včetně věcné kritiky. Etická problematika se přímo uvádí jako diskusní téma. Je tedy nemorální ve vztahu ke kolegům chránit si pracovní „know how“, nepředávat zkušenosti.

Sociální pracovník ve vztahu k profesi a odbornosti: Sociální pracovník není lhostejný k profesní prestiži. Vykonávat sociální práci může pouze kvalifikovaný pracovník s odpovídajícím vzděláním. Má odpovědnost za vlastní odborný růst. Spolupracuje se školami při realizaci praktického výcviku. Rovněž se podílí na předávání praktických znalostí studentům a začínajícím spolupracovníkům.

Sociální pracovník ve vztahu ke společnosti: Má právo i povinnost upozorňovat na porušování právních předpisů a oprávněných zájmů občanů. Sociální pracovník se tedy občansky angažuje.

Jeden z etických problémových okruhů kodexu se týká pracovní náplně sociálního pracovníka. Náplní je pomoc ale i kontrola klientů. Je zájmem státu, aby nedocházelo k zneužití sociální pomoci. Proto musí sociální pracovník počítat s etickými důsledky vyplývajícími z této kontroly. Těmito důsledky mohou být jakékoli konfliktní situace, především jsou-li klientům odebrány finanční prostředky ze sociální pomoci. .

9.1.1 Interpretace analýzy etického kodexu sociálního pracovníka

Etický kodex sociálního pracovníka vychází z mezinárodního a českého práva, jež tvoří deklarace a úmluvy o lidských právech. Proto sociální pracovník by měl být s obsahem těchto dokumentů seznámen. Tento předpoklad nelze ale očekávat.

Etický kodex je srozumitelný a realistický. Obsahuje etické zásady, pravidla etického chování a etické problémové okruhy včetně postupů při řešení problémů. Je velmi podstatné, že Společnost sociálních pracovníků, garant tohoto kodexu, nabízí případnou pomoc např.

při řešení etických problémů. Slabými místy dokumentu jsou tučně zvýrazněné pasáže. Sociální pracovníci díky tomu mohou záměrně ostatní části textu přehlížet.

Budoucí etický kodex pedagogického pracovníka může spatřovat inspiraci v systematicce tohoto kodexu.

9.2 Analýza etického kodexu posluchače Vysoké školy hotelové

Vzor etického kodexu posluchače Vysoké školy hotelové je umístěn v příloze č. 9.

Obsah dokumentu vychází z konzervativního pojetí profilu absolventa studijních oborů – hotelnictví a cestovní ruch, marketingové komunikace a dopravní služby. Cílem školy je vychovávat pracovníky na vysoké odborné, morální a společenské úrovni. Absolventi školy by měli být odborníky morálně a společensky vyspělými.

Student ctí zákony a další právní předpisy doma i v zahraničí. Dokument neřeší situace, kdy právní předpis může být v rozporu se studentovým mravním vědomím. Jde v tomto ustanovení o trestní bezúhonnost. Důležitou povinností je dodržování akademického slibu a čestné jednání. Znamená to, že student nebude např. zanedbávat studijní povinnosti, podvádět při zkouškách, porušovat interní předpisy školy. Kodex rovněž nepřipouští formy vadného a trestného chování jako je např. ničení školního majetku a inventáře, krádež, držení a užívání zbraně, použití síly nebo hrozby, sexuální obtěžování. Snahou tedy je zamezit negativnímu vzoru chování a chránit život a zdraví všech aktérů vzdělávání. Tolerance má pro dokument zásadní význam. Student respektuje práva a svobody ostatních.

Během výuky hovoří pouze přednášející a studenti pouze s jeho souhlasem. Může nastat situace, kdy přednášející není vstřícný k poznámkám, dialogu. Tento přístup je sice výjimečný, ale nelze jej zcela vyloučit. Student takovým přístupem může být znechucen o hlubší zájem disciplíny. Zákaz jídla a žvýkání při výuce je zcela oprávněný. Je v rozporu s pravidly společenského chování. Pitný režim i během výuky etický kodex umožňuje zachovávat.

Studentův zevnějšek představuje důležitou část dokumentu. Nelze příliš oponovat tomu, že student má mít čisté ruce a upravené nehty, vhodný účes. Rovněž lze souhlasit s tím, že student nemá provokovat svým oblékáním a doplňky. Lidé se sice různí vkusem, ale společensky přijatelný oděv je přesně vymezen. Náušnice u mužů a piercing lze považovat za nepřijatelnou výstřednost. Dlouhé vlasy u studentů z řad mužů tento kodex nepřipouští. Tento zákaz vzbuzuje však určitou pochybnost, protože kodex nestanovuje délku. Dalším etickým problémem je ustanovení, že studenti z řad mužů jsou oholeni. Požadovat každodenní holení je nepřijatelné. Většina studentů by mohla namítat, že dokument přesně nespecifikuje, jak často se holit.

9.2.1 Interpretace analýzy etického kodexu posluchače Vysoké školy hotelové

Ze samotného názvu kodexu je zřejmé, že je určen studentům. Nemůže tedy řešit vztahy mezi učiteli. Je srozumitelný, reálný a téměř přiměřený studentům. Existují v něm formulace, které mohou být eticky sporné (nedostane-li student slovo – mlčí, netolerance dlouhých vlasů či vousů u pánů).

Tento školní kodex reflektuje silnou vazbu na budoucí profesní život studentů. Cílem je usměrňovat chování studentů v souladu s etickými normami.

Pro budoucí profesní etický kodex pedagogického pracovníka je tento podnikový dokument nevhodný. Neboť je úzce spojen se studenty určitých oborů, neoslovuje tedy stávající profese. Rovněž by pedagogickou veřejnost neoslovila část týkající se vnějšího vzhledu.

9.3 Analýza etického kodexu českých knihovníků

Vzor etického kodexu českých knihovníků je umístěn v příloze č. 10.

Profese knihovníka spočívá především v poskytování čtenářských a informačních služeb. Knihovník v souladu s tímto kodexem nedělá rozdíly mezi klienty. Je tedy nemorální zdržovat určité knihy a další tištěné zdroje pro vybranou klientelu bez předchozí rezervace. Knihovník ale neposkytuje informace o literatuře nevhodné pro děti a mladistvé. Je zcela nepřijatelné, aby tištěné a elektronické materiály s nevhodným obsahem nezletilým půjčoval. Jakékoli omezení upravují právní předpisy. Pozornost kodexu se věnuje i případnému zneužití poskytnutých služeb čtenářem. Knihovník neodpovídá za zneužití informací obsažených v knižním fondu. Lze s tímto naprosto souhlasit. Bylo by nemorální předem čtenáře podezírat z nekalých úmyslů.

Tento dokument zdůrazňuje respektování autorského práva a práva ochrany osobních údajů. Knihovník neposkytuje informace o tom, co si konkrétní čtenář půjčuje. Taktéž nezjišťuje důvody, proč se čtenář o určité téma, popř. obsah zajímá. Samozřejmostí by mělo být určité čtenářovo soukromí v knihovně či studovně. Je možno předcházet případnému odcizení nebo poškození tištěných a jiných materiálů provozním řádem. Čtenář má např. povinnost odložit si kabát, tašku aj. v šatně. Je tedy v rozporu s etickým kodexem prohledávat obsah kapes nebo upřeně sledovat jakýkoli pohyb čtenáře.

Knihovník dbá na profesionální jednání a dobré jméno knihovny i profese. Dokument rovněž výslovně zmiňuje respektování kolegů z různých typů knihoven a udržování úzkých kontaktů. Je tedy nemorální povyšenecky hledět na kolegy např. z malých, venkovských knihoven. Příslušnost k této profesi se týká všech knihovníků. Ne všichni mohou a zároveň chtějí pracovat ve vědeckých či univerzitních knihovnách. Proto předpokladem k tomu, aby profese měla vysoce společensky přiznávané ocenění, je vědomí profesní soudržnosti.

Kdokoli z knihovníků může dobrou profesní pověst poškodit. Je proto třeba dbát na profesionální jednání a vlastní zdokonalování. Povinností knihovníka je zajímat se o nové znalosti, techniky a aktuální profesní problémy. Osobní iniciativou a aktivitou může přispívat k řešení profesních otázek. Neodmítá vlastní účast v rámci celoživotního vzdělávání a má vstřícný a kladný postoj ke vzdělávajícím se kolegům.

Dokument také apeluje na profesní kolegiálníitu. Knihovník se může dostat i do problémů, které mohou pramenit z respektování tohoto etického kodexu.

9.3.1 Interpretace analýzy etického kodexu českých knihovníků

Srozumitelný, reálný a přehledný profesní etický kodex. Ve své věcnosti by mohl být inspirací pro budoucí etický kodex pedagogického pracovníka.

Z obsahu kodexu plyne, že knihovník si je vědom svého podílu na profesní prestiži a odborném zdokonalování. Vytváří zdravé klima na pracovišti, profesionálně poskytuje služby, spolupracuje s ostatními kolegy z profese a využívá celoživotního vzdělávání. V případě potřeby, kdy klient se bude dožadovat poskytnutí služeb v rozporu s tímto etickým kodexem, může knihovník očekávat podporu ze strany profesní veřejnosti.

10 Analýza vybraných školních řádů

Rozhodl jsem se analyzovat dva školní řády, které vzešly z pracovišť středních škol. U jednoho ze dvou školních řádů jsem měl zcela jasno, protože jde o školní řád školy, ve které učím. Zvolil jsem tak „domácí“ školní řád (dále jen „ŠŘ“), protože z pohledu zaměstnance je mi blízký. Druhý dokument musel splňovat tyto dvě kritéria:

- ŠŘ střední školy jiného typu než odborného;
- ŠŘ snadno dostupný a ze stejného města.

Zvolil jsem tedy ŠŘ havířovské střední školy gymnaziálního typu.

10.1 Analýza ŠŘ SOŠ

Vzor školního řádu Hotelové školy a Obchodní akademie Havířov s.r.o. je umístěn v příloze č. 11.

ŠŘ obsahuje následující části:

- Obecná ustanovení;
- Práva a povinnosti žáků, práva zákonných zástupců;
- Provoz školy;
- Vnitřní režim školy;
- Ochrana zdraví a bezpečnost;
- Zacházení se školním majetkem;
- Pravidla pro hodnocení výsledků vzdělávání.

Část první, obecná ustanovení, vychází z principu dobrovolného středoškolského studia. Žák si musí po celou dobu studia uvědomovat, že může mít maturitu. To ale záleží především na něm samotném, zda ji fakticky bude mít. Od zahájení středoškolského studia je proto žádoucí žákův samostatný a zodpovědný přístup ke vzdělávání. Výslovně ŠŘ říká, že příprava na budoucí povolání zahrnuje dvě složky – odbornou a morální.

Druhá část vymezuje práva a povinnosti žáků včetně práv zákonných zástupců. Mezi práva žáků patří např. založení studentské samosprávy a aktivní a pasivní volební právo spojené s fungováním této samosprávy. Dále se žáci mohou vyjadřovat k rozhodnutím, která se týkají jejich vzdělávání. Každý žák může tedy požadovat od pedagogických pracovníků odůvodnění rozhodnutí, informace o klasifikaci apod. Těmito právy se posiluje žákova občanská angažovanost, zájem o vlastní studijní výsledky a zodpovědný přístup ke studiu i k životu. Žáci mají povinnost pravidelně navštěvovat výchovně vzdělávací proces a oznamovat případné změny v osobních údajích. Součástí školní docházky je chodit do školy připravený. Oznamovací povinnost se týká podstatných údajů, jako je např. změna bydliště. Žákům se přímo zakazuje použití jakékoli formy násilí. Rovněž se nepřipouští šikana a jakákoli forma rasismu. Žáci nesmí v prostorách školy a v bezprostředním okolí

školy kouřit, požívat alkohol a jiné návykové látky. Zákaz se vztahuje i na držení těchto škodlivin. Žákům se rovněž zakazuje hrát ve škole hazardní hry a nosit do školy a na školní akce věci nebezpečné životu a zdraví. Zákonní zástupci mají právo na informace o průběhu vzdělávání jejich potomků. Toto právo je zachováno i v případě, že žáci jsou zletilí. Zákonný zástupce má právo být volen do školské rady, prostřednictvím které může ovlivňovat vzdělávací politiku školy.

Čtvrtá část ŠŘ se dále člení. Obsahuje docházku do školy, omlouvání absence a oblékání. Žák respektuje zvonění na vyučování, chodí včas a udržuje své místo ve třídě v čistotě. Při časté absenci v jednotlivých předmětech je žák nehodnocen a z učiva celého pololetí je přezkoušen. Cílem tohoto opatření je motivovat žáky k pravidelné školní docházce. Žáci mají povinnost během výuky používat školní uniformy včetně pracovních oděvů. S touto povinností jsou před zahájením studia seznámeni i jejich zákonní zástupci. Navíc Smlouva o studiu, kterou za nezletilé žáky podepisují zákonní zástupci, tento požadavek školy obsahuje.

Část sedmá obsahuje mj. výchovná opatření, kterými jsou pochvaly a kázeňská opatření. Pochvaly se zpravidla udělují za příkladné a vzorné plnění studijních povinností, reprezentaci školy, vytváření dobrého jména školy na veřejnosti. Kázeňská opatření jsou z velké části důsledkem častých pozdních příchodů, neomluvené absence, neplnění studijních povinností a porušování vnitřních předpisů školy – např. ŠŘ.

10.1.1 Interpretace analýzy ŠŘ SOŠ

Školní řád je určen především žákům a jejich zákonným zástupcům. Z toho důvodu je formulován přehledně, srozumitelně a přiměřeně. Není příliš obsáhlý, což je předpokladem toho, že jeho čtení neodradí zejména samotné žáky. Svou strukturou naplňuje literu školského zákona.

ŠŘ vychází i z profilu absolventa. Oba obory vzdělávání, Hotelnictví a turismus a Obchodní akademie, připravují žáky na profese, pro které je zcela zásadní mezilidský kontakt. Nemalá pozornost se věnuje preventivním opatřením. Žák si během dospívání formuje etické normy. ŠŘ mu v tom pomáhá. Upozorňuje na špatnosti, ke kterým patří např. neúcta k lidem (kdo si neváží druhé, těžko si váží sám sebe), neúcta k cizímu majetku (kdo ničí školní majetek a inventář, nejspíš může ničit i jiný a koneckonců i vlastní).

Žáci si většinou uvědomují, že ŠŘ je vynutitelný pomocí školních sankcí. Tou krajní je vyloučení ze studia. ŠŘ je regulátorem chování žáků, připravuje je k zodpovědnému profesnímu i soukromému životu.

10.2 Analýza ŠŘ Gymnázia

Vzor ŠŘ Gymnázia, Havířov – Město, Komenského 2, příspěvková organizace je umístěn v příloze č. 12.

Systematiku ŠŘ tvoří následujících devět částí:

- Obecná ustanovení;
- Práva žáků;
- Povinnosti žáků;
- Organizace učebního dne a výuky;
- Bezpečnost a ochrana zdraví;
- Pravidla zacházení s majetkem;
- Hodnocení výsledků vzdělávání;
- Výchovná a kázeňská opatření;
- Pravidla omlouvání.

Žák má právo svobodně vyjádřit své názory ke všemu, co se jej týká. Má právo na svobodu projevu. Tato svoboda může doznat omezení, která jsou nezbytná pro ochranu práv a pověsti jiných osob a pro ochranu veřejného pořádku nebo veřejného zdraví a morálky. Tento bod zcela správně obsahuje i případná omezení. Žák nemůže svými projevy očeňovat druhé, zesměšňovat, vyhrožovat, šířit nepravdivé nebo nepřesné informace. Žák má právo na vlastní soukromý život. Je nepřípustné jakkoli zasahovat do jeho vlastního soukromí. Pouze žák může o svém soukromí, tj. o rodičích, rodinném zázemí apod. mluvit. Žák má právo na ochranu svých osobních údajů. Škola se v tomto ohledu řídí zákony. Je zcela nemorální, aby pedagogický pracovník nebo jiný zaměstnanec školy zneužíval těchto citlivých dat ku vlastnímu prospěchu. Kázeň je zajišťována způsobem slučitelným s lidskou důstojností. Z etického hlediska není co namítat. Znamená to, že jakákoli forma ponižování je nepřípustná. Učitel musí se vyvarovat hodnocení celé žákovy osobnosti, vždy hodnotí současné chování. Učitel nesmí svým necitlivým přístupem žáka demotivovat, zpochybňovat jeho schopnosti, limitovat jeho silné stránky, oslabovat vzájemnou důvěru nebo ji zneužívat.

Žák má povinnost řádně a svědomitě plnit studijní povinnosti. Mezi které patří pravidelná školní docházka a příprava na vyučování. Od žáka se tedy očekává, že nebude chodit za školu a bude mít školní potřeby, domácí úkoly atd. Žák dodržuje školní řád a další školní předpisy včetně pokynů školy. Nezbytnou povinností je osvojení si základních etických pravidel mezilidského chování. Žáci nepoužívají hrubých a vulgárních slov, jsou ohleduplní ke spolužákům. Jakékoli projevy diskriminace a šikany jsou nepřijatelné a považují se za hrubé porušení tohoto dokumentu. Ve škole je rovněž zakázána reklama, která je v rozporu s cíli a obsahem vzdělávání a reklama ohrožující zdraví, psychický a morální vývoj žáků.

Jeden z bodů páté části ŠŘ přímo se věnuje mezilidským vztahům. Žáci dbají např. na úctu k životu člověka, etické jednání (humanita, tolerance), právně bezúhonné jednání.

10.2.1 Interpretace analýzy ŠŘ Gymnázia

ŠŘ je přehledný, srozumitelný a přiměřený. Snaží se konkretizovat určité části, tomu také odpovídá jeho rozsah. Např. jde o sedmou část ŠŘ nazvanou Hodnocení výsledků vzdělávání. Tato část obsahuje charakteristiku stupňů klasifikace. V nejednom případě se může stát, že žák nebo jeho zákonný zástupce bude mít výhrady ke známce, protože nalézá v charakteristice vyššího stupně část toho, která podle něj souvisela s jeho dosaženým výkonem. Pak bude třeba přesvědčovat, že nelze vytrhávat z kontextu.

Taktéž i tento ŠŘ vychází z princip dobrovolného studia. Připomíná právní předpisy, na základě kterých byl zpracován – školský zákon a vyhláška o středním vzdělávání.

Snahou tohoto dokumentu je zajistit bezproblémový průběh studia všem žákům, pro něž je především určen. Reguluje vztahy žáka ke škole a jeho studijním povinnostem. ŠŘ má normativní charakter. Zabývá se tím, co žák smí a nesmí. Jak by se měl chovat ve vztahu k sobě a dalším aktérům vzdělávání.

Pozitivním zjištěním je skutečnost, že dokument věnuje nemalou pozornost morálnímu vývoji žáka, mravním hodnotám. Autoři tohoto dokumentu si uvědomují, že škola a zejména učitelé mají nemalý podíl na správném a tedy morálním vývoji svých žáků.

Závěr

Z bakalářské práce nazvané *Role etiky v profesi učitele* je zjevné, že etika v učitelství má neobyčejně důležité místo. Jinak řečeno učitelství je eticky exponovanou profesí.

Učitelství není vždy věnována dostatečná společenská pozornost, která jí s ohledem na její význam přináší. Jednou z cest, jak tento stav napravit je existence etického kodexu učitele, příp. pedagogického pracovníka. Upozorňuji, že je to jedna z cest. Za tu hlavní, jak posílit společenské postavení, považuji dotažení reformních kroků ve školství. Dokončení těchto kroků shledávám v eliminaci odkladů a výjimek vyplývajících ze školského zákona a především ze zákona o pedagogických pracovnících. Novelizované znění zákona o pedagogických pracovnících je pro učitelství ze strany zákonodárců medvědí službou. Nelze přece připustit, aby se ve veřejném mínění ozývaly hlasy, že učit může téměř kdokoliv, příp. kdo umí, ten umí, a kdo neumí, ten učí. Proto jakékoliv snahy směřující k tomu, že se prodlužuje doba k získání odborné kvalifikace pro přímou pedagogickou činnost jsou kontraproduktivní, kazící profesní image. Učitel, jež vzdělává, musí být očitým příkladem toho, že vlastní vzdělání je pro něj skutečnou prioritou.

Z výsledků této práce pramení, že jak učitelé, tak i dospívající žáci znají a uvědomují si jakýsi etický standard. Žáci v obou dotaznících potvrdili, že mravní hodnoty jim nejsou cizí. Učitelská veřejnost reprezentovaná vzorkem respondentů potvrdila, že etika hraje významnou roli v jejich profesním a osobním životě. Škola prostřednictvím učitelů vede žáky, k tomu, aby věděli, co je dobré a správné. Avšak něco docela jiného je mít morální sílu dobře a správně jednat. V tom už škola nepomůže, protože i samotní učitelé nezřídka tuto sílu postrádají. V novověké historii můžeme nalézt mnoho příkladů a navíc učitelství povolání vykonáváme především kvůli ekonomickému zajištění. Naprostá většina respondentů z řad učitelů nepovažuje právní normy za důležitější než morální normy. Toto zjištění je velmi pozitivní, neboť morální normy nejsou vynutitelné sankcemi ze strany státu. Existuje však sankce pro všechny bez rozdílu, která pro některé má zásadní rozměr. Tou sankcí jsou výčitky svědomí, protože nikdo se morální stránky svého počínání nezbaví.

Pedagogická veřejnost podporuje vznik profesního etického kodexu a zavedení do škol samostatné etické výchovy. Pro většinu respondentů etický kodex může posílit profesionální kompetenci a řešit vztahy mezi učiteli. Pro většinu učitelů etická výchova by se měla vyučovat v základním i středním školství. Existence samostatného předmětu má své opodstatnění, neboť v rámci občanské výchovy (občanské nauky) je etická výchova velmi limitovaná. Etická výchova např. upevňuje návyky, podílí se na komplexním působení na celou osobnost žáka.

Hlavní cíl této práce, navrhnout opatření k posílení profesionální kompetence učitelů, byl dosažen. Na základě provedených zjištění lze konstatovat, že učitelství veřejnosti není etika

a její normy cizí. Učitelé vnímají etické normy za stejně důležité, ne-li důležitější, jako normy právní. Řada z učitelů by vliv etiky posílila existencí samostatného předmětu a etického kodexu. Zjištění plynoucí z analýz školních řádů prokázalo skutečnost, že školní řády naplňují jak literu zákona, tak i etický rozměr. Hodnotová orientace žáků potvrdila, že je žádoucí ze strany učitelů znát, jaké vlastnosti (hodnoty) žáci preferují. Tuto znalost lze využít při formulaci výukových cílů, výběru výukové strategie a v neposlední řadě při sebereflexi vlastního pedagogického stylu a přístupu k výuce.

Provedený výzkum probíhal bez větších potíží, i když ne všichni z oslovených učitelů dotazník vyplnili, příp. dotazník vyplnili z časovým prodlením. V případě žáků sběr dat byl zcela bezproblémový. Výzkumný soubor, kterým byla SOŠ a především středoškolští učitelé, by v budoucnu bylo možno rozšířit o všechny druhy škol poměrným zastoupením.

Téma bakalářské práce mě obohatilo a získané poznatky je možno využít v pedagogické praxi ve vztahu k výuce těch předmětů, které se zabývají etikou a implementují etickou problematiku do průřezových témat. Rovněž poznání role učitelské etiky může přispět ke zvýšení kultury každé školy či k řešení etické otázky.

Stojí za povšimnutí i skutečnost, že na tuto práci lze navázat a vědecko-výzkumnou činností ji dále rozvinout. Rovněž spatřuji s ohledem na téma i samotnou práci v modifikované podobě dostatečný prostor pro případnou rigorózní práci.

Seznam použité literatury

- BEZCHLEBOVÁ, M. *Tvoříme ŠVP v SOŠ a SOU. Dějepis a výchova k občanství v kurikulární reformě*. Úvaly : Albra s.r.o., 2006. 79 s. ISBN 80-7361-035-3.
- BUREŠ, R. *Základy etiky*. Praha : Nakladatelství S+M, 1991. 31 s. ISBN 80-900096-5-4.
- DOPITA, M. *Sociologie a psychologie v řízení školy*. Olomouc : Vydavatelství SDV FF Univerzity Palackého, 2005. 68 s.
- DUDÁK, V. a kol. *Občanská nauka pro SOŠ*. Praha : SPN – pedagogické nakladatelství, a.s., 2008. 328 s. ISBN 80-7235-233-4.
- FIALA, B. *Etika*. Karviná : Vydavatelství Obchodně podnikatelské fakulty Slezské univerzity, 2009. 110 s. ISBN 80-7248-138-X.
- JANOTOVÁ, H. a kol. *Profesní etika*. Praha : EUROLEX BOHEMIA s.r.o., 2005. 96 s. ISBN 80-86861-42-2.
- KENNY, A. *Stručné dějiny západní filosofie*. Praha : Volvox Globator, 2000. 516 s. ISBN 80-7207-374-5.
- KLIMEŠ, L. *Slovník cizích slov*. Praha : SPN, 1987. 816 s.
- KOLEKTIV *Základy společenských věd*. Praha : EUROLEX BOHEMIA s.r.o., 2004. 851 s. ISBN 80-86432-66-1.
- KUCHARSKÝ, P. a kol. *Latinsko – český slovník*. Praha : SPN, 1991. 483 s. ISBN 80-04-26000-4.
- KYRIACOU, CH. *Klíčové dovednosti učitele. Cesty k lepšímu vyučování*. Praha : Portál, 2008. 155 s. ISBN 978-80-7367-434-2.
- OBST, O. *Didaktika sekundárního vzdělávání*. Olomouc : Vydavatelství Univerzity Palackého, 2006. 195 s. ISBN 80-244-1360-4.
- PAVLAS, I. *Osobnost (klíčové pojmy)*. Ostrava : Vydavatelství PdF Ostravské univerzity, 1995. 97 s.
- PRÁŠILOVÁ, M. *Vybrané kapitoly ze školského managementu pro pedagogické pracovníky*. Olomouc : Vydavatelství Univerzity Palackého, 2006. 212 s. ISBN 80-244-1415-5.
- PRŮCHA, J. *Přehled pedagogiky. Úvod do studia oboru*. Praha : Portál, 2000. 270 s. ISBN 80-7178-399-4.
- STÖRIG, H. J. *Malé dějiny filozofie*. Praha : ZVON, české katolické nakladatelství, 1991. 510 s. ISBN 80-7113-041-9.
- THOMPSON, M. *Přehled etiky*. Praha : Portál, 2004. 160 s. ISBN 80-7178-806-6.
- ÚPLNÉ ZNĚNÍ *Ústava České republiky, Listina základních práv a svobod*. Ostrava : Sagit, 1999. 128 s. ISBN 80-7208-127-6.
- VACEK, P. *Rozvoj morálního vědomí žáků. Metodické náměty k realizaci průřezových témat*. Praha : Portál, 2008. 128 s. ISBN 978-80-7367-386-4.

ZÁKON č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), v platném znění

ZÁKON č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, v platném znění

Seznam použitých internetových zdrojů

Etický kodex posluchače Vysoké školy hotelové. [online], [cit. 2009-12-17]. Dostupné na WWW: http://www.obaka-havirov.cz/vos/6310_eticky_kodex.php

Etický kodex společnosti sociálních pracovníků ČR. [online], [cit. 2009-12-11]. Dostupné na WWW: <http://www.socialnipracovnici.cz/images/pdf/Eticky%20kodex%20SSPCR.pdf>

Kodex etiky českých knihovníků. [online], [cit. 2009-11-03]. Dostupné na WWW: <http://skip.nkp.cz/CoKodex.htm>

SÁRKÖZI, R. *Pedagogická komora a etický kodex učitele.* 21.2.2005 [online], [cit. 2009-12-10]. Dostupné na WWW: <http://www.blisty.cz/art/22108.html>

Školní řád Gymnázia, Havířov-Město, Komenského 2. [online], [cit. 2009-11-24]. Dostupné na WWW: http://www.gkh.cz/pdf/skolni_rad.pdf

Školní řád Hotelové školy a Obchodní akademie Havířov s.r.o. [online], [cit. 2009-12-17]. Dostupné na WWW: http://www.obaka-havirov.cz/stahuj_hopa/admin/img_dok/skolni_rad.pdf

Výkladový slovník pro lidské zdroje. [online], [cit. 2004-12-21]. Dostupné na WWW: <http://www.personalista.com/index.php?stat=vykladovy-slovník-pro-lidske-zdroje>

Seznam zkratek

aj. – a jiné

atd. – a tak dále

atp. – a tomu podobný, a tak podobně

č. – číslo

ČR – Česká republika

etc. – et cetera

G – gymnázium

MŠ – mateřská škola

např. - například

odst. - odstavec

písm. – písmeno

popř. – popřípadě

SOŠ – střední odborná škola

str. – strana, stránka

ŠŘ – školní řád

tj. – to jest

tzv. – takzvaný

Seznam příloh

Příloha č. 1 Vzor dotazníku pro žáky se soupisem vlastností

Příloha č. 2 Přehled podrobných výsledků dotazníkového šetření pro žáky

Příloha č. 3 Vzor dotazníku pro žáky s tvořivým přístupem

Příloha č. 4 Přehled podrobných výsledků dotazníkového šetření pro žáky

Příloha č. 5 Grafy věkové struktury respondentů – žáků

Příloha č. 6 Vzor dotazníku pro učitele

Příloha č. 7 Přehled podrobných výsledků dotazníkového šetření pro učitele

Příloha č. 8 Vzor etického kodexu sociálního pracovníka

Příloha č. 9 Vzor etického kodexu posluchače Vysoké školy hotelové

Příloha č. 10 Vzor etického kodexu českých knihovníků

Příloha č. 11 Vzor ŠŘ SOŠ

Příloha č. 12 Vzor ŠŘ G

Příloha č. 1

Věk: 16 let; 17 let; 18 let; 19 let; 20 a více let

Pohlaví: Muž Žena

Které vlastnosti považujete u člověka za důležité, které za méně důležité? U vlastností, které považujete za důležité, napište 1, u středně důležitých 2, u vlastností podle vás nedůležitých, napište 3.

- A. Obětavost
- B. Ukázněnost
- C. Opatrnost
- D. Sebeovládání
- E. Snášenlivost
- F. Ohleduplnost
- G. Schopnost prosadit se za každou cenu
- H. Bezohlednost v jednání
- I. Tělesná zdatnost
- J. Množství vědomostí
- K. Pracovitost

Příloha č. 2

Vlastnost Pohlaví a věk	<u>A.</u>	<u>B.</u>	<u>C.</u>	<u>D.</u>	<u>E.</u>	<u>F.</u>	<u>G.</u>	<u>H.</u>	<u>I.</u>	<u>J.</u>	<u>K.</u>
	1 2 3	1 2 3	1 2 3	1 2 3	1 2 3	1 2 3	1 2 3	1 2 3	1 2 3	1 2 3	1 2 3
Ž 17	4, 1, 0	1, 4, 0	3, 2, 0	4, 1, 0	2, 3, 0	3, 2, 0	0, 1, 4	1, 2, 2	0, 4, 1	1, 2, 2	2, 3, 0
Ž 18	7, 5, 2	5, 7, 2	6, 8, 0	7, 6, 1	4, 6, 4	7, 6, 1	3, 6, 5	2, 2, 10	4, 5, 5	7, 6, 1	6, 7, 1
Ž 19	16,13,1	10,15,5	7, 16, 7	22, 5, 3	8, 17, 5	21, 9, 0	4, 7, 19	2, 6, 22	5,13,12	10,20,0	19,11,0
Ž 20 +	3, 1, 0	1, 1, 2	1, 2, 1	2, 2, 0	2, 2, 0	4, 0, 0	0, 1, 3	0, 0, 4	1, 2, 1	0, 4, 0	3, 1, 0
M 16	1, 3, 0	2, 2, 0	1, 3, 0	4, 0, 0	2, 2, 0	4, 0, 0	0, 3, 1	0, 1, 3	0, 3, 1	2, 2, 0	3, 1, 0
M 17	3, 3, 2	5, 3, 0	4, 3, 1	4, 4, 0	5, 2, 1	4, 4, 0	1, 2, 5	1, 2, 5	1, 4, 3	4, 4, 0	6, 2, 0
M 18	2, 2, 0	3, 1, 0	2, 1, 1	3, 1, 0	3, 1, 0	2, 2, 0	1, 2, 1	1, 1, 2	2, 1, 1	2, 2, 0	4, 0, 0
M 19	10, 5, 1	6, 8, 2	5, 10, 1	12, 3, 1	5, 10, 1	12, 3, 1	4, 5, 7	1, 2, 13	3, 9, 4	5, 10, 1	9, 7, 0
M 20 +	1, 1, 0	0, 1, 1	1, 0, 1	2, 0, 0	1, 1, 0	1, 1, 0	0, 1, 1	0, 1, 1	1, 0, 1	1, 1, 0	2, 0, 0

Příloha č. 3

Věk: 16 let; 17 let; 18 let; 19 let; 20 a více let

Pohlaví: Muž Žena

Které vlastnosti by měl mít váš správný kamarád (kamarádka)? _____

Které vlastnosti by měl mít rodič (otec)? _____

Které vlastnosti by měl mít rodič (matka)? _____

Které vlastnosti by měl mít učitel? _____

Příloha č. 4

Přehled nejčastějších (3 a více) odpovědí děvčat v příslušné věkové kategorii:

17 let

Kamarádka	Počet	Otec	Počet	Matka	Počet	Učitel	Počet
ohleduplná	4	obětavý, starostlivý	3	starostlivá	3	spravedlivý	3
obětavá	3						

18 let

Kamarádka	Počet	Otec	Počet	Matka	Počet	Učitel	Počet
upřímná	10	pracovitý	7	láskyplná	6	spravedlivý, vzdělaný	5
spolehlivá	8	obětavý, láskyplný	4	obětavá	5	tolerantní	4
obětavá	6	starostlivý, naslouchající, přátelský	3	ohleduplná, chápavá, naslouchající, hodná, laskavá, spolehlivá, přátelská, spravedlivá	3	ohleduplný, přátelský	3
ohleduplná, tolerantní	5						
naslouchající	3						

19 let

Kamarádka	Počet	Otec	Počet	Matka	Počet	Učitel	Počet
obětavá	18	obětavý	13	obětavá	15	vzdělaný, tolerantní	11
upřímná	17	pracovitý	12	hodná	12	spravedlivý	8
kamarádká= přátelská	11	hodný	9	přátelská	10	obětavý, sebeovládající	7
spolehlivá	10	tolerantní, starostlivý	6	moudrá	8	ohleduplný, autoritativní, pracovitý	6
důvěryhodná	9	chápavý, láskyplný, přátelský, moudrý	5	tolerantní, milá	7	trpělivý, mající porozumění, hodný, chápavý	4
ohleduplná, vtipná=zábavná	7	upřímný, ohleduplný	4	pracovitá, starostlivá, láskyplná	6	vstřícný, vtipný, upřímný	3
hodná	5	laskavý, vtipný, mající porozumění	3	upřímná, ohleduplná	5		
tolerantní, schopná pomoci	4			chápavá, vtipná	4		
laskavá, chápavá	3			laskavá, přísná, spolehlivá	3		

20 let a více

Kamarádka	Počet	Otec	Počet	Matka	Počet	Učitel	Počet
ohleduplná, obětavá	3	pracovitý	3	ohleduplná	3	xxx	xxx

Přehled nejčastějších (3 a více) odpovědí chlapců v příslušné věkové kategorii:

16 let

Kamarád	Počet	Otec	Počet	Matka	Počet	Učitel	Počet
obětavý	3	xxx	xxx	xxx	xxx	tolerantní	3

17 let

Kamarád	Počet	Otec	Počet	Matka	Počet	Učitel	Počet
kamarádský= přátelský	4	přátelský	4	ohleduplná, schopná pomoci	4	ohleduplný, schopen naučit	3
obětavý, spolehlivý, upřímný	3	obětavý, ohleduplný, schopen pomoci	3	milá	3		

18 let

Kamarád	Počet	Otec	Počet	Matka	Počet	Učitel	Počet
xxx	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx

19 let

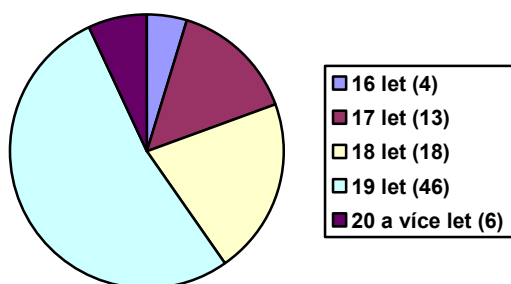
Kamarád	Počet	Otec	Počet	Matka	Počet	Učitel	Počet
obětavý	12	obětavý	6	hodná	9	ohleduplný, vzdělaný	5
kamarádský= přátelský	6	vzor, hodný	4	obětavá	8	spravedlivý, schopen naučit	4
ohleduplný	5	opora, spravedlivý, sebeovládající, ohleduplný, pracovitý, autoritativní, přísný	3	láskyplná	4	tolerantní	3
hodný, důvěryhodný	4			starostlivá, ohleduplná	3		
schopen pomoci, moudrý	3						

20 let a více

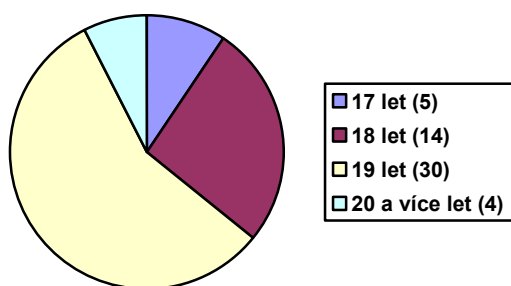
Kamarád	Počet	Otec	Počet	Matka	Počet	Učitel	Počet
xxx	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx

Příloha č. 5

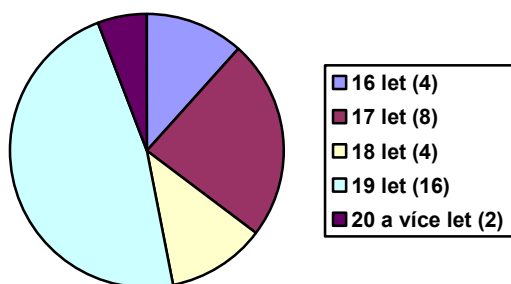
Věková struktura žáků (děvčata a chlapci)

Věková struktura žákyň (děvčata)

Věková struktura žáků (chlapci)

Příloha č. 6

Druh školy: Mateřská; Základní; Střední; Vyšší odborná; Jiná

Věk: Do 30 let; 30 – 40 let; 40 – 50 let; 50 – 60 let; Nad 60 let

Pohlaví: Muž; Žena

Hodnotící škála	A	B	C	D
A S tvrzením plně souhlasím	ANO			
B S tvrzením částečně souhlasím		SNAD		
C S tvrzením nesouhlasím			NE	
D Tvrzení nemohu posoudit				NEVÍM

Každé tvrzení má hodnotící škálu, ze které vyberte jednu odpověď a tu zaznamenejte (symbolem + nebo x) do příslušného políčka.

Tvrzení	A	B	C	D
Morálka řízená tradicí v globálním světě neobstojí.				
Morální normy jsou méně důležité než právní normy.				
Existují-li mezi svědomím učitele a požadavky společnosti konflikty, měl by hledat kompromis. Není-li kompromis možný, pak rozhoduje jeho vlastní „zkoušené“ svědomí.				
Etika spoluutváří kulturu každé školy.				
Osvojení základních etických pravidel mezilidského chování náleží k výslovným předpokladům učitelské způsobilosti.				
Žáci, které učitel vyučuje, patří do nižší věkové skupiny, a proto jako sociální skupina mají nižší společenský status, což se promítá i do společenské prestiže učitelů.				
Etický kodex učitele může vést k posílení profesionální kompetence.				
Etický kodex učitele může vést ke zvýšení společenského postavení.				
Etický kodex učitele může efektivně řešit vztahy mezi učiteli.				
Etika (etická výchova) by měla být samostatným předmětem.				
Jestliže jste na předchozí tvrzení odpověděli ve sloupci A nebo B, pak prosím pokračujte.	Výuka etické výchovy by měla probíhat na 2. stupni ZŠ.			
	Výuka etické výchovy by měla probíhat na SŠ všech typů a ve všech oborech (studijní i učební).			
Výchovně vzdělávací činnost je ve své podstatě činností etickou, neboť se uskutečňuje v něčí prospěch, dobro.				
Postoj učitele by měl být podobný postoji lékaře: radit, doporučovat, neodsuzovat, nenálepkovat.				
Učiteli nejvíce škodí nevhodný, pohrdavý vztah k práci.				
V profesi učitele nacházím seberealizaci.				
Škola je taková, jací jsou lidé uvnitř.				
Tvrzení	A	B	C	D

Příloha č. 7

Přehled podrobných výsledků dotazníkového šetření pro učitele																		
Pedag. prac.	Věk	Položky dotazníku																
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11.1	11.2	12	13	14	15	16
MŠ – ženy	Do 30 let	2xC	2xC	2xA	2xA	2xA	2xC	2xA	2xA	2xA	2xA	2xA	2xA	2xA	2xA	2xA	2xA	2xA
	30 – 40 let	2xC	2xC	2xB	2xA	2xA	1xA 1xC	2xB	2xB	2xB	2xA	2xA	2xA	2xA	2xA	2xA	2xA	2xA
	40 – 50 let	2xC	2xC	2xB	2xA	2xA	2xC	2xA	2xB	2xA	2xB	2xA	2xA	2xA	2xA	2xA	2xA	2xA
	50 – 60 let	1xA 3xB 2xC	1xA 5xC	5xA 1xB	6xA	6xA	2xA 4xC	1xA 5xB	3xA 1xB 2xC	3xA 2xB 1xC	6xA	6xA	5xA	3xA 2xB 1xD	6xA	6xA	5xA 1xB	6xA
	Nad 60 let	B	C	A	A	A	A	A	A	B	C			A	A	A	A	A
ZŠ – ženy	40 – 50 let	D	C	B	A	A	C	B	A	A	B	A	A	B	A	A	A	B
	50 – 60 let	C	A	A	A	A	C	A	B	A	A	A	A	B	A	A	A	A
ZŠ – muži	50 – 60 let	B	C	C	B	B	B	A	A	A	B	A	B	A	A	A	B	A
SŠ – ženy	Do 30 let	A	D	D	A	A	D	A	A	A	A	A	A	D	A	D	A	A
	30 – 40 let	2xA 2xB 1xC 1xD	1xB 4xC 1xD	2xA 3xB 1xD	5xA 1xB	6xA	2xB 3xC 1xD	4xA 1xB 1xC	3xA 2xB 1xC	2xA 2xB 2xC	1xA 3xB 2xD	2xA 2xB	2xA 2xB	3xA 1xB 1xC 1xD	6xA	2xA 1xB 3xD	3xA 3xB	5xA 1xD
	40 – 50 let	3xB	1xA 1xC 1xD	3xA	3xA	2xA 1xB	2xB 1xC	3xB	2xB 1xC	2xB 1xC	1xA 2xC	1xA	1xA	1xA 1xB 1xC	3xA	3xA	2xA 1xB	3xA
	50 – 60 let	1xA 1xB 1xD	3xC	2xA 1xB	3xA	3xA	1xA 2xC	1xA 2xB	1xA 2xB	1xA 1xB 1xC	2xA 1xB	3xA	2xA 1xB	3xA	2xA 1xB	3xA	2xA 1xB	3xA
	Nad 60 let	D	B	A	A	A	A	A	A	A	A	A		A	A	A	A	A
SŠ – muži	Do 30 let	B	C	A	A	A	B	B	B	D	A	A	A	A	A	A	B	A
	30 – 40 let	3xC	1xA 1xB 1xC	1xA 1xB 1xC	1xA 1xB 1xC	3xA	1xA 1xB 1xC	3xA	3xB	2xB 1xC	1xA 1xB 1xC	2xA	1xA	2xA 1xD	2xA 1xC	2xA 1xB	1xA 2xB	2xA 1xB
	40 – 50 let	B	C	B	A	A	C	B	B	B	A	A	A	A	A	D	C	B
	50 – 60 let	1xB 1xC	2xC	2xB	2xA	2xA	1xC 1xD	1xA 1xB	1xA 1xC	1xA 1xC	1xB 1xD	1xA	1xA	1xA 1xB	1xA 1xB	2xA	2xA	2xA
	Nad 60 let	B	B	A	B	A	A	A	C	B	C			A	A	A	B	A

Příloha č. 8

ETICKÝ KODEX SPOLEČNOSTI SOCIÁLNÍCH PRACOVNÍKŮ ČR

1. Etické zásady

1. 1. Sociální práce je založena na hodnotách demokracie, lidských práv a sociální spravedlnosti. Sociální pracovníci proto dbají na dodržování lidských práv u skupin a jednotlivců tak, jak jsou vyjádřeny **v dokumentech relevantních pro praxi** sociálního pracovníka, a to především ve Všeobecné deklaraci lidských práv, Chartě lidských práv Spojených národů a v Úmluvě o právech dítěte a **dalších mezinárodních deklaracích a úmluvách**. Dále se řídí Ústavou, Listinou základních práv a svobod a dalšími zákony tohoto státu, které se od těchto dokumentů odvíjejí.

1. 2. Sociální pracovník respektuje jedinečnost každého člověka bez ohledu na jeho původ, etnickou příslušnost, rasu či barvu pleti, mateřský jazyk, věk, **pohlaví, rodinný stav**, zdravotní stav, sexuální orientaci, ekonomickou situaci, náboženské a politické přesvědčení a bez ohledu na to, jak se podílí na životě celé společnosti.

1. 3. Sociální pracovník respektuje právo každého jedince na seberealizaci v takové míře, aby současně nedocházelo k omezení stejného práva druhých osob.

1. 4. Sociální pracovník pomáhá jednotlivcům, skupinám, komunitám a sdružení občanů svými znalostmi, dovednostmi a zkušenostmi při jejich rozvoji a při řešení konfliktů jednotlivců se společností a jejich následků.

1.5. Sociální pracovník **dává přednost** profesionální odpovědnosti před svými soukromými zájmy. Služby poskytuje na nejvyšší odborné úrovni.

2. Pravidla etického chování sociálního pracovníka

2. 1. Ve vztahu ke klientovi

2. 1. 1. Sociální pracovník **podporuje své klienty k vědomí** vlastní odpovědnosti.

2. 1. 2. Sociální pracovník jedná tak, aby chránil důstojnost a lidská práva svých klientů.

2. 1. 3. Sociální pracovník pomáhá se stejným úsilím a bez jakékoliv formy diskriminace všem klientům. **Sociální pracovník jedná s každým člověkem jako s celostní bytostí. Zajímá se o celého člověka v rámci rodiny, komunity a společenského a přirozeného prostředí a usiluje o rozpoznání všech aspektů života člověka. Sociální pracovník se zaměřuje na silné stránky jednotlivců, skupin a komunit a tak podporuje jejich zmocnění.**

2. 1. 4. Chrání klientovo právo na soukromí a důvěrnost jeho sdělení. Data a informace požaduje s ohledem na potřebnost při zajištění služeb, které mají být klientovi poskytnuty a informuje ho o jejich potřebnosti a použití. Žádnou informaci o klientovi neposkytne bez jeho souhlasu. Výjimkou jsou osoby, které nemají způsobilost k právním úkonům v plném rozsahu (zejména nezletilé děti) nebo tehdy, kdy jsou ohroženy další osoby. **V případech, kde je to v souladu s platnými právními předpisy**, umožňuje účastníkům řízení nahlížet do spisů, které se řízení týkají.

2. 1. 5. Sociální pracovník **podporuje klienty při využívání všech služeb a dávek** sociálního zabezpečení, na které mají nárok, a to nejen od instituce, ve které jsou zaměstnáni, ale i ostatních příslušných zdrojů. Poučí klienty o povinnostech, které vyplývají z takto poskytnutých služeb a dávek. Podporuje klienta při řešení problémů týkajících se dalších sfér jeho života.

2. 1. 6. Sociální pracovník **podporuje klienty při hledání možností jejich zapojení do procesu řešení jejich problémů.**

2.1.7. Sociální pracovník je si vědom svých odborných a profesních omezení. Pokud s klientem nemůže sám pracovat, předá mu informace o dalších formách pomoci. Sociální pracovník jedná s osobami, které používají jejich služby (klienty) s účastí, empatií a péčí.

2. 2. Ve vztahu ke svému zaměstnavateli

2. 2. 1. Sociální pracovník odpovědně plní své povinnosti vyplývající ze závazku ke svému zaměstnavateli.

2. 2. 2. V zaměstnavatelské organizaci spolupůsobí při vytváření takových podmínek, které umožní sociálním pracovníkům v ní zaměstnaným přijmout a uplatňovat závazky vyplývající z tohoto kodexu.

2. 2. 3. Snaží se ovlivňovat sociální politiku, pracovní postupy a jejich praktické uplatňování ve své zaměstnavatelské organizaci s ohledem na co nejvyšší úroveň služeb poskytovaných klientům.

2. 3. Ve vztahu ke kolegům

2. 3. 1. Sociální pracovník respektuje znalosti a zkušenosti svých kolegů a ostatních odborných pracovníků. Vyhledává a rozšiřuje spolupráci s nimi a tím zvyšuje kvalitu poskytovaných sociálních služeb.

2. 3. 2. Respektuje rozdíly v názorech a praktické činnosti kolegů a ostatních odborných a dobrovolných pracovníků. Kritické připomínky k nim vyjadřuje na vhodném místě vhodným způsobem.

2.3.3. Sociální pracovník iniciuje a zapojuje se do diskusí týkajících se etiky se svými kolegy a zaměstnavateli a je zodpovědný za to, že jeho rozhodnutí budou eticky podložena.

2. 4. Ve vztahu ke svému povolání a odbornosti

2. 4. 1. Sociální pracovník dbá na udržení a zvyšování prestiže svého povolání.

2. 4. 2. Neustále se snaží o udržení a zvýšení odborné úrovně sociální práce a uplatňování nových přístupů a metod.

2. 4. 3. Působí na to, aby odbornou sociální práci prováděl vždy kvalifikovaný pracovník s odpovídajícím vzděláním.

2. 4. 4. Je zodpovědný za své soustavné celoživotní vzdělávání a výcvik, což je základ pro udržení stanovené úrovně odborné práce a schopnosti řešit etické problémy.

2. 4. 5. Pro svůj odborný růst využívá znalosti a dovednosti svých kolegů a jiných odborníků, naopak své znalosti a dovednosti rozšiřuje v celé oblasti sociální práce.

2.4.6. Sociální pracovník spolupracuje se školami sociální práce, aby podpořil studenty sociální práce při získávání kvalitního praktického výcviku a aktuální praktické znalosti.

2. 5. Ve vztahu ke společnosti

2. 5. 1. Sociální pracovník má právo i povinnost upozorňovat širokou veřejnost a příslušné orgány na případy porušování zákonů a oprávněných zájmů občanů.

2. 5. 2. Zasazuje se o zlepšení sociálních podmínek a zvyšování sociální spravedlnosti tím, že podněcuje změny v zákonech, v politice státu i v politice mezinárodní.

2. 5. 3. Upozorňuje na možnost spravedlivějšího rozdělení společenských zdrojů a potřebu zajistit přístup k těmto zdrojům těm, kteří to potřebují.

2. 5. 4. Působí na rozšíření možností a příležitostí ke zlepšení kvality života pro všechny osoby, a to se zvláštním zřetelem ke znevýhodněným a postiženým jedincům a skupinám.

2. 5. 5. Sociální pracovník působí na zlepšení podmínek, které zvyšují vážnost a úctu ke kulturám, které vytvořilo lidstvo.

2.5.6. Sociální pracovník požaduje uznání toho, že je zodpovědný za své jednání vůči osobám, se kterými pracuje, vůči kolegům, zaměstnavatelům, profesní organizaci a vzhledem k zákonným ustanovením, a že tyto odpovědnosti mohou být ve vzájemném konfliktu.

Etické problémové okruhy

Tyto problémové okruhy by měly být rozpracovány v rozšířeném kodexu, který by byl zaměřen na specifika sociální práce v různých oblastech.

Sociální práce s jednotlivcem, rodinami, skupinami, komunitami a organizacemi vytváří pro sociálního pracovníka situace, ve kterých musí nejen eticky hodnotit, vybírat možnosti, ale i eticky rozhodovat. Sociální pracovník eticky uvažuje při sociálním šetření, sběru informací, jednáních a při své profesionální činnosti o použití metod sociální práce, o sociálně technických opatřeních a administrativně správních postupech z hlediska účelu, účinnosti a důsledků na klientův život.

A. Základní etické problémy jsou

- kdy vstupovat či zasahovat do života občana a jeho rodiny, skupiny či obce (např. z hlediska prevence či sociální terapie společensky nežádoucí situace),
- kterým sociálním případům dát přednost a věnovat čas na dlouhodobé sociálně výchovné působení,
- kolik pomoci a péče poskytnout, aby stimulovaly klienta ke změně postojů a k odpovědnému jednání a nevedly k jejich zneužití,
- kdy přestat se sociální terapií a poskytováním služeb a dávek sociální pomoci

B. Další problémové okruhy,

kteřé se občas vyskytují a vyžadují etické hodnocení a rozhodování vyplývají z následujících situací, kdy loajalita sociálního pracovníka s klientem se dostane do střetu zájmů

- při konfliktu zájmu samotného sociálního pracovníka se zájmem klienta,
- při konfliktu klienta a jiného občana,
- při konfliktu mezi institucí či organizací a skupinou klientů,
- při konfliktu zájmu klientů a ostatní společnosti,
- při konfliktu mezi zaměstnavatelem a jeho sociálními pracovníky.

C. Sociální pracovník má ve své náplni roli pracovníka,

který klientům pomáhá a současně má klienty kontrolovat. Vztahy mezi těmito protichůdnými aspekty sociální práce vyžadují, aby si sociální pracovníci vyjasnili etické důsledky kontrolní role a do jaké míry je tato role přijatelná z hlediska základních hodnot sociální práce.

Postupy při řešení etických problémů

1. Závažné etické problémy budou probírány a řešeny ve skupinách pracovníků v rámci Společnosti sociálních pracovníků ČR (dále jen Společnost). Sociální pracovník má mít možnost:
diskutovat, zvažovat a analyzovat tyto problémy ve spolupráci s kolegy a dalšími odborníky, event. i za účasti stran, kterých se týkají.
2. Společnost může doplnit a přizpůsobit etické zásady pro ty oblasti terénní sociální práce, kde jsou etické problémy komplikované a závažné.
3. Na základě tohoto kodexu je úkolem Společnosti pomáhat jednotlivým sociálním pracovníkům analyzovat a pomáhat řešit jednotlivé problémy.

Etický kodex byl schválen plénem Společnosti sociálních pracovníků 19. 5. 2006 a nabývá účinnosti od 20. 5. 2006.

Etický kodex posluchače Vysoké školy hotelové

Vysoká škola hotelová je soukromou vysokou školou ve zcela specifické odborné sféře služeb (hotelnictví a cestovní ruch marketingové komunikace, dopravní služby), která je z převážné části velmi **konzervativním segmentem**. Tato sféra klade vedle odborných znalostí také důraz na morální postoj a společenské vystupování pracovníků, kteří se v ní pohybují.

Vysoká škola hotelová si klade za cíl vychovávat pro tuto sféru pracovníky na vysoké odborné, morální a společenské úrovni.

S přihlédnutím k těmto výchozím předpokladům byl vypracován Etický kodex posluchačů Vysoké školy hotelové. V souladu s ním:

Posluchač Vysoké školy hotelové...

- ▶ vědomě se nedopustí porušení žádného zákona nebo úřední normy na územní České republiky ani v zahraničí;
- ▶ neprohřeší se proti akademickému slibu, bude vždy jednat čestně, včetně skládání zkoušek a plnění studijních povinností;
- ▶ nebude bez povolení využívat jakýkoli majetek VŠH, včetně počítačů a komunikačních sítí;
- ▶ nedopustí se krádeže nebo poškození majetku VŠH, zaměstnanců nebo externích spolupracovníků a posluchačů VŠH;
- ▶ nebude v prostorách VŠH držet nebo užívat jakoukoli zbraň;
- ▶ nebude vědomě ohrožovat zdraví kohokoliv a to nejen v prostorách VŠH;
- ▶ nepoužije síly nebo hrozby síly vůči žádné osobě nebo proti majetku VŠH;
- ▶ nebude distribuovat mezi ostatní posluchače VŠH drogy ani nebude jakkoli ve spojení s drogami,
- ▶ bude tolerantní vůči ostatním, nebude je diskriminovat ani slovně napadat, zesměšňovat nebo urážet, pro jejich národnost, náboženství, věk, pohlaví, sexuální orientaci, původ, rodinný stav, nebo kvůli tělesnému postižení;
- ▶ v prostorách VŠH nebo při praktickém zaměstnání nebude nikoho sexuálně obtěžovat;
- ▶ bude dodržovat pokyny pedagogů a pracovníků VŠH;
- ▶ ve vztahu k pedagogům, pracovníkům VŠH i ostatním posluchačům bude dodržovat zásady pravidel společenského styku;

Při výuce se bude posluchač...

Při výuce se bude posluchač chovat jako na schůzi managementu firem, do nichž směřuje, a to zejména:

- ▶ bude chodit včas, aby pozdním příchodem nebo předčasným odchodem nerušil ostatní přítomné;
- ▶ zásadně nebude při výuce používat mobilní telefon;
- ▶ bude respektovat pravidlo, podle něhož ve výuce hovoří pouze přednášející a ostatní jen s jeho souhlasem;
- ▶ nebude při výuce konzumovat jídlo (nápoje jsou přípustné);
- ▶ při výuce a zkouškách nebude žvýkat;

Vnější vzhled posluchačů...

Vnější vzhled posluchačů bude vycházet z jejich budoucí profese a ze skutečnosti, že obchodní partneři nebo hosté oceňují spíše konzervativní než nápadný vzhled. Posluchači budou proto respektovat:

- ▶ náušnice jsou přípustné pouze u žen, nepřipustné jsou různé viditelné druhy a typy piercingu;
- ▶ modré džínové oblečení a sportovní kalhoty (např. s velkými postranními kapsami) jsou nepřipustné;
- ▶ ke zkouškám je vhodné obléknout sako s kravatou u pánů a odpolední oblečení u žen, v obou případech včetně odpovídající obuvi;
- ▶ na praxi je třeba nosit odznak školy na saku či blůze (doporučuje se klubové tmavé sako a kostým);
- ▶ u pánů nelze tolerovat dlouhé vlasy nebo výstředně upravené vlasy;
- ▶ oblečení a úpravu zevnějšku na výuku odborných gastronomických předmětů upravují hygienické předpisy;
- ▶ čisté ruce a upravené nehty jsou samozřejmostí;
- ▶ pánové navštěvují školu oholeni;

Nedodržení zásad tohoto Etického kodexu bude projednáváno při společném jednání vedení VŠH a Studentského senátu VŠH. Opakované závažné přestupky mohou vést ke zrušení smlouvy o studiu.

Kodex etiky českých knihovníků

Knihovny jsou veřejné, demokratické instituce, které shromažďují, uchovávají a poskytují informace všem členům společnosti. Zajišťováním a zpřístupňováním dokumentů a informací ve prospěch vzdělávání, výzkumu a kulturní úrovně obyvatel podporují ekonomický a sociální rozvoj společnosti, jsou službou pro místní komunity i důležitým kulturním a vzdělávacím centrem města, obce či regionu, kde působí. Pomáhají rozvíjet a obohacovat život jedince i celé společnosti.

Knihovník

- vždy hájí základní právo jedince na informaci. Poskytuje neomezený, rovný a svobodný přístup k informacím a informačním zdrojům, které jsou obsaženy ve fondech knihoven. Činí tak bez ohledu na politická, ideologická a náboženská hlediska a bez jakékoliv cenzury, s výjimkami uvedenými v zákonných předpisech. Nenese však odpovědnost za následky užití informací získaných z dokumentů nebo v knihovně;
- usiluje o všestrannou dostupnost informací uložených v dokumentech bez ohledu na místo jejich uložení;
- poskytuje své služby uživatelům bez ohledu na jejich národnost, rasu, náboženství, pohlaví a sociální status;
- respektuje práva autorů a nakládá s jejich intelektuálním vlastnictvím v souladu se zákonnými předpisy;
- respektuje práva uživatelů na soukromí a anonymitu, vztahy s nimi zakládá na respektu k jejich osobnostem a informačním potřebám. Chrání jejich osobní údaje a uživatelské aktivity;
- svým profesionálním jednáním a loajálním chováním přispívá k dobré pověsti knihovny na veřejnosti. Formuje pozitivní obraz knihovny i profese ve společnosti;
- je si vědom své příslušnosti k profesnímu celku, respektuje kolegy z různých typů knihoven, udržuje s nimi úzké kontakty a spolupracuje s kolegy, kteří patří do širší sítě paměťových institucí;
- sleduje aktuální problematiku své profese a usiluje o celoživotní vzdělávání a profesní zdokonalování;
- slovy a činy podporuje kolegy a kolegyně, kteří se ocitli v nesnázích proto, že respektovali zásady tohoto etického kodexu.

Cizojazyčné verze a zahraniční etické kódy viz:
<http://www.ifla.org/faife/ethics/codes.htm>

28.12.2004

Příloha č. 11

Hotelová škola a Obchodní akademie Havířov s. r. o.
736 01 Havířov - Podlesí, Tajovského 2, tel. 596475111

ŠKOLNÍ ŘÁD

I. Obecná ustanovení

Žák se dobrovolným rozhodnutím ke studiu na naší škole zavazuje plnit ustanovení vyplývající ze Smlouvy o studiu, dodržovat školní řád (dále jen ŠŘ), předpisy BOZP a plnit pokyny pedagogických pracovníků osvojit si znalosti stanovené Učebním plánem /dále jen UP/ daného oboru, připravovat se zodpovědně na své budoucí povolání po stránce odborné i morální. Účelem ŠŘ je vytvořit příznivé podmínky pro výuku. ŠŘ obsahuje práva a povinnosti, respektuje hlavní ustanovení úmluvy o právech dítěte č. 104/1991 Sb.

II. Práva a povinnosti žáků, práva zákonných zástupců

1. Žáci mají právo:

- a/ na vzdělávání a školské služby
- b/ na informace o průběhu a výsledcích vzdělávání
- c/ založit studentskou samosprávu a být do ní voleni
- d/ obracet se prostřednictvím studentské samosprávy na ředitele školy/dále jen ŘŠ/
- e/ vyjadřovat se k rozhodnutím týkajícím se jejich vzdělávání
- f/ na poradenskou pomoc školy

2. Žáci jsou mj. povinni:

- a/docházet řádně do školy a řádně se vzdělávat dle stanoveného rozvrhu hodin, být řádně připraveni s potřebnými učebními pomůckami
- b/ oznamovat ihned třídnímu učiteli /dále jen TU/ všechny podstatné údaje /adresu nového bydliště, telefon, adresu zákonných zástupců, adresu a telefon na jejich pracoviště, sociální změny apod./

3. Žákům je přísně zakázáno:

- a/ uplatňovat k sobě navzájem fyzické a psychické násilí, šikanovat spolužáky a tolerovat projevy rasismu
- b/kouření, požívání alkoholu a drog i jejich držení ve všech prostorách školy a jejím okolí a na akcích organizovaných školou
- c/ hrát ve škole hazardní hry a přinášet do školy nebo na akce organizované školou věci nebezpečné životu a zdraví
- d/ manipulovat během vyučovací hodiny s mobilními telefony, mobilní telefon musí být ve stavu vypnuto.

4. Zákonní zástupci mají právo:

- a/ na informace o průběhu a výsledcích vzdělávání i zletilých žáků
- b/ být voleni do školské rady a jejím prostřednictvím se vyjadřovat k rozhodnutím týkajícím se vzdělávání
- c/ na poradenskou pomoc školy

Platí ustanovení dle smlouvy o studiu a výměru školného na školní rok.

V případě nezaplacení školného dle výměru ve stanoveném termínu může dojít k následujícím opatřením: omezení účasti na společných akcích třídy (výlety, odb. praxe, exkurze, LVVZ aj.), nevydání potvrzení o studiu, nepřipuštění k maturitním zkouškám, vč. praktických a jejich obhajoby, vyloučení ze studia. Kromě toho bude při pozdních platbách uplatňováno penále dle bodu III. odst. 2 Smlouvy o studiu.

III. Provoz školy

Vyučování začíná v 8.00 (event. v 7.10) hodin, ukončeno bude dle rozvrhu hodin.

1. Zvonění

0. hodina	7.10 - 7.55
1. hodina	8.00 - 8.45
2. hodina	8.50 - 9.35
3. hodina	9.50 - 10.35
4. hodina	10.45 - 11.30
5. hodina	11.45 - 12.30
6. hodina	12.40 - 13.25
7. hodina	13.30 - 14.15
8. hodina	14.20 - 15.05
9. hodina	15.15 - 16.00

2. Značení školních budov:

- A - správní budova, ředitelství, sekretariát, odborné učebny HOPA a VOŠ
- B - pavilon Hotelové školy + odborné učebny
- C - pavilon Hotelové školy + odborné učebny
- D - pavilon Obchodní a podnikatelské akademie + odborné učebny
- E - pavilon odborných učeben, školní restaurace, posluchárna, multifunkční internetové centrum
- TV - pavilon tělocvičny

3. Žákovská samospráva a žákovské služby:

TU ve třídě zřídí žákovskou samosprávu podle svých potřeb. Její členové se řídí pokyny TU. Žákovská služba pověřená TU vždy na týden dopředu zabezpečuje čistotu tabulí a třídy jako celku. Pro službu na recepci platí zvláštní pokyny, které má TU a jsou vyvěšeny na recepci.

IV. Vnitřní režim školy

1. Docházka do školy:

- a/ při příchodu a odchodu používají žáci pouze hlavní vchod
- b/ žáci přicházejí do školy nejpozději 10 minut před zahájením vyučování, po zavzvonění je žák na svém místě s pomůckami připravenými na výuku
- c/ každý žák má své místo podle zasedacího pořádku stanoveného TU, změny jsou možné jen se souhlasem vyučujících v jednotlivých hodinách, trvale změny jen se souhlasem TU
- d/ žákům není dovoleno během vyučování opouštět školu, souhlas s předčasným odchodem uděluje prostřednictvím propustky vyučující jednotlivých hodin, TU na více hodin, nejvýše však na jeden den
- e/ při vstupu vyučujícího nebo jiné dospělé osoby do učebny a při jeho odchodu pozdraví žáci povstáním (nemají-li tělesná cvičení, písemnou práci nebo praxi)
- f/ pro OU platí samostatné provozní řády

2. Omlouvání absence:

- Zletilí žáci a zákonní zástupci nezletilých jsou povinni informovat školu o zdravotních obtížích, změně zdravotní způsobilosti a jiných závažných skutečnostech a doložit důvody nepřítomnosti.
- a/ nemůže-li se žák zúčastnit vyučování z důvodů, které nemohl předem předvídat, je povinen se neprodleně omluvit osobně nebo prostřednictvím zákonného zástupce, nejpozději však do tří dnů TU
- b/ omluvný list ve studijním průkazu předloží žák do 3 dnů bez vyzvání ke kontrole TU, nedodrží-li žák stanovenou dobu pro omluvení absence bez závažného důvodu, může být absence posouzena jako neomluvená-týká se rovněž hodin TV
- c/ při opakované krátkodobé absenci kontaktuje TU zákonný zástupce, při omlouvání se budou TU řídit platným pokynem MŠMT
- d/ dosáhne-li absence žáka v kterémkoliv předmětu 20 % za pololetí, bude žák přezkoušen - z této zkoušky se nepořizuje protokol a klasifikace i z těchto předmětů musí být uzavřena v klasifikačním období daného pololetí, nebrání-li tomu vážné důvody

3. Oblékání:

Žáci 1. - 4. ročníků nosí od 1. září 2009 ve škole školní uniformy dle předepsaného vzoru. Žáci čtvrtých ročníků nosí společenské oblečení, popř. mohou nosit školní uniformy. Uniformy budou udržovány v čistotě a pořádku. ŠŘ nepřipouští piercing ani módní výstřelky v učesech a líčení. Vzhled studenta musí být v souladu s profesní společenskou etiketou.

4. Chování a povinnosti žáka mimo vyučování:

- a/ žák odpovídá škole za své jednání i mimo vyučování, dodržuje pravidla společenské etiky a společenského chování - na veřejnosti se chová vždy tak, aby neutrpěla pověst školy
- b/ na jakékoli náznaky šikany je žák povinen upozornit TU, který zajistí důvěrnost tohoto sdělení a dodrží přitom hlavní zásady postupu při podezření ze šikany dle platných pokynů MŠMT
- c/ ve školní restauraci - jídelně se žáci chovají ukázněně a dodržují hygienická a společenská pravidla stolování - vstup je povolen pouze platícím strávníkům

V. Ochrana zdraví a bezpečnost

- a/** žáci se řídí pokyny bezpečnosti a požární ochrany, se kterými je seznámili TU na začátku školního roku-během přestávek dbají o své zdraví, chodbami a po schodišti přecházejí ukázněně, nepěkářejí provozu
- b/** po příchodu do školy se přezouvají-na vyučování TV a odborné výuky nosí cvičební nebo pracovní oděv dle pokynů vyučujících, nedodržení tohoto ustanovení může být důvodem k vyloučení žáka z vyučovací hodiny, ta se považuje za neomluvenou
- c/**do OU, laboratoří a tělocvičny vstupují jen dle pokynů vyučujících, zde se řídí provozním řádem, se kterým jsou seznámeni vyučujícími v 1. hodině, pro pracoviště praxí platí zvláštní bezpečnostní předpisy, s nimiž budou studenti na místě seznámeni
- d/**vyklápění větracích okenek a otevírání bočních velkých oken je dovoleno pouze ve vyučovacích hodinách
- e/** všechny mimoškolní a školní úrazy se hlásí neprodleně vyučujícím a TU, v případě jejich nepřítomnosti hlásí úraz zástupci ředitele- vyučující nebo TU sepiše protokol o úrazu ve spolupráci se bezpečnostním technikem
- f/** podezření na použití omamné látky u žáka, pracovníci školy ihned oznámí drogovému koordinátorovi a TU, ten po konzultaci se zákonnými zástupci, vedením školy a lékařem, jej k němu odešle
- g/** dojde-li k potvrzení návyku, započne po dohodě s rodiči žáka léčeni, nebudou-li rodiče žáka ev. žák souhlasit, bude zvažováno vypovězení smlouvy o studiu
- h/** jestliže bude žák přistižen při distribuci drog a bude-li mu tato činnost dokázána (ve shodě s právními předpisy), dojde k jeho vyloučení ze školy

VI. Zacházení se školním majetkem

- a/** žák šetří UP a zařízení školy, je přísně zakázáno poškozovat zařízení učeben, poškozovat šatnové skříňky, výzdobu chodeb a manipulovat s pomůckami bez souhlasu vyučujících
- b/** za čistotu a pořádek svého místa odpovídá žák, za pořádek ve třídě odpovídá služba
- c/** své věci žáci odkládají do přidělené šatnové skříňky, které musí zabezpečit dvěma kvalitními visacími zámky. Jsou odpovědní za řádné uzamykání skříňky. Před koncem každého školního roku skříňku vyprázdni. Veškeré cenné věci – prstýnky, řetízky, náramky, náušnice, mobilní telefony aj. nosí žáci do školy na vlastní nebezpečí-odložit si je mohou ve svých šatnových skříňkách. Větší obnos peněz není dovoleno do školy nosit. Škola nebude zodpovídat a podílet se na úhradě těchto ztracených či zcizených věcí. Policie ČR bude pro potřeby pojistovny řešit pouze případy prokazatelného, násilného vloupání.
- d/** náklady na opravu maleb, nátěrů, UP, žakovských stolů a skříňek, v případě poškození z nedbalosti či úmyslného poškození hradí v plné výši student nebo jeho zákonný zástupce, TU zajistí výběr těchto prostředků

VII. Pravidla pro hodnocení výsledků vzdělávání

- a) zásady průběžného hodnocení vzdělávání
- celkové hodnocení výsledků vzdělávání na vysvědčeních
- b) kritéria stupňů prospěchu
- c) podrobnosti o komisionálních zkouškách
- d) způsob hodnocení dle individuálního vzdělávacího plánu

ad a) Zásady průběžného hodnocení vzdělávání

Žák musí být z předmětu vyzkoušen ústně nebo písemně alespoň dvakrát za každé pololetí.

Učitel oznamuje žákovi výsledek každé klasifikace a poukazuje na klady a nedostatky hodnocených projevů výkonu. Při ústním vyzkoušení oznámí učitel žákovi výsledek hodnocení okamžitě. Výsledky hodnocení písemných zkoušek, prací a praktických činností oznámí žákovi nejpozději do 14 dnů.

Písemnou maturitní práci z českého jazyka vyučující opraví do čtyř týdnů od data konání, s klasifikací seznámí studenty nejpozději v posledním vyučovacím týdnu před nástupem na přípravný týden před maturitní zkouškou.

- Celkové hodnocení výsledků vzdělávání na vysvědčení

Žák je hodnocen stupněm:

Prospěl s vyznamenáním, není-li v žádném povinném předmětu hodnocen při celkové klasifikaci stupněm horším než chvalitebný, průměr z povinných předmětů nemá horší než 1,50 a jeho chování je velmi dobré.

Prospěl, není-li v žádném z povinných předmětů hodnocen při celkové klasifikaci stupněm nedostatečný.

Neprospěl, je-li v některém povinném předmětu hodnocen při celkové klasifikaci stupněm nedostatečný nebo není-li možné žáka na konci 2. pololetí z některého předmětu hodnotit ani v náhradním termínu tj. do 30.9.

Nehodnocen pouze na konci 1.pololetí), není-li možné žáka hodnotit z některého předmětu na konci 1.pololetí, ani v náhradním termínu tj. dle rozhodnutí ředitelky školy nejpozději do konce března.(č.49/2009 Sb.)

Celkové hodnocení žáka zahrnuje výsledky klasifikace z povinných předmětů, povinně volitelných předmětů a chování, nezahrnuje klasifikaci nepovinných předmětů.

ad b) Kritéria stupňů prospěchu

Klasifikace žáka

Žáci se klasifikují ve všech vyučovacích předmětech uvedených v UP příslušného ročníku. Klasifikační stupeň určí učitel, který vyučuje příslušný předmět.

V předmětu, ve kterém vyučuje více učitelů, určí výsledný stupeň za klasifikační období příslušní učitelé po vzájemné dohodě. Nedoje-li k dohodě, stanoví se výsledný klasifikační stupeň rozhodnutím ŘŠ.

Je-li žák z některého předmětu ze zdravotních důvodů zcela uvolněn, uvede se na vysvědčení **uvolněn**.

Chování

Chování se klasifikuje těmito stupni:

Stupeň 1 (velmi dobré)

Žák uvědoměle dodržuje a aktivně prosazuje ustanovení školního řádu, zásady a pravidla občanského soužití a morálky. Ojedinele se může dopustit méně závažných přestupků proti ustanovení školního řádu.

Stupeň 2 (uspokojivé)

Chování žáka je v souladu s ustanovením školního řádu, se zásadami morálky a pravidly občanského soužití. Dopustí se závažného přestupku, nebo se opakovaně dopouští méně závažných přestupků proti ustanovením školního řádu mj. zapominání školních pomůcek. Je však přístupný výchovnému působení a snaží se své chyby napravit.

Mimo jiné za 8-20 neomluvených hodin, při opakovaném nedodržování ŠŘ v bodu oblékání, za manipulaci s mobilním telefonem ve vyučování (psaní SMS, telefonování)

Stupeň 3 (neuspokojivé)

Chování žáka je v rozporu se školním řádem, se zásadami morálky a občanského soužití. Dopouští se takových závažných provinění, že je jimi vážně ohrožena výchova ostatních žáků. Mimo jiné za kouření v prostorách školy, více než 20-ti hodinovou neomluvenou absenci, za úmyslné ničení školního majetku, za manipulaci s mobilním telefonem (focení, nahrávání sekvencí)...

Neomluvená absence vyšší než 7 hodin bude na vysvědčení vždy hodnocena sníženou známkou z chování i v případě, že ve čtvrtletí byl žák hodnocen některým z kázeňských opatření /NTU,DTU,DRŠ/ a následně se už neomluvené absence nedopustil.

VÝCHOVNÁ OPATŘENÍ :

Pochvaly

Pochvala TU: je udělována např. za dobré studijní výsledky, práci pro třídu a školu, příkladné chování apod.

Pochvala ŘŠ: je udělována např. za výbornou reprezentaci školy na veřejnosti či na praxi, mimořádný čin, mimořádné studijní výsledky apod.

Kázeňská opatření

Napomenutí TU: drobné přestupky proti ŠŘ

Důtka TU: zápisy v TK o nevhodném chování, neplnění úkolů uložených TU (služba na recepci, žákovská služba ve třídě),1-3 neomluvené hodiny

Důtka ŘŠ: 4 – 7 neomluvených hodin, opakované pozdní příchoďy

Podmíněné vyloučení ze studia: za závažné zaviněné porušení ŠŘ či SZ, za šikanu, za vážné poškození jména školy na veřejnosti a na praxi, za manipulaci s mobilním telefonem ve vyučování (fotografování , natáčení sekvencí)

Vyloučení ze studia: za zvlášť hrubé porušení ŠŘ , zvláště u žáků ve zkušební lhůtě s podmíněným vyloučením ze školy, za fyzické a slovní napadení pracovníka školy, za prokázanou distribuci či užívání návykových látek, za krádeže, při dlouhodobém neplacení školného

ad c) Podrobnosti o komisionálních zkouškách

Komisionální zkoušku žák koná v těchto případech (vyhl.13/2005 Sb. Ve znění vyhl. 374/2006 Sb.)

1. Koná –li opravné zkoušky (§ 69, odst. 7 SZ)

- na konci 2. pololetí , neprospěl-li žák nejvýše ze 2 povinných předmětů

- opravné zkoušky se konají nejdříve v v srpnu, pokud nedojde k dohodě s ŘŠ o dřívějším termínu.ŘŠ vyhovějí žádosti vždy u žáků 4. ročníku.

- žák, který opravnou zkoušku nevykoná úspěšně nebo se na ni nedostaví bez omluvy – neprospěl (§ 69, odst. 8 SZ)

2. Koná-li komisionální přezkoušení (§ 69, odst. 9 ŠZ)
3. V jiných případech rozhodne ředitel školy

Ve všech případech lze konat pouze 1 zkoušku v jednom dni (§ 6, odst. 5 vyhl. 13/2005 Sb.)

Podrobnosti o komisionálních zkouškách (složení komise, místo a termín konání, způsob vyrozumění žáka a zákonného zástupce nezletilých žáků o výsledku zkoušky) stanoví ředitel školy a zveřejní je ve vitríně v 1. poschodí pavilonu A.

ad d) Způsob hodnocení dle individuálního vzdělávacího plánu/IVP/

IVP a tedy i individuální klasifikaci lze povolit žákovi se speciálními vzdělávacími potřebami nebo mimořádným nadáním na žádost zákonných zástupců nebo na žádost zletilého žáka.

Způsob hodnocení dle IVP je stanoven na základě doporučení škol. poradenského zařízení.

S IVP je zákonný zástupce nebo zletilý žák seznámen a tuto skutečnost stvrdí svým podpisem.

ŠŘ byl schválen na pedagogické radě dne 27.8.2009

Školní řád

Gymnázium, Havířov-Město, Komenského 2, příspěvková organizace

I. Obecná ustanovení

1. Každý žák studuje na Gymnáziu, Havířov-Město, Komenského 2, p.o. dobrovolně, což stvrzuje akceptováním rozhodnutí o přijetí ke studiu. Tím zároveň získává práva žáka a zavazuje se dodržovat povinnosti dané školním řádem.

2. Základními právními normami, o které se opírá školní řád, jsou Zákon o předškolním, základním středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání č. 561/2004 Sb. (dále školský zákon) a Vyhláška o středním vzdělávání a vzdělávání v konzervatoři č. 13/2005 Db (dále vyhláška o středním vzdělávání).

II. Práva žáků

1. Žák má právo na výuku (mimo kurzy a exkurze) zdarma.

2. Žák má právo na informace o průběhu a výsledcích svého vzdělávání. Každé pololetí

se vydává žákovi vysvědčení. Za první pololetí lze vydat místo vysvědčení výpis z vysvědčení. Na informace o průběhu a výsledcích vzdělávání žáků mají právo také zákonní zástupci nezletilých žáků. Na tyto informace mají v případě zletilých žáků právo také jejich rodiče, popřípadě osoby, které vůči zletilým žákům plní vyživovací povinnost.

3. Žák má právo svobodně vyjádřit své názory, a to na všechny záležitosti, které se jej

týkají. Má právo na svobodu projevu (Výkon tohoto práva může podléhat určitým omezením, která jsou nezbytná pro ochranu práv a pověsti jiných osob a pro ochranu veřejného pořádku nebo veřejného zdraví a morálky).

4. Žák má právo na svobodu myšlení, svědomí a náboženského vyznání (Toto právo může podléhat pouze omezením nezbytným pro ochranu veřejné bezpečnosti, pořádku, zdraví nebo morálky nebo základních práv a svobod jiných osob).

5. Žák nesmí být vystaven svévolnému zasahování do svého soukromého života, rodiny, domova, korespondence.

6. Žák má právo na ochranu svých osobních dat. To znamená, že škola nesmí neoprávněně sdělit údaje, které o jeho osobě shromažďuje. To neplatí o výsledcích veřejných soutěží a zkoušek.

7. Žák má právo na zachování anonymity při diskusi o svých problémech, požádá-li o to vyučujícího.

8. Žák a zákonný zástupce nezletilého žáka má právo na informace a poradenskou pomoc školy.

9. Žák se speciálními vzdělávacími potřebami má právo na vytvoření nezbytných podmínek pro své vzdělávání a na poradenskou pomoc.

10. Žák může studovat podle individuálního vzdělávacího plánu na základě povolení ředitele školy (pokud má písemné doporučení školského poradenského zařízení). Důvodem pro povolení mohou být speciální vzdělávací potřeby a mimořádné nadání, výjimečně jiná závažná příčina.

11. Délku studia může ředitel školy ve výjimečných případech jednotlivým žákům se zdravotním postižením prodloužit, nejvýše však o 2 školní roky.

12. Kázeň ve škole musí být zajišťována způsobem slučitelným s lidskou důstojností

žáka.

13. Žák má právo volit a být volen do školské rady, je-li zletilý.

14. Žáci mají právo zakládat v rámci školy samosprávné orgány žáků, volit a být do nich

voleni, pracovat v nich a jejich prostřednictvím se obracet na ředitele školy s tím, že ředitel školy je povinen se stanovisky a vyjádřeními těchto samosprávných orgánů zabývat.

15. Žáci mají veškerá práva vycházející z Úmluvy o právech dítěte a z Ústavy ČR.

III. Povinnosti žáků

1. Žák má povinnost řádně docházet do školy a řádně se vzdělávat.

2. Žák má povinnost dodržovat školní řád a předpisy a pokyny školy k ochraně zdraví a

bezpečnosti a další vnitřní předpisy školy (řády odborných učeben, laboratoří, počítačových učeben, počítačové sítě, knihovny a výpůjční řád), s nimiž byl prokazatelně seznámen. Toto seznámení stvrzuje podpisem.

3. Žák má povinnost osvojovat si zásady humanistické morálky a řídit se jimi. Má povinnost být ukázněný, musí plnit pokyny pedagogických pracovníků a jiných zaměstnanců školy. Má povinnost dodržovat platné zákony a pravidla občanského soužití ve škole i mimo ni.

4. Žák má povinnost chovat se takovým způsobem, aby nedocházelo k poškození a ničení majetku. Zachází s ním šetrně a ohleduplně.

5. Po příchodu do školy se žáci přezují do vhodných přezůvek, oděv a obuv odloží v šatně a odcházejí do tříd. Šatna se zamyká podle pokynů třídního učitele. Žáci vždy chodí v budově školy přezutí. V tělesné výchově cvičí ve sportovním úboru.

V hodinách laboratorních prací se žáci převléknou do pracovního oděvu dle pokynů vyučujících. Žáci si odkládají oděv v šatnách svého ročníku, udržují zde pořádek a neodkládají jiné věci. Při odchodu ze školy si nic nenechávají v šatnách, výjimku tvoří přezůvky.

6. Žák je povinen uzamknout šatnu, odchází-li z ní jako poslední.

7. Žáci ponechávají v době výuky své věci pouze na místech k tomu určených (uzamčená šatna, uzamčená třída).

8. Žáci se aktivně účastní vyučování a nenarušují nevhodně průběh vyučovacích hodin.

O přestávkách se mohou volně pohybovat po budově školy, musí při tom dodržovat pravidla slušného chování a bezpečnost. Do odborných učeben a jiných než svých kmenových učeben vstupují jen s vyučujícím. Po zvonění sedí všichni žáci v lavicích. Pokud se nedostaví vyučující do pěti minut po zvonění, oznámí jeho nepřítomnost službu konající žák v ředitelně nebo kanceláři školy.

9. Do školy žáci nosí pouze věci potřebné k výuce, cenné věci do školy nenosí. Hodinky, šperky, peníze, ceniny, mobilní telefony apod. mají neustále u sebe, pokud je musí odložit, např. v hodině TV, svěřují je do úschovy vyučujícímu. Škola nenes odpovědnost za ztrátu nebo poškození těchto předmětů. Ztráty věcí hlásí žáci okamžitě svému třídnímu učiteli, v době jeho nepřítomnosti v kanceláři školy. Žáci jsou povinni dostatečně zajišťovat své osobní věci uzamykáním šaten. Před odchodem z učebny si veškeré věci odnášejí s sebou. Ztráty z neuzamčených místností nejsou hrazeny pojišťovnou ani školou.

10. Během vyučování nesmí žák svévolně opustit školní budovu. Po skončení vyučování

se žák zdržuje v šatně po dobu nezbytně nutnou, přezuje se, oblékne a odchází z budovy. Souhlas k předčasnému odchodu uděluje vyučující konkrétní hodiny, třídní učitel či učitel vykonávající dozor.

11. Žák je povinen dokládat důvody své nepřítomnosti.

12. Žákům není dovoleno jakkoli manipulovat se školním zařízením, pokud není přítomen vyučující a nedá k těmto úkonům příkaz. Platí pro všechny prostory školy - učebny, chodby, záchody atd. O přestávkách je rovněž zakázáno nešetrně zacházet s

nábytkem a celkovým vybavením místnosti. Je zakázáno používat el. spotřebičů v areálu školy bez souhlasu vyučujícího.

13. Žák zachovává čistotu i v okolí školy, školní jídelny, v areálu školního hřiště a na dalších místech, kde probíhá výuka (např. hala, bazén apod.). Mimo školu se žák chová v souladu s pravidly slušného chování tak, aby nepoškozoval pověst školy.

14. Třídním učitelem určená služba dbá na pořádek ve třídě, maže tabuli, zajišťuje křídlo,

případně pomůcky a na počátku každé vyučovací hodiny nahlásí nepřítomné žáky. Při odchodu z učebny uzavře okna a kontroluje, zda jsou zvednuty židle a smazána tabule. V hodinách, ve kterých není přítomna služba, může vyučující povinnostmi služby pověřit jiné žáky.

15. Třídní knihu na první vyučovací hodinu přináší vyučující, během dne přenáší třídní

knihu žák konající službu a odpovídá za její stav, případně za její ztrátu. Z poslední hodiny odnáší třídní knihu učitel.

16. V době vyučování musí žáci svůj mobilní telefon vypnout a umístit mimo pracovní plochu.

17. Žáci nepoužívají hrubých a vulgárních slov, jsou ohleduplní ke spolužákům. Je zakázáno ponižování, tělesné ubližování a veškeré činnosti, které by vedly k ohrožování zdraví žáků. Veškeré projevy šikanování, xenofobie apod. budou považovány za hrubé porušení školního řádu.

18. Žáci nenosí do školy věci, které nejsou potřebné pro vyučování. Za hrubé porušení

kázně se považuje přinesení zbraně, drogy, alkoholu a tabákových výrobků. Držení, distribuce a zneužívání návykových látek, stejně jako požívání alkoholických nápojů a kouření v prostorách školy a blízkém okolí je žákům zakázáno a bude považováno za hrubé porušení školního řádu.

19. Odškodnění za úrazy a škody vzniklé porušením školního řádu mohou být školou vymáhány.

20. Zletilý žák nebo zákonný zástupce nezletilého žáka má povinnost informovat školu o

změně zdravotní způsobilosti, zdravotních obtíží nebo jiných závažných skutečnostech, které by mohly mít vliv na průběh vzdělávání, a navíc oznamovat škole a školskému zařízení údaje podle § 28 odst. 2 a 3 a další údaje, které jsou podstatné pro průběh vzdělávání nebo bezpečnost žáka, a změny v těchto údajích.

21. Ve škole není povolena činnost politických stran a politických hnutí ani jejich propagace.

22. Ve škole není povolena reklama, která je v rozporu s cíli a obsahem vzdělávání, a

reklama a prodej výrobků ohrožujících zdraví, psychický a morální vývoj žáků, nebo přímo ohrožujících či poškozujících životní prostředí.

IV. Organizace učebního dne a výuky

A. Organizace učebního dne

1. Vyučování probíhá podle rozvrhu hodin schváleného ředitelem školy. Žáci jsou seznamováni se změnami v rozvrhu hodin a s mimoškolními akcemi vývěskami na informační tabuli na chodbě v přízemí školy. Délka trvání vyučovací hodiny je 45 minut.

2. Budova školy se otevírá v 6:30 hod. Vyučování začíná podle rozvrhu hodin zpravidla první hodinou od 8:00 hod, výjimečně nultou hodinou od 7:05.

3. Žáci jsou připraveni na vyučování se zvoněním na hodinu. Probíhá-li následující výuka v jiné učebně, dostaví se žáci k učebně nebo do ní před zvoněním na hodinu. Do laboratoří, tělocvičny, posilovny a odborných učeben mají žáci přístup, je-li zajištěn dozor vyučujícího. Do počítačové studovny mají přístup před vyučováním, ve volných hodinách, po vyučování.

4. Bezprostředně po vyučování žák opouští školu, pokud se neúčastní aktivit se zajištěným pedagogickým dozorem.

5. Přestávky: Údaje o zařazení přestávek a délce trvání jsou uvedeny v tabulce. Hodina Začátek hodiny Konec hodiny Délka přestávky po hodině

0 7:05 7:50 10 minut

1 8:00 8:45 10 minut

2 8:55 9:40 20 minut

3 10:00 10:45 10 minut

4 10:55 11:40 10 minut

5 11:50 12:35 10 minut

6 12:45 13:30 5 minut

7 13:35 14:20 5 minut

8 14:25 15:10 5 minut

9 15:15 16:00 0 minut

B. Organizace výuky

1. Počet hodin v jednom sledu je nejvýše 7, obědová přestávka trvá nejméně 30 minut.

2. Výuka je organizována podle pravidelného rozvrhu a pevně daných časů vyučovacích hodin a přestávek.

3. Je-li kumulována výuka předmětu do dvou vyučovacích hodin, je možné připravit ji tak, aby tvořila jeden didaktický celek. O vynechanou přestávku se pak prodlužuje přestávka následující po dvouhodinovém celku.

C. Dozory

1. Dozory v prostorách školy vykonávají učitelé podle rozpisu dozorů (informační tabule ve sborovně).

2. Výkon pedagogického dozoru se řídí ustanoveními Pracovního řádu.

D. Stravování

1. Škola zajišťuje pro žáky a zaměstnance stravování v jídelně při ZŠ na ul. Gorkého.

2. Možnost doplňkového občerstvení (pečivo, nápoje, sladkosti, saláty atd.) ve školním bufetu.

3. Zajištění pitného režimu během dne: Nápoje mohou žáci zakoupit ve školním bufetu.

V. Bezpečnost a ochrana zdraví

1. Škola a její zaměstnanci při stanovení konkrétních opatření péče o BOZP žáků vychází z vyhledávání, posuzování a zhodnocení rizik spojených s činnostmi a prostředím v celém režimu žáka ve škole v rámci výchovného a vzdělávacího působení. Bere v úvahu možné ohrožení žáků při výuce jednotlivých předmětů, při přesunech žáků v obci v rámci školního vyučování a při účasti školy na různých akcích pořádaných ve škole i mimo školu. Přihlíží k věku žáků, jejich schopnostem, fyzické a duševní vyspělosti, zdravotnímu stavu a ukázněnosti žáků, a vytváří podmínky pro jejich zdravý vývoj a pro předcházení vzniku sociálně patologických jevů.

2. Učitelé zajišťují v rozsahu svých činností BOZP žáků při vzdělávání a s ním přímo souvisejících činnostech, a při poskytování školských služeb, a poskytují žákům nezbytné informace k zajištění BOZP.

3. Žáci dodržují normy mezilidských vztahů založených na demokratických principech,

respektujících identitu a individualitu spolužákům, dbají zejména na :

- pozitivní mezilidské vztahy a úctu k životu člověka
- respekt k individualitě každého jedince
- etické jednání (humanita, tolerance)
- jednání v souladu s právními normami a s důrazem na právní odpovědnost jedince

4. Žákům je zakázáno jednat způsobem, který by ohrožoval jejich vlastní zdraví a bezpečnost, zdraví a bezpečnost jejich spolužákům a dalších osob, který by ponižoval lidskou důstojnost spolužáků nebo jiných osob nebo který by byl jinak v rozporu se zákonem a dobrými mravy.

5. Zvláště se zdůrazňuje povinnost přísného dodržování všech uvedených pokynů stanovených v jednotlivých řádech odborných učeben, laboratoří, tělocvičny a šaten, v požárním a evakuačním řádu školy, neboť zajišťují protipožární ochranu, BOZP žáků i ochranu majetku školy.

6. V průběhu celého vyučování žáci dbají, aby byl v učebně pořádek. O přestávkách se

chovají klidně, vystříhají se osobních potyček, které mohou být příčinou úrazu a při kterých může dojít k poškození inventáře školy nebo učebny. Každé poškození inventáře musí být uhrazeno původcem poškození. V závěru poslední vyučovací hodiny uklidí žáci své lavice. Vyčistí prostor pod lavicemi, pozavírají okna a teprve potom opustí učebnu.

7. Žáci nesmí přicházet do školy a na akce pořádané školou pod vlivem alkoholu a jiných návykových a psychotropních látek.

8. V areálu školy i v jeho nejbližším okolí a při všech akcích organizovaných školou je žákům zakázáno kouřit, přinášet a konzumovat alkoholické nápoje i přinášet a užívat toxické, omamné a halucinogenní látky. Rovněž je zakázáno nosit do školy předměty, které nesouvisí s vyučováním. Především je zakázáno přinášet do školy výbušniny, zápalné látky, zbraně a jiné materiály ohrožující zdraví a životy.

9. Žákům je zakázáno pořizovat zvukové a obrazové záznamy jiných osob bez jejich výslovného souhlasu.

10. Povinností žáka je mít při pobytu ve škole a na akcích školy při sobě kartu zdravotní

pojišťovny, u které je přihlášen.

11. Ve všech prostorách školy i v tělocvičně, s výjimkou vyučovacího procesu, je žákům

zakázána manipulace s jakýmkoli elektrickými a plynovými spotřebiči. Vyučovací proces řídí vyučující.

12. Žáci zásadně nenosí do školy drahé předměty a předměty, které nesouvisí s vyučováním a také větší obnosy peněz. Ve výjimečných případech neodkládají tyto předměty nebo peníze v šatně, nýbrž je pozdržují u sebe a zajišťují je tak, aby nemohly být zcizeny.

13. Povinnosti učitelů při výkonu dozoru nad žáky:

a) při vykonávání dozoru nad žáky na chodbách školy vyučující dohlíží na pořádek a činnosti žáků i v přilehlých učebnách

b) při přechodu žáků na mimoškolní akce se vyučující, případně jiný pedagogický dozor, pohybuje s žáky a dodržuje příslušná bezpečnostní pravidla (např. pro silniční provoz, v dopravních prostředcích aj.)

VI. Pravidla zacházení s majetkem

1. Žák má právo užívat zařízení školy, pomůcky, další výukový materiál. Je při tom povinen řídit se pokyny učitelů a jiných oprávněných osob.

2. Žák je povinen majetek udržovat v pořádku a nepoškozovat jej ani všechny věci, které tvoří zařízení třídy a školy a také ty, které mu byly svěřeny v souvislosti s výukou.

3. Každé poškození nebo závady v učebně hlásí žák vyučujícímu nebo třídnímu učiteli.

Škodu nahradí viník, který ji způsobil. Při ztrátě knih zakoupí žák nové, při poškození knih uhradí žák částku předepsanou školou.

4. Každé svévolné poškození nebo zničení majetku školy, žáků, učitelů či jiných osob hradí zákonní zástupci žáka, který poškození způsobil.

5. Nalezené věci se odevzdávají do kanceláře školy.

VII. Hodnocení výsledků vzdělávání

A. Zásady klasifikace

1. Při průběžné i souhrnné klasifikaci učitel uplatňuje přiměřenou náročnost a pedagogický takt vůči žákovi /Zdůrazňujeme přiměřenost nároků, které by měly být objektivní a ve vztahu k základnímu učivu/.

2. Při souhrnné klasifikaci přihlíží učitel k věkovým zvláštnostem i k tomu, že žák mohl v průběhu klasifikačního období zakolísat v učebních výkonech pro určitou indispozici.

3. Podklady pro hodnocení a klasifikaci výchovně vzdělávacích výsledků a chování získává učitel zejména těmito metodami, formami a prostředky:

a) soustavným diagnostickým pozorováním žáka,

b) soustavným sledováním výkonu žáka a jeho připravenosti na vyučování,

c) různými druhy zkoušek /písemné, ústní, grafické, praktické, pohybové/, didaktickými testy schválenými MŠMT ČR

d) didaktickými testy

e) kontrolními písemnými pracemi a praktickými zkouškami předepsanými učebními osnovami,

f) analýzou výsledků různých činností žáka,

g) konzultacemi s ostatními učiteli a podle potřeby i s pracovníky

pedagogicko – psychologických poraden a zdravotnických služeb, zejména u žáka s trvalými psychickými a zdravotními potížemi a poruchami, h) rozhovory s žákem, rodiči nebo jinými zákonnými zástupci žáka.

B. Rovnoměrnost klasifikace

1. Učitel sleduje a hodnotí žáka rovnoměrně po celé klasifikační období. Počet písemných prací a dalších druhů zkoušek rozvrhne učitel rovnoměrně na celý školní rok /v tematickém plánu, aby se nadměrně nehromadily v určitých obdobích, po konzultaci s ostatními učiteli ve třídě a při nezastupitelné koordinační roli třídního učitele/.

2. Učitel je povinen si vést soustavnou evidenci o každé klasifikaci žáka. / Způsob evidence není předepsán, ale měl by být co nejjednodušší a hlavně funkční/.

Stupeň 1 /výborný/ - žák ovládá požadované poznatky, fakta, pojmy, definice a zákonitosti uceleně, přesně a úplně chápe vztahy mezi nimi. Pohotově vykonává požadované intelektuální a motorické činnosti. Samostatně a tvořivě uplatňuje osvojené poznatky a dovednosti pro řešení teoretických a praktických úkolů, při výkladu a hodnocení jevů a zákonitostí. Myslí logicky správně, zřetelně se u něho projevuje samostatnost a tvořivost. Jeho ústní a písemný projev je správný, přesný a výstižný. Grafický projev je přesný a estetický. Výsledky jeho činnosti jsou kvalitní, pouze s menšími nedostatky. Je schopen samostatně studovat vhodné texty.

Stupeň 2 /chvalitebný/ - žák ovládá učebními osnovami vymezené poznatky, fakta, pojmy, definice a zákonitosti v podstatě uceleně, přesně a úplně. Pohotově vykonává požadované intelektuální a motorické činnosti. Samostatně a produktivně nebo podle menších podnětů učitele uplatňuje osvojené poznatky a dovednosti při řešení teoretických a praktických úkolů, při výkladech a hodnocení jevů a zákonitostí. Myslí správně, v jeho myšlení se projevuje logika a tvořivost. Ústní a písemný projev mívá menší nedostatky ve správnosti, přesnosti a výstižnosti. Kvalita výsledků činnosti je zpravidla bez podstatných nedostatků. Grafický projev je estetický, bez větších nepřesností. Žák je schopen samostatně nebo s menší pomocí studovat vhodné texty.

Stupeň 3 /dobrý/ - žák má v ucelenosti, přesnosti a úplnosti osvojení požadovaných poznatků, faktů, pojmů, definic a zákonitostí nepodstatné mezery. Požadované intelektuální a motorické činnosti nevykonává vždy přesně. Podstatnější nepřesnosti a

chyby dovede za pomoci učitele korigovat. osvojené poznatky a dovednosti aplikuje při

řešení teoretických a praktických úkolů s chybami. Uplatňuje poznatky a provádí hodnocení jevů a zákonitostí podle podnětů učitele. Jeho myšlení je vcelku správné, není vždy tvořivé. Ústní a písemný projev není vždy správný, přesný a výstižný, grafický projev je méně estetický. Častější nedostatky se projevují v kvalitě výsledků jeho činnosti. Je schopen samostatně studovat podle návodu učitele.

Stupeň 4 /dostatečný/ - žák má v ucelenosti, přesnosti a úplnosti osvojení požadovaných poznatků závažné mezery. Při provádění požadovaných intelektuálních

a motorických činností je málo pohotový a má větší nedostatky. V uplatňování osvojených poznatků a dovedností při řešení teoretických a praktických úkolů se vyskytují závažné chyby. Při využívání poznatků pro výklad a hodnocení jevů je nesamostatný. V logice myšlení se vyskytují závažné chyby, myšlení je zpravidla málo

tvořivé. Jeho ústní a písemný projev má zpravidla vážné nedostatky ve správnosti, přesnosti a výstižnosti. Výsledky jeho činnosti nejsou kvalitní, grafický projev je málo estetický. Závažné nedostatky a chyby dovede žák s pomocí učitele opravit. Při samostatném studiu má velké těžkosti.

Stupeň 5 /nedostatečný/ - žák si požadované poznatky neosvojil uceleně, přesně a úplně, má v nich závažné a značné mezery. Jeho dovednost vykonávat požadované intelektuální a motorické činnosti má velmi podstatné nedostatky. V uplatňování osvojených vědomostí a dovedností při řešení teoretických a praktických úkolů se vyskytují velmi závažné chyby. Při výkladu a hodnocení jevů a zákonitostí nedovede své vědomosti uplatnit ani s podněty učitele. Neprojevuje samostatnost v myšlení, vyskytují se u něho časté logické nedostatky. V ústním a písemném projevu má závažné

nedostatky ve správnosti, přesnosti a výstižnosti. Kvalita výsledků jeho činnosti a grafický projev jsou na nízké úrovni. Závažné nedostatky a chyby nedovede opravit ani

s pomocí učitele. Nedovede samostatně pracovat.

3. Chování žáka ve škole a na akcích pořádaných školou se v případě použití klasifikace hodnotí na vysvědčení stupni :

- a) 1 - velmi dobré
- b) 2 - uspokojivé
- c) 3 - neuspokojivé

4. Celkové hodnocení žáka se na vysvědčení vyjadřuje stupni :

- a) prospěl(a) s vyznamenáním
- b) prospěl(a)
- c) neprospěl(a)

C. Písemné zkoušení

1. V jednom dni by žáci neměli být písemně zkoušeni z více než tří předmětů. Kontrolní písemné práce jako jsou kompozice a čtvrtletní práce z matematiky oznamuje vyučující rovněž žákům nejméně jeden týden předem. Ve dni, kdy jsou vědomosti žáků prověřovány těmito časově i obsahově náročnějšími pracemi mohou psát již jen jednu malou písemku.

D. Podmínky pro klasifikaci

1. Podle stupnice pro klasifikaci se žáci klasifikují ve všech vyučovacích předmětech uvedených v učebním plánu příslušného ročníku.

2. O klasifikačním stupni rozhoduje učitel, který vyučuje příslušnému předmětu /a neměl by být nikým bezdůvodně ovlivňován/.

3. Při určování klasifikačního stupně posuzuje učitel výsledky práce žáka objektivně, nesmí podléhat žádnému vlivu subjektivnímu ani vnějšímu.

4. Ústní zkoušení probíhá před žáky třídy. Vyučující zhodnotí výkon a výsledek zapíše

do svého poznámkového bloku. Písemné práce se konají ve třídě. Další práce písemné povahy se vybírají ve třídě (ve výjimečných případech v kabinetu za přítomnosti svědků).

5. Učitel oznamuje žákovi výsledek každé klasifikace a poukazuje na klady a nedostatky hodnocených projevů, výkonů, výtvorů. Po ústním vyzkoušení oznámí učitel žákovi výsledek hodnocení okamžitě /a veřejně/. Výsledky hodnocení písemných zkoušek a prací a praktických činností oznámí žákovi nejpozději do 14

dnů. / Je však žádoucí, aby žák byli alespoň rámcově informováni o splnění požadavků bezprostředně po ukončení činnosti, kdy má tato zpětnovazební informace ještě formativní účinek – děje se tak např. předvedením správného postupu, sdělením správných výsledků, vysvětlením obvyklých chyb apod./.

6. Při určování stupně prospěchu v jednotlivých předmětech na konci klasifikačního období se hodnotí kvalita práce a učební výsledky, jichž žák dosáhl za celé klasifikační období. Přitom se přihlíží k systematičnosti v práci žáka během klasifikačního období. Stupeň prospěchu se neurčuje pouze na základě průměru z klasifikace za příslušné období.

7. Žák, který v termínu neodevzdal zadaný úkol, bude klasifikován stupněm nedostatečný a bude mu určen další termín pro splnění tohoto úkolu. Pokud žák nesplní uložený úkol do konce daného klasifikačního období, nebude z daného předmětu klasifikován.

8. Ředitel školy působí na sjednocování klasifikačních měřítek všech učitelů. Určí také

způsob, jakým budou informováni třídní učitelé a vedení školy o stavu klasifikace ve třídě. Zpravidla v listopadu a dubnu se projednají v pedagogické radě případy zaostávání žáků v učení a nedostatky v jejich chování. Na konci klasifikačního období, v termínu, který určí ředitel školy, nejpozději však 24 hodin před jednáním pedagogické rady o klasifikaci, zapíší učitelé příslušných předmětů výsledky souhrnné klasifikace do třídního výkazu.

9. Zákonné zástupce žáka informuje o prospěchu a chování vhodným způsobem:

a) Třídní učitel a učitelé jednotlivých předmětů v polovině prvního a druhého pololetí na třídní schůzce rodičů.

b) Třídní učitel nebo učitel, jestliže o to zákonní zástupci žáka požádají.

c) Ředitel v případě mimořádného zhoršení prospěchu nebo chování, bezprostředně a prokazatelným způsobem.

d) V případě, že žák vykazuje slabý prospěch, tj. byl by hodnocen známkou dostatečný nebo nedostatečný, informuje o této skutečnosti zákonné zástupce nezletilého žáka nebo zletilého žáka třídní učitel vždy v prvním nebo třetím čtvrtletí, a to na třídních schůzkách.

10. Pokud absence žáka v předmětu s převahou teoretické výuky v průběhu pololetí přesáhne 25 %, vznikají důvody pro to, že žáka nelze z předmětu hodnotit. Potom je žák povinen podrobit se přezkoušení; případně může ředitel školy stanovit náhradní termín pro hodnocení.

11. Vzdělává-li se žák podle individuálního vzdělávacího plánu, v každém klasifikačním

období koná z povinného předmětu nejméně jednu zkoušku. Jako součást zkoušky podle individuálního plánu může být vyžadováno zpracování a odevzdání písemných domácích úkolů.

E. Informace o výsledcích vzdělávání

1. Zákonní zástupci a v případě zletilých žáků jejich rodiče, popřípadě osoby, které vůči

zletilým žákům plní vyživovací povinnost, mají právo na informace o výsledcích vzdělávání. Tyto informace získávají na třídních schůzkách, které jsou konány nejméně dvakrát ve školním roce, nebo na osobní vyžádání i v průběhu školního roku, obrátí-li se na třídního učitele nebo vyučujícího příslušného předmětu.

2. Klasifikační období je rozděleno na dvě čtvrtletí, s výjimkou druhého pololetí

čtvrtého ročníku.

3. Za první pololetí škola může žákovi vydat pouze výpis z vysvědčení, za druhé pololetí vysvědčení.

4. Před koncem klasifikačního období a v jeho každém čtvrtletí je prováděno hodnocení

výsledků vzdělávání a chování žáků v pedagogické radě.

5. Neprospívá-li žák z některého předmětu v 1. a 3. čtvrtletí, je zástupce nezletilého žáka upozorněn třídním učitelem na špatný prospěch. U zletilého žáka jsou takto upozorněni jeho rodiče, popřípadě osoby, které vůči zletilým žákům plní vyživovací povinnost.

6. Klasifikace ústního zkoušení je vyučujícími oznámena ihned po zkoušení, klasifikace

písemného zkoušení a slohových prací zpravidla do jednoho týdne, nejpozději však do 14 dnů od okamžiku písemného zkoušení. Pouze u rozsáhlých prací, které mají charakter seminární práce, závěrečné práce apod., je termín hodnocení prodloužen na

1 měsíc od jejich odevzdání.

7. Vyučující hodnotí průběh vzdělávání průběžně a seznamuje s ním žáka nejméně v každém čtvrtletí školního roku. Výsledný klasifikační stupeň z předmětu oznámí žákovi nejpozději v den konání klasifikační porady.

8. Škola má právo vyzvat zákonného zástupce nezletilého žáka k osobní účasti na projednání závažných otázek týkajících se vzdělávání žáka.

9. Škola vyvine v zájmu žáků maximální úsilí na zabezpečení úzké spolupráce učitelů a

rodičů. Učitelé budou chráněni před neobjektivním nebo neoprávněným zasahováním rodičů do záležitostí, které jsou výhradně profesionální povinností učitele.

F. Komisionální zkoušky

1. Komisionální zkoušku žák koná v případě opravné zkoušky nebo v případě pochybností o správnosti hodnocení na základě žádosti zletilého žáka nebo zákonného zástupce nezletilého žáka za splnění podmínek určených školským zákonem.

2. Ředitel nařídí komisionální přezkoušení, zjistí-li, že vyučující porušil pravidla hodnocení.

3. Žák, který na konci druhého pololetí neprospěl nejvýše ze 2 povinných předmětů, nebo žák, který neprospěl na konci prvního pololetí nejvýše ze 2 povinných předmětů vyučovaných pouze v prvním pololetí, koná z těchto předmětů opravnou zkoušku nejpozději do konce příslušného školního roku v termínu stanoveném ředitelem školy.

4. Žák, který nevykoná opravnou zkoušku úspěšně, nebo se k jejímu konání nedostaví,

neprospěl. Ze závažných důvodů může ředitel školy žákovi stanovit náhradní termín opravné zkoušky nejpozději do konce září následujícího školního roku.

5. Má-li zletilý žák nebo zákonný zástupce nezletilého žáka pochybnosti o správnosti hodnocení na konci prvního nebo druhého pololetí, může do 3 pracovních dnů ode dne, kdy se o hodnocení prokazatelně dozvěděl, nejpozději však do 3 pracovních dnů

od vydání vysvědčení, požádat ředitele školy o komisionální přezkoušení žáka; je-li

vyučujícím žáka v daném předmětu ředitel školy, žádá krajský úřad.

6. Členy zkušební komise určuje ředitel školy. Komise je tříčlenná. Jejím předsedou je

ředitel školy nebo jím určený učitel, zkoušejícím je učitel vyučující žáka danému předmětu a přísedící učitel, který má kvalifikaci pro výuku téhož nebo příbuzného předmětu.

7. Výsledky komisionální zkoušky oznámí předseda zkoušenému žákovi v den konání zkoušky.

8. V jednom dni může žák konat jednu komisionální zkoušku.

9. Komisionální zkouška konaná na základě pochybností o správnosti hodnocení žáka

může proběhnout v příslušném pololetí z daného předmětu pouze jednou.

VIII. Výchovná a kázeňská opatření

1. Kázeňským opatřením je podmíněné vyloučení žáka ze školy, vyloučení žáka ze školy a další kázeňská opatření, která nemají právní důsledky pro žáka.

U podmíněného vyloučení stanoví ředitel školy zkušební lhůtu.

2. Kázeňská opatření, která nemají právní důsledky pro žáka, jsou podle rostoucí závažnosti porušení povinností daných školním řádem:

a) napomenutí třídního učitele,

b) důtka třídního učitele,

c) důtka ředitele školy.

3. Ředitel školy nebo třídní učitel neprodleně oznámí udělení kázeňského opatření prokazatelným způsobem žákovi a zákonnému zástupci nezletilého žáka.

4. Ke kázeňským opatřením je třeba přistupovat jako k okamžité reakci na porušení pravidel chování a školního řádu, jejichž udělení slouží k předcházení dalším přestupkům.

5. Všichni vyučující spolupracují s třídním učitelem, upozorňují na přestupky žáků. Třídní učitel spolupracuje při řešení kázeňských problémů s výchovným poradcem a ředitelem školy.

6. Dopustí-li se žák v průběhu zkušební lhůty u podmíněného vyloučení dalšího případu závažného zaviněného porušení povinností stanovených školním řádem, může ho ředitel školy vyloučit.

7. Tabulka vymezující udělování kázeňských opatření při porušení pravidel chování a školního řádu (doporučení):

Přestupek Rozsah, frekvence Výchovné opatření

Zvláště hrubý slovní nebo úmyslný fyzický útok žáka vůči pracovníku školy 1

Vyloučení*

Hrubé násilí (psychické i fyzické), šikana 1 Vyloučení*

Kouření, drogy, alkohol, atd. v areálu školy 1 Důtka TU nebo Důtka RED

Krádež na půdě školy, podvod (např. v dokládání absence) 1 Podmíněné vyloučení nebo Vyloučení*

Distribuce a prodej zakázaných látek (drogy, alkohol) v areálu školy 1 Podmíněné vyloučení nebo Vyloučení*

Nevhodné chování ve škole a při akci pořádané školou (vyrušování, nevhodné vyjadřování atd.) 1 Napomenutí TU 2 Důtka TU 3 Důtka RED

Ničení majetku Lehké (psaní po lavici apod.) Důtka TU

Střední (ničení pomůcek) Důtka RED

Větší škody Podmíněné vyloučení*

Porušení platných řádů nebo bezpečnosti práce Podle závažnosti Minimálně Důtka TU

Prokázána trestná činnost na půdě školy 1 Vyloučení

Porušení povinnosti řádně se vzdělávat projevující se neplněním povinností nosit patřičné pomůcky, odevzdávat nebo předkládat v termínu práce a další úkoly. 1

Napomenutí TU 2 Důtka TU 3 Důtka RED

Propagace politických stran a hnutí odporujících dem. Principům Podle závažnosti Minimálně Důtka TU

* případy závažného zaviněného porušení povinností stanovených školním řádem 8. Pokud počet přestupků převyší nastavené hodnoty v tabulce vymezující kázeňská opatření, je jednání žáka posuzováno jako závažné zaviněné porušení povinností stanovených školním řádem. Chování žáka není dlouhodobě v souladu se školním řádem. Proto je hodnoceno stupněm hodnocení 2 jako uspokojivé nebo 3 jako neuspokojivé a podmíněným vyloučením ze školy.

9. V případě, že se žák dopustí více přestupků najednou, je na zvážení TU, zda přestupky sečte či výchovné opatření vztáhne na těžší přestupek.

10. V klasifikačním období je možné udělit žákovi jak pochvalu a jiné ocenění, tak i kázeňské opatření.

IX. Pravidla omlouvání

1. Žák je povinen účastnit se výuky podle rozvrhu hodin. Na vyučovací hodiny přichází

včas, aby si stačil připravit potřebné pomůcky před jejich začátkem.

2. Zákonný zástupce nezletilého žáka nebo zletilý žák je povinen doložit důvody nepřítomnosti žáka ve vyučování nejpozději do 3 kalendářních dnů od počátku jeho nepřítomnosti.

3. Neúčast ve vyučování omlouvá žák u třídního učitele. Na dobu neúčasti ve výuce musí být vystavena omluvenka v omluvném listě, která je u nezletilého žáka podepsána zákonným zástupcem. Omluvný list předkládá žák třídnímu učiteli po návratu do školy (nejpozději do 3 dnů). Nedodrží-li stanovenou dobu pro omluvení absence bez závažného důvodu, bude absence neomluvena.

4. Doložení nepřítomnosti nezletilého žáka z důvodu nemoci se provádí vystavením omluvenky zákonným zástupcem. Potvrzení ošetřujícího lékaře žáka, respektive praktického lékaře pro děti a dorost, u nezletilého žáka, bude vyžadováno v případě podezření z neplnění řádné školní docházky nebo při absenci překračující v daném pololetí 25 %, nebo v dalších odůvodněných případech.

5. Doložení nepřítomnosti zletilého žáka z důvodů nemoci se provádí potvrzením ošetřujícího lékaře žáka, respektive praktického lékaře pro děti a dorost, a to jako součást omluvenky vystavené zletilým žákem.

6. Nepřítomnost z rodinných a nepředvídaných důvodů musí být rovněž doložena.

7. Předem známou neúčast oznámí žák třídnímu učiteli s předstihem.

8. Neplnění řádné školní docházky má škola právo oznámit u příslušných státních úřadů. V případě nezletilého žáka oznámí podezření z porušení rodičovské zodpovědnosti, Zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí a Zákona č. 94/1963 Sb., o rodině, a v případě zletilého žáka oznámí neplnění řádné školní docházky podle Zákona 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře.

9. Ředitel školy může ze závažných důvodů, zejména zdravotních, uvolnit žáka na žádost zcela nebo zčásti z vyučování některého předmětu. Žáka se zdravotním

postižením může také uvolnit z provádění určitých činností, popřípadě rozhodnout, že tento žák nebude v některých předmětech hodnocen. V předmětu tělesná výchova

ředitel školy uvolní žáka z vyučování na písemné doporučení lékaře. Uvolnění proběhne na základě žádosti zletilého žáka nebo zákonného zástupce nezletilého žáka. Žádost bude u zdravotních důvodů doložena doporučením lékaře. Zletilý žák nebo zákonný zástupce nezletilého žáka podává žádost ihned po vzniku důvodů pro uvolnění.

10. Pokud není žák omluven do 3 dnů nebo nepředloží po nástupu do školy omluvenku,

je třídní učitel povinen oznámit tuto záležitost řediteli školy.

11. Z jedné vyučovací hodiny v případě nevolnosti nebo odchodu na lékařské vyšetření

se žák omlouvá přímo vyučujícímu, v jehož předmětu bude mít absenci, a informuje třídního učitele. Jedno až dvoudenní předem známou absenci schvaluje třídní učitel. Na dobu tři dny a déle uvolňuje žáka z vyučování na základě předem předložené písemné žádosti ředitel školy.

12. Školní docházku (omluvenou a neomluvenou nepřítomnost) žáků své třídy eviduje

třídní učitel. Přesáhne-li nepřítomnost žáka tři dny školního vyučování, může škola vyžadovat jako součást omluvenky doložení nepřítomnosti žáka z důvodu nemoci ošetřujícím lékařem žáka, resp. praktickým lékařem pro děti a dorost.

13. O neomluvené i zvýšené omluvené nepřítomnosti (delší než 90 hodin u dlouhodobé

omluvené a delší než 65 hodin u krátkodobé omluvené absence) informuje třídní učitel výchovného poradce, který tyto údaje vyhodnocuje a informuje ředitele školy. Při zvýšené omluvené nepřítomnosti (nad 65 hodin u krátkodobé a nad 90 hodin u dlouhodobé) ověřuje TU její věrohodnost a projednává ji se zákonným zástupcem nezletilého žáka nebo se zletilým žákem.

14. Neomluvenou nepřítomnost do 10 hodin řeší se zákonným zástupcem žáka nebo zletilým žákem třídní učitel formou pohovoru na základě pozvánky podepsané ředitelem školy. Z pohovoru TU provede zápis podepsaný zákonným zástupcem nebo zletilým žákem. Odmítnutí podpisu bude v zápisu zaznamenáno.

15. Neomluvenou nepřítomnost nad 10 hodin řeší výchovná komise svolaná ředitelem

školy ve složení:

ředitel, TU, výchovný poradce, metodik sociálně patologických jevů, zákonný zástupce resp. zletilý žák, v závažnějších případech také zástupce orgánů sociálně-právní ochrany.

16. Žák, který měl absenci ve vyučování, je povinen prokázat zvládnutí probíraného učiva nebo činnosti v době jeho absence zpracováním úkolů, otázek a prací zadaných

vyučujícími jednotlivých předmětů.

17. Jestliže se žák neúčastní vyučování po dobu nejméně pěti vyučovacích dnů a jeho

neúčast ve vyučování není omluvena, vyzve ředitel školy písemně žáka, a je-li nezletilý, zákonného zástupce žáka, aby neprodleně doložil důvod nepřítomnosti. Zároveň upozorní, že žák bude posuzován, jako by studia zanechal. Jestliže do 10 dnů od doručení výzvy žák do školy nenastoupí nebo nedoloží důvod nepřítomnosti,

posuzuje se, jako by studia zanechal posledním dnem této lhůty; tímto dnem přestává

být žákem školy.

18. Kázeňská opatření související s absencí (doporučení):

a) Pozdní příchod do školy

Ø 1 den - napomenutí vyučujícím

Ø 2 den - napomenutí třídním učitelem

Ø 3 den - důtka třídního učitele

Ø více než 3x za pololetí – považováno za neomluvenou absenci

b) Neomluvená absence (doporučení)

Ø 1– 2 neomluvených hodin - napomenutí třídního učitele

Ø 3 – 6 neomluvených hodin - DTU

Ø 7 – 10 neomluvených hodin - DŘŠ

Ø 11 – 15 neomluvených hodin - DŘŠ a 2. stupeň z chování

Ø 16 – 25 neomluvených hodin - podmíněné vyloučení ze studia a 3. stupeň z chování

Ø 26 a více neomluvených hodin - vyloučení ze studia

Školní řád ze dne 12. 10. 2005 byl doplněn a schválen Školskou radou dne 10. 10. 2007.

předseda školské rady

ředitel školy